

ДОКЛАД

ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2021 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения	4
I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА	5
II. ОСНОВНИ АКЦЕНТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЮДЖЕТНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ	11
1. Фискални развития през първото полугодие на 2021 г.	11
2. Актуална прогноза за параметрите по консолидираната фискална програма за 2021 г. .	13
3. Предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината	15
4. Информация за ефектите в приходите и разходите от мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията	16
5. Мерки за повишаване на събираемостта на приходите.....	19
III. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2021 ГОДИНА	24
1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма	33
1.1 Преки данъци.....	34
1.1.1 Корпоративни данъци.....	34
1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица	35
1.2 Други данъци.....	36
1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски.....	37
1.4 Косвени данъци.....	37
1.4.1 Данък върху добавената стойност	37
1.4.2 Акцизи	39
1.4.3 Данък върху застрахователните премии	40
1.4.4 Мита.....	40
1.5 Неданъчни приходи	40
1.6 Помощи и дарения	41
2. Изпълнение на разходите по икономически елементи.....	41
2.1 Текущи нелихвени разходи.....	42
2.1.1 Разходи за персонал	42
2.1.2 Издръжка.....	42
2.1.3 Субсидии.....	42
2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания	44
2.2 Капиталови разходи.....	46
2.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	46
2.4 Лихвени разходи	46
2.5 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз	47
3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2021 г.	47
3.1 Просрочени задължения.....	47
3.2 Просрочени вземания	48
4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2021 година.....	50
4.1 Външно финансиране	50
4.2 Вътрешно финансиране.....	51
4.3 Приватизация на дялове, акции и участия	52
IV. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	53
1. Държавен бюджет	53
1.1 Бюджет на Народното събрание.....	56
1.2 Бюджет на съдебната власт.....	56
2. Бюджети на общините	56
3. Социалноосигурителни фондове	58

3.1	Държавно обществено осигуряване	58
3.2	Национална здравноосигурителна каса	59
4.	Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия	60
4.1	Държавни висши училища	60
4.2	Българска академия на науките	60
4.3	Селскостопанска академия (ССА).....	61
4.4	Българско национално радио	61
4.5	Българска национална телевизия	61
4.6	Българска телеграфна агенция.....	62
5.	Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации	62
5.1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите	62
5.2	Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”	64
6.	Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси	67
6.1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)	67
6.2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	68
6.3	Държавно предприятие „Научно-производствен център“	68
6.4	Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“	68
6.5	Държавно предприятие „Държавна петролна компания“	69
	ЗАКЛЮЧЕНИЕ	70

Използвани съкращения

Н1 - първо полугодие
БВП – брутен вътрешен продукт
БНБ – Българска народна банка
ВОП – вътреобщностни придобивания
ГД – главна дирекция
ДДС – данък върху добавената стойност
ДИЗ – държавни инвестиционни заеми
ДОО – държавно обществено осигуряване
ДДФЛ – Данъци върху доходите на физическите лица
ДФЗ – Държавен фонд „Земеделие“
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
ИА - изпълнителна агенция
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КФП – Консолидирана фискална програма
МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
МВР – Министерство на вътрешните работи
МЗ – Министерство на здравеопазването
МЗХГ – Министерство на земеделието, храните и горите
МИ – Министерство на икономиката
МО – Министерство на отбраната
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МФ – Министерство на финансите
НАП - Национална агенция за приходите
НЗОК - Национална здравноосигурителна каса
НК ”ЖИ” – Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ – Национален осигурителен институт
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НРС – наблюдение на работната сила
НФ – Национален фонд
ПЗР – преходни и заключителни разпоредби
ПРБ – първостепенни разпоредители с бюджет
п.п. – процентни пункта
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПМС – Постановление на Министерския съвет
СКФ – Структурни и Кохезионен фондове
УПФ – Учителски пенсионен фонд
ФГВРС – Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
ФМ на ЕИП – Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ХИПЦ – Хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦБ – Централен бюджет

I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА

1. Състояние на българската икономика през първата половина на 2021 г.

➤ Брутен вътрешен продукт

През първото полугодие на 2021 г. **брутният вътрешен продукт¹ на България възлезе на 58 140 млн. лв., което представлява увеличение с 8,1% спрямо същия период на 2020 г.** През първото тримесечие бе регистриран реален спад на БВП от 1,8² %, докато през второто бе отчетен растеж от 9,6 %. Нарасна вътрешното търсене, докато нетният износ имаше отрицателен принос.

Крайното потребление нарасна с 3,1 % и 6,7 % съответно през първо и второ тримесечие. Подобряването на доверието на потребителите и повишаването на компенсацията на наетите подкрепиха растежа на потреблението на домакинствата. Нарастването на публичните разходи за заплати доведе до растеж на публичното потребление.

Инвестициите в основен капитал се повишиха с 1 % през първо тримесечие и с 4,2 % през второ. Отчетеният растеж през първо тримесечие се дължеше на по-високите публични капиталови разходи, докато частната инвестиционна активност все още бе потисната.

Износът на стоки и услуги спадна с 5,9 % през първо тримесечие, но се увеличи с 20,3 % през второ, с нарастване както на износа на стоки, така и на туристически услуги. Вносът на стоки и услуги се увеличи с 1,9 % през първото тримесечие и с 28,6 % през второто.

Брутната добавена стойност спадна с 1,7 % през първо тримесечие и нарасна с 8,2 % през второ. Спадът през първо тримесечие бе движен от услугите, докато през второ тримесечие започна тяхното възстановяване с растеж на оборота в търговията на дребно с 24,1%. За периода април-юни при промишленото производство и строителната продукция бяха отчетени растежи съответно от 15,9 % и 8,3 %.

➤ Пазар на труда

През първото полугодие на 2021 г. **показателите на пазара на труда продължиха да са повлияни от мерките, предприемани за ограничаване на разпространението на COVID-19.** Броят на заетите (ЕСС 2010) през първото тримесечие на годината намалю с 2,5 % на годишна база до 3313,7 хил. души. С основен принос за спада на заетостта бяха секторите *селско стопанство, търговия, транспорт и туризъм*. В същото време, в два от останалите сектори се наблюдаваше относително висок ръст на заетите (*създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения*⁴ и *строителство*), където търсенето на квалифицирана работна сила се запази на високи равнища, въпреки общия спад на икономиката.

Коефициентът на икономическа активност на населението (15-64 г.) за първата половина на годината бе 71,7 %, а коефициентът на заетост на населението в същата възрастова група бе 67,3 %. Коефициентът на безработица възлезе на 6,1%, средно за първите шест месеца на годината. Данните на Агенция по заетостта показват от края на февруари постоянна тенденция на намаление на броя на регистрираните безработни и към края на юни тяхното равнище вече много се доближава до равнището на показателя, наблюдаван през аналогичния месец на 2019 г., т.е. до неговото предкризисно ниво.

През първото полугодие на 2021 г. средните доходи от труд в икономиката продължиха да нарастват. Номиналният растеж на средната работна заплата се ускори до

¹ Данните за второ тримесечие на 2021 г. са на база експресни оценки за БВП на НСИ.

² Данните за БВП и компонентите му са сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни. Представените растежи са спрямо същия период на предходната година.

12,5 % на годишна база, а реалният - до 11,2 % (дефлиран с ХИПЦ). Водещо значение имаше продължаващото повишение на показателя в общественения сектор на икономиката (18,5 %), но заплатите в частния сектор също се характеризираха с двуцифрен темп на растеж от 10,3 %.

Динамиката на реалната производителност на труда също премина на положителна територия през първото тримесечие на 2021 г. с растеж от 2 % на годишна база. Това доведе до частично отслабване на натиска върху растежа на номиналните разходи за труд на единица продукция (до 7,8 %) в сравнение с втората половина на 2020 г.

➤ *Инфлация*

От началото на годината инфлацията, по месеци на годишна база, имаше ясно изразен тренд на повишение. За юни тя беше 2,4 % спрямо съответния месец на предходната година, а в края на 2020 г. бе 0 %. Основен принос за това развитие имаше поскъпването на енергийните стоки и най-вече на транспортните горива, което достигна 24 % на годишна база. При елиминирано влияние на енергийните стоки, годишната инфлация за юни щеше да бъде 1,1 %. Базисната инфлация е на относително стабилно равнище от началото на годината - около 1,4 % на годишна база и при нея не се наблюдава тенденция на ускорение. Към юни средногодишната инфлация беше 0,8 %.

➤ *Външен сектор*

Постепенното възстановяване на икономическата активност в глобален план през първото полугодие, в резултат от активизирането на ваксинационния процес и премахването на част от ограничителните мерки, имаше положителен ефект върху търговските потоци и международните пътувания. В България износът и вносът на стоки започнаха да нарастват в номинално изражение от февруари, след което темповете се ускориха до двуцифрени стойности. За шестмесечието износът на стоки се повиши с 22,5 %, а вносът – с 25,9 %. Търговията с метали и метални руди имаше основен принос за номиналната динамика, в резултат от значителното повишение на международните цени на суровините. Нарастването на промишленото производство в основни търговски партньори и свързаното с това по-високо външно търсене се отрази в по-висок износ на машини и съоръжения, захранван от внос на суровини и последващо производство. През второ тримесечие бе отчетено и нарастване на вноса на нефт и износа на нефтопродукти. По отношение на регионалната структура водеща бе търговията с ЕС.

С облекчаване на ограниченията пред международните пътувания през второ тримесечие нарасна броят на посещенията и приходите от пътувания на чужденци в страната. Това подпомогна нарастването на износа на услуги през полугодieto с 1,7 % спрямо същия период на 2020 г. Излишъкът по *услуги* се повиши, но изменението съответстваше на номиналното нарастване на БВП, в резултат на което съотношението услуги/БВП остана непроменено спрямо предходната година – 2,3 %. Салдата по *първичен и вторичен доход* също бяха близки до миналогодишните. Изпреварващото нарастване на вноса спрямо износа на стоки се отрази в нарастване на *търговския дефицит* и влошаване на салдото на *текущата сметка* до дефицит от 0,2 % от прогнозния БВП, при излишък от 0,7 % през полугодieto на 2020 г.

Привлечените ПЧИ през първото полугодие на текущата година нараснаха до 1,9 % от прогнозния БВП.

➤ *Финансов сектор*

През първите шест месеца на годината нивото на международните валутни резерви на страната продължи да осигурява стабилното функциониране на паричния съвет. Към края на юни 2021 г. пазарната им стойност възлезе на 29,7 млрд. евро. Валутните резерви се понижиха за полугодieto с 1,1 млрд. евро, основно поради свиването на банковите резерви, които имаха разнопосочна динамика за периода, но в края на юни бяха с 1,7 млрд. евро по-малко в сравнение с края на 2020 г. Положителен принос за изменението на

международните валутни резерви имаха банкнотите и монетите в обращение и депозитът на правителството в БНБ. Към края на май 2021 г. съотношението на валутните резерви към краткосрочния външен дълг на страната³ беше 179,7 %, а покритието на вноса на стоки и услуги достигна 7,9 месеца.

Паричното предлагане нарасна с 13 % в края на юни спрямо година по-рано, като се ускори през полугодieto. Динамиката му се определяше от бързоликвидния паричен агрегат М1, докато квазипарите имаха отрицателен принос. Депозитите на домакинствата и нефинансовите предприятия продължиха да нарастват стабилно през полугодieto във все още несигурна среда, като спрямо края на предходната година темпът на нарастване се ускори. Годишният растеж на депозитите на нефинансови предприятия към юни достигна 12,8 %, при 9,8 % в края на 2020 г. Депозитите на домакинствата нараснаха с 12,2 % спрямо юни 2020 г., при 10,4 % в края на декември 2020 г.⁴

В края на юни годишният растеж на кредита за частния сектор се ускори до 6,4 %. Ускорението бе резултат от по-високите темпове на растеж на кредита за домакинствата (10,4 %, спрямо 6,6 % в края на 2020 г.), както и в малка степен на базов ефект, след като от април на предходната година частният кредит започна да се забавя. Рекордно ниските лихвени проценти допринесоха за по-високо търсене и респективно за по-бързото увеличение едновременно на потребителските (9 % в края на юни) и на жилищните кредити (14,5 %), а за последните влияние оказа и продължаващото нарастване на цените на недвижимите имоти. Кредитите за нефинансови предприятия нараснаха с темп близък до този от края на предходната година (3,2 % в края на юни, при 3 % в края на 2020 г.). Положителното развитие на кредитите за домакинства съответства на значителното нарастване на частното потребление през второто тримесечие.

2. Актуална оценка за основните параметри по макроикономическата рамка за 2021 г.⁵

➤ *Допускания за развитието на международната среда*

В актуализираната макроикономическа прогноза очакванията за развитието на световната икономика са повишени спрямо допусканията в есенната прогноза, използвана в ЗДБРБ 2021 г. През 2021 г. глобалният икономически растеж се очаква да достигне 5,5 %. Икономическите показатели в края на 2020 и началото на 2021 г. показаха голяма адаптивност на бизнеса и домакинствата към работа в условията на физическо дистанциране, което се отрази в по-добра от очакваното икономическа динамика, въпреки сериозните ограничителни мерки. Възстановяването на търсенето в глобален план, активизирането на ваксинационния процес и очакванията за достигане на дългосрочно решение на здравната криза, наред с обявените значителни по размер фискални пакети за справяне със ситуацията, са основните фактори за положителната ревизия в прогнозата за световната икономика. Допусканията за европейската икономика са понижени спрямо есенната прогноза, но промяната се дължи на доброто икономическо представяне в края на 2020 г. и, съответно, по-ниския годишен спад и по-високата база през изминалата година.

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Според така направеното допускане с данни към 01.07.2021 г., средногодишният валутен курс на еврото през 2021 г. се очаква да бъде 1,20 долара, което показва номинално поскъпване на еврото от 4,8 %.

Средната цена на суровия петрол тип „Брент“ беше 42,3 щ. д./барел през 2020 г. В съответствие с пазарните очаквания, през текущата година повишението в цената на

³ С публикуването на данните за май 2021 г., БНБ въведе методологическите изисквания на последното издание на Ръководството по външен дълг, Международен валутен фонд (МВФ) 2014 г. Сред промените в представянето на данните влиза и публикуването на brutния външен дълг по остатъчен матурирeт.

⁴ Депозити, включени в М3 по парична статистика на БНБ.

⁵ Оценката се основава на актуализираната макроикономическа прогноза на Министерство на финансите, която бе изготвена през юли 2021 г. във връзка с Проект на ЗИД на ЗДБРБ 2021 г.“

петрола в долари се очаква да бъде 55,6 % спрямо 2020 г., при очаквано поскъпване на суровината с 20 % според есенната прогноза.

Неенергийните суровини ще поскъпнат средно с 18,1 % в доларово изражение през 2021 г., при очаквано 2,5 % през есента. Това се дължи най-вече на очаквано по-силно поскъпване при металите и храните, съответно с 27,3 % и 17,1 %.

По отношение на лихвените проценти са използвани допусканията на Международния валутен фонд относно лихвените проценти по необезпечени депозити на междубанковия пазар в еврозоната – EURIBOR (с матуритет 3 месеца). Динамиката на показателя за първите шест месеца на годината остана близо до заложената в есенната прогноза от -0,5 %, като в края на юни стойността му възлезе на -0,54 %.

Таблица №1 Външни допускания и основни макроикономически показатели на България за 2021 г.

Основни макроикономически показатели	Прогноза за 2021 г.	
	Есенна прогноза 2020 г.	Прогноза юли 2021
МЕЖДУНАРОДНА СРЕДА		
Световна икономика [реален растеж, %]	5,1	5,5
Европейска икономика - ЕС [%]	5,8	3,9
Валутен курс щ.д./евро	1,18	1,20
Цена на петрол "Брент" [щ.д./барел]	43,8	65,8
Цена на неенергийни суровини [в щ.д., %]	2,5	18,1
EURIBOR 3м. [%]	-0,5	-0,5
БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ		
БВП [млн. лв.]	124 540	126 438
БВП [реален растеж, %]	2,5	3,5
Потребление	2,5	3,9
Брутообразуване на основен капитал	-5,4	0,1
Износ на стоки и услуги	7,2	7,1
Внос на стоки и услуги	5,0	6,6
ПАЗАР НА ТРУДА И ЦЕНИ		
Заетост (СНС) [%]	0,9	0,3
Коефициент на безработица (НРС) [%]	5,2	5,3
Компенсации на един нает [%]	5,9	7,7
Дефлатор на БВП [%]	2,0	3,0
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) [%]	2,1	2,0
ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС		
Текуща сметка [% от БВП]	3,9	0,1
Търговски баланс [% от БВП]	-1,2	-3,0
Преки чуждестранни инвестиции [% от БВП]	2,9	3,4
ПАРИЧЕН СЕКТОР		
МЗ [%]	8,1	12,3
Вземания от фирми [%]	1,9	3,9
Вземания от домакинства [%]	5,6	7,5

Източници: МФ, МВФ, СБ, ЕК

➤ *Брутен вътрешен продукт*

Очаква се реален растеж на БВП за годината от 3,5 %, при прогнозиран ръст от 2,5 % при изготвянето на Бюджет 2021 г. Прогнозата е коригирана нагоре спрямо есенната, поради подобряване на очакванията за динамиката на вътрешното търсене. Потреблението на домакинствата се повиши през първо тримесечие, при първоначални очаквания за спад, поради наложените ограничителни мерки за разпространението на COVID-19. През следващите тримесечия потреблението на домакинствата ще бъде подкрепено от нарастването на доходите и повишеното доверие сред потребителите, което ще доведе до годишен растеж от 3,6 %. Публичното потребление се очаква да нарасне с близо 5 % в реално изражение и също ще подкрепи растежа на икономиката през 2021 г. Инвестициите ще останат потиснати, поради все още високата несигурност.

Динамиката на външната търговия през първото тримесечие показва, че външното търсене може да има по-силен от очакваното положителен ефект върху износа на стоки на България. Същевременно, нарастването на потреблението и инвестициите се отрази в по-висок от прогнозирания внос на стоки. Съответно, в актуализираната прогноза се очакват по-високи растежи на вноса (6,5 %) и износа (6,1 %) на стоки. По отношение на услугите, текущата динамика показва по-бавно от очакваното възстановяване, което бе причина за понижаване на прогнозата за ръстове на износа (10,8 %) и вноса (7,3 %) на услуги. Приносът на нетния износ към динамиката на БВП ще е положителен (0,4 пр. п.), но по-малък в сравнение с очакванията през есента.

Динамиката на БВП за първото полугодие на 2021 г. бе близка до очакваната в актуализацията на Бюджет 2021 г. Все пак се очертава по-високо потребление от прогнозираното, но и по-висок внос, който може да доведе до влошаване на приноса на външния сектор за растежа на БВП.

➤ *Пазар на труда*

Отчетеното ниво на безработица през първото полугодие на 2021 г. е много близко до заложеното в Бюджет 2021 г. Все пак, според нашите актуализирани очаквания коефициентът на безработица е малко по-висок от предвидения в есенната прогноза с 0,1 пр.п, което до голяма степен се дължи на направените методологични промени в НРС, чийто ефект не можеше да бъде предварително оценен. Очакването за динамиката на заетостта (ЕСС 2010) през 2021 г. (ръстът на заетостта е намален от 0,9 % на 0,3 %), най-вече заради по-ниския брой на самонаетите лица и работодателите, особено в аграрния сектор.

През 2021 г. номиналният темп на нарастване на компенсацията на един нает ще се ускори до 7,7 %. Възходящата динамика на показателя спрямо 2020 г. е в съответствие с предишните очаквания, като оценката е ревизирана нагоре с 1,8 пр.п. Корекцията отразява по-същественото повишение на доходите от труд в услугите и, в частност, *държавно управление, образование и хуманно здравеопазване*. Повишението на компенсацията на един нает ще бъде подкрепено и от очакванията за по-бързо възстановяване на динамиката на реалната производителност в икономиката, чийто темп на растеж е оценен на 3,2 % през 2021 г.

➤ *Инфлация*

Към настоящия момент очакванията са за по-силно поскъпване международните цени на петрола и неенергийните суровини през 2021 г. в сравнение с допусканията през есента. Освен това, през март бяха публикувани актуализираните статистически тегла за изчисление на ХИПЦ, които показаха промяна на структурата на потребление през 2020 г., свързана с ефектите от пандемията от COVID-19. Това доведе до корекции в очаквания принос по основни групи стоки в общия индекс през 2021 г. В актуализираната прогноза са отразени и обявените в началото на месец юли повишения в административните цени на природен газ, електрическа и топлинна енергия.

Нарастването на общото равнище на потребителските цени се очаква да се ускори до 3,3 % в края на 2021 г., като за сравнение в есенната прогноза бяха за инфлация в края на годината от 2,8 %. Нарастването на международните цени на петрола ще доведе до по-високи вътрешни цени на енергийните стоки, като транспортните горива се очаква да поскъпнат с малко над 18 % към декември 2021 г. Повишението на цените на услугите ще се ускори до 2,7 % в края на годината, подкрепено от засилването на вътрешното търсене. Цените на нехранителните стоки (без енергийните) също ще отчетат минимално нарастване и, предвид поскъпването при услугите, приносът на базисната инфлация към общото нарастване на цените в края на годината се очаква да се повиши. **Средногодишната инфлация през 2021 г. се прогнозира да бъде 2,0 %.**

➤ *Външен сектор*

Значителното повишение на международните цени на суровините през 2021 г. формира очаквания за по-високи номинални растежи във външната търговия. **Очакванията са износът на стоки и услуги да нарасне с 13,4 % през 2021 г. (спрямо 8,4 % в есенната прогноза), а вносът – с 12,7 % (спрямо 6,2 %).** Дефицитът в търговията със стоки ще остане близък до реализирания през 2020 г. (3 % от прогнозния БВП), а постепенното възстановяване на международните пътувания ще се отрази в нарастване на излишъка на статията услуги до 5,3 % от БВП. Въпреки растежа, възстановяването на свързаните с туризма услуги няма да е бързо, а приходите от посещения на чужденци в страната ще останат под реализираните през 2019 г.

Текущата сметка ще бъде положителна в размер на 0,3 % от прогнозния БВП, а външната позиция на страната ще остане устойчива.

➤ *Финансов сектор*

Търсенето на кредит от частния сектор през полугодieto бе над очакванията в есенната прогноза, според която растежът на вземанията от частния сектор през 2021 г. се предвижда да бъде близо до 3,3 %. Освен по-доброто икономическо развитие, положителен принос продължи да има и действието на удължения частен мораториум за плащанията към банки, както и отпуснатите кредити по гаранционните програми за кредитиране на физически лица и нефинансови предприятия. Търсенето на кредит от домакинствата беше по-голямо спрямо това от нефинансовите предприятия, както и спрямо очакваното нарастване от 5,6 % в есенната прогноза. Предвижданият растеж за вземанията от предприятия за 2021 г. от 1,9 % също е по-нисък спрямо по-доброто текущо развитие към полугодieto.

Международната среда на микса от парични и фискални политики остана подкрепяща икономическото възстановяване от пандемията. ЕЦБ продължи да извършва нетни покупки на активи по програмата за спешни покупки при пандемия (PEPP) с общ пакет на стойност 1,85 трлн. евро, като даде сигнали, че това ще се запази поне до края на март 2022 г. или поне докато прецени, че кризата, породена от коронавируса е приключила, но нивата на референтните лихвени проценти не бяха променени⁶.

⁶ <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2021/html/ecb.mp210610~b4d5381df0.en.html>
<https://www.ecb.europa.eu/press/govcdec/mopo/html/index.en.html>

II. ОСНОВНИ АКЦЕНТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЮДЖЕТНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Фискални развития през първото полугодие на 2021 г.

Изпълнението на бюджета през първото полугодие на 2021 г. бе поставено пред сериозни предизвикателства, свързани с новата вълна на разпространение на COVID-19 от февруари до май, което доведе до концентриране на значителни по размер разходи. Проведените редовни и извънредните парламентарни избори също оказаха допълнителен натиск върху разходите. От друга страна, допусканията при изготвянето на ЗДБРБ за 2021 г. бяха за ограничена и с кратък хоризонт необходимост от прилагане на действащите от предходната година социално-икономически мерки за преодоляване на негативните последици от пандемията. Изчерпването на основната част от заложените ресурси в програмата още през първото тримесечие и ограничените възможности за обезпечаване на необходимите средства чрез реструктуриране и оптимизиране на разходите очертаха риск от сбъдването на сценарий, при който евентуална нова вълна на пандемията през есента на 2021 г. може да постави страната в обективна невъзможност за осигуряване на необходимите средства за реализирането както на нови, така и на съществуващите към момента антикризисни мерки.

Развитието на основните бюджетни параметри през първото полугодие бе доминирано от постепенно възстановяване и подобрене на показателите в частта на приходите, особено отчетливи през второто тримесечие, когато поредният пик на пандемията утихна, както и от постоянен натиск в частта на разходите, свързан с прилаганите социално-икономически мерки за намаляване на негативните последици от пандемията върху бизнеса и най-уязвимите групи от обществото.

Първите три месеца на годината се характеризираха с продължаване на започналото възстановяване от третото тримесечие на 2020 г. при основните данъци и осигурителни вноски, след внезапния шок от пандемията през пролетта на миналата година. Въпреки новата вълна на пандемията през периода от февруари до май приходите не бяха силно засегнати и не бе отчетен значителен ръст в броя на безработните, което индикира, че бизнесът успешно се адаптира към променената среда. През второто тримесечие възстановяването се ускори, като приходите достигнаха двуцифрени растежи спрямо второто тримесечие на предходната година, когато бяха наложени най-сериозните противоепидемични ограничения. Положителното развитие на параметрите по изпълнението на приходите позволи формираният дефицит по КФП към края на първото тримесечие да бъде компенсиран, като салдото по КФП към края на юни е близко до балансирано – минимално превишение на приходите над разходите в размер на 0,1 млрд. лв. (0,1% от прогнозния БВП).

От страна на разходите към полугодията на 2021 г. е налице сериозен натиск за обезпечаване на необходимото финансиране на действащите социално-икономически мерки за борба с пандемията и продължаването на тяхното действие до края на годината. Планираните със ЗДБРБ за 2021 г. средства за реализиране на такива мерки са недостатъчни, като планираните средства за някои от тях бяха изразходвани още към края на първото тримесечие. Това наложи, от една страна, да се търсят възможности за пренасочване на разходи от други политики за финансово обезпечаване на приоритетни разходи, свързани с мерките за борба с COVID-19 и намаляване на негативните ефекти от пандемията, и от друга – наложи активирането на ограничителя по чл. 106 от ЗДБРБ за 2021 г., с което всички бюджети, включени в обхвата на ограничителя бяха допълнително свити. В частта на разходите, свързани с мерките за борба с пандемията, най-значително нарастване се отчита при социалните и здравноосигурителните разходи. В частта на разходите за пенсии са изразходвани 634 млн. лв. за добавки в размер на 50 лева към пенсиите на всички пенсионери за месеците от януари до юни. Допълнителен натиск върху

социалните разходи, които не е пряко следствие от мерките за борба с пандемията, оказва и увеличението на размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на максималния размер на пенсията от началото на годината, както и базов ефект от увеличението на пенсиите през юли 2020 година. В частта на здравноосигурителните разходи се отчита нарастване, свързано с по-високите разходи за борба с пандемията и въведените механизми за финансиране на здравните заведения по време на действието на извънредна епидемична обстановка, включително разходи за медикаменти, тестове, консумативи и предпазни средства, средства за подкрепа на персонала на първа линия в борбата с COVID-19 (допълнително месечно възнаграждение в размер на 1 000 лв.), заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за поставяне на ваксини срещу COVID-19, месечна добавка към възнагражденията на лекарите в размер на 600 лв., на специалисти от професионално направление „Здравни грижи“ в размер на 360 лв. и на санитарии в размер на 120 лв. и други. Принос за нарастване на разходите за субсидии за нефинансови предприятия имат плащанията по мярката „60/40“, мярката „80/20“, мярката „Запази ме“, мярката „Подкрепа чрез оборотен капитал за малки и средни предприятия, засегнати от временните противоепидемични мерки“, администрирана от НАП, и други.

Параметрите по изпълнението на годишната програма по приходите към полугодieto на 2021 г. очертават допълнително подобрене при данъчните и осигурителните приходи в годишен план. Изпълнението на приходите, помощите и даренията по КФП за полугодieto представлява 52,0 на сто от годишния разчет. Изпълнението на данъчните и осигурителните приходи към полугодieto спрямо разчетите за годината също представлява 52,0 на сто, като за сравнение изпълнението на годишния разчет за данъчните и осигурителните приходи за първото полугодие на 2020 г. бе 48,9 на сто. Причините за това са, от една страна, подобренето при голяма част от макроикономическите индикатори спрямо прогнозите от есента на 2020 г., което се потвърждава и от актуализираната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите, и от друга - усилията на приходните администрации за повишаване на събираемостта на приходите и борба с данъчните престъпления, контрабандата, недеklarираните доходи и други. Изготвените прогнози за приходите на база на актуализираната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите от юли 2021 г. очертават преизпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. при постъпленията от ДДС, корпоративни данъци, ДДФЛ, осигурителни вноски и други, което се свързва с положителното развитие при вътрешното потребление, вноса, износа, цените на енергоносителите, ръста на компенсациите на наетите и други ключови индикатори, които имат положително влияние върху приходната част на бюджета. Тук е важно да се отбележат и усилията на приходните администрации за повишаване събираемостта на приходите. Независимо от извънредните обстоятелства, продължават да се прилагат активните мерки за засилен фискален контрол, включително и контрол в реално време на фискалните устройства на търговците в страната, мерките за засилване на контрола при търговията с акцизни стоки, борбата с контрабандния внос, както и противодействието на опитите за данъчни нарушения и измами. Системното прилагане на тези мерки вече оказва дисциплиниращ ефект и натиск върху сивата икономика.

Основните рискове пред изпълнението на актуализираните прогнози по приходи от данъци за 2021 г., са свързани с евентуални отклонения в използваните макроикономически допускания, степента и скоростта на икономическото възстановяване в страната и при външноикономическите ни партньори, както и с развитието на пандемията от COVID-19 през периода до края на годината. Рисковете по отношение на предварителното префинансиране по Механизма за възстановяване и устойчивост са свързани с потенциално забавяне при одобряването на плана за България и изместване на първите плащания за 2022 г.

Параметрите по разходите индикират за сериозен натиск, породен от необходимостта да се обезпечат допълнителни разходи над планираните с разчетите по ЗДБРБ за 2021 г., които са свързани основно с действащите към момента социално-икономически мерки за намаляване на негативните ефекти от кризата за бизнеса и най-уязвимите групи от населението, както и

преките разходи на сектор „Здравеопазване“ за борба с новата вълна на пандемията през пролетта, които наложиха активирането на законово установения ограничител на разходите по чл. 106 на ЗДБРБ за 2021 г. още през първото полугодие на годината. Към месец август 2021 г. чрез реструктуриране и оптимизиране на разходите по държавния бюджет и за сметка на ограничаване на разходите по някои бюджети, както и за сметка на прилагането на разпоредбите на чл. 106 на ЗДБРБ за 2021 г. са обезпечени допълнителни разходи за финансиране на мерки за борба с пандемията в общ размер на близо 1,1 млрд. лв. Това изчерпва възможностите за реструктуриране и пренасочване на ресурс от други политики и сектори за обезпечаване на приоритетни разходи, свързани с мерките за борба с пандемията в рамките на одобрените разходни тавани в ЗДБРБ за 2021 г.

Усвояването на разходите през първото полугодие е традиционно ниско - разходите по КФП, включително вноската в общия бюджет на ЕС, за първите шест месеца на 2021 г. представляват 47,0 на сто от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. Това се дължи основно на изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за последното тримесечие на годината. Неравномерното усвояване на капиталовите разходи е обективно обусловено от календара на строителния сезон, като изпълнението на повечето инфраструктурни проекти се извършва през летните месеци и разплащането за извършената работа се концентрира в последното тримесечие.

Съпоставени със същия период на предходната година, разходите и вноската в общия бюджет на ЕС нарастват номинално с 4,8 млрд. лв., което се дължи основно на по-високия размер на разходите по националния бюджет, като ръст се отчита и при разходите по сметките за средства от Европейския съюз. Разгледани по икономически елементи най-голям принос за нарастването на разходите по КФП имат социалните разходи (вкл. разходите за пенсии), които нарастват с 1,5 млрд. лв., следвани от разходите за субсидии (ръст от малко над 1,0 млрд. лв.), здравноосигурителните плащания (ръст от малко над 0,3 млрд. лв.), които са свързани с мерките за борба с пандемията. Освен в тези направления ръст на разходите се отчита и при разходите за персонал (ръст от близо 1,0 млрд. лв.), основно поради увеличението на възнагражденията в бюджетния сектор и в сферата на образованието от началото на 2021 г., както и при разходите за издръжка и капиталовите разходи, основно поради по-високи разходи за текущ ремонт и поддръжка на републиканската пътна мрежа, инвестиционни проекти на Министерството на отбраната и други.

Продължаващото възстановяване при основните данъци в голяма степен компенсира негативните ефекти от натиска от страна на разходите към полугодие, което позволи бюджетната позиция по КФП да бъде минимален излишък в размер на 0,1 млрд. лв., който се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 0,4 млрд. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 0,3 млрд. лева.

Натиск от страна на разходите може да възникне при по-негативен сценарий за нова пандемична вълна през есента. Рисковете за материализиране на подобен сценарий на фона на бързото разпространение на вариант „Делта“ на COVID-19 в някои европейски държави стават все по-реални, което налага обезпечаване на съответните ресурси в разходната част на бюджета. Продължаването на действието на социално-икономическите мерки за борба с пандемията до края на годината води до изместване на голяма част от разходите за годината в третото и четвъртото тримесечие, което от своя страна обуславя значителния ръст на разходите през второто полугодие на 2021 г.

2. Актуална прогноза за параметрите по консолидираната фискална програма за 2021 г.

Необходимостта от изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г. (ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г.) произтича от все по-реалните рискове за нова вълна на пандемията през есента, свързани с бързото разпространение на варианта „Делта“ на COVID-19 в някои страни в Европа, бавния темп

на масова ваксинация в България, както и изчерпаните ресурси в бюджета за годината за продължаване на социално-икономическите мерки за подкрепа за бизнеса и уязвимите групи от населението. В тази връзка служебното правителство одобри и внесе на 02.08.2021 г. в Народното събрание проект на ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. (сиг. 46-102-01-4/02.08.2021 г.).

От страна на приходите в законопроекта е предложено увеличение на показателите по приходите по държавния бюджет (в изготвените проекти на ЗИД на ЗБДОО и ЗБНЗОК за 2021 г. е предвидено и увеличение в показателите по приходите по тези два бюджета), което се основава на подобрени очаквания за показателите по макрорамката на бюджета, както и на прогнози на приходните администрации, които очертават преизпълнение на годишните разчети спрямо заложените в ЗДБРБ за 2021 г. На база на изготвените разчети е предложено увеличение на показателите в частта на приходите по държавния бюджет с около 1,3 млрд. лв. (1,1 % от прогнозния БВП). Приходите по бюджетите на социално-осигурителните фондове, които се отразяват в общите приходи по КФП, също се очаква да бъдат по-високи с над 0,3 млрд. лв. (0,3 % от прогнозния БВП). В допълнение положителен ефект върху приходите по консолидираната фискална програма оказват и очакваните по-високи от планираните постъпления по сметките за средства на Националния фонд по Механизма за възстановяване и устойчивост за 2021 г., което се дължи на увеличението на размера на предварителното префинансиране от 10 % на 13 %. Това увеличение се отразява в подобряване на разчетите в частта на постъпленията от приходи от помощи и дарения по консолидираната фискална програма за 2021 г. в размер на около 0,4 млрд. лв. (0,3 % от прогнозния БВП).

От страна на разходите за обезпечаване на ресурс за продължаване на действащите към момента мерки, за нови такива, както и за покриване на недостиг на средства в някои бюджетни системи в разчетите по ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. е предложен ресурс в размер на 1 191,0 млн. лв. (0,9 % от прогнозния БВП), който е обособен в резерва за непредвидени и/или неотложни разходи. В допълнение по централния бюджет са предвидени средства в размер на 25,4 млн. лв. за финансиране на инвестиционни проекти в сектор „Управление на водите“ за сметка на преизпълнението на приходите от такси, глоби и санкции по чл. 196, ал. 1, т. 1 и 5 от Закона за водите и във връзка с изпълнението на Туининг проект МК 18 IPA FI 03 20 със Сметната палата на Република Северна Македония. С това предложеното увеличение на разходите по раздел II. Разходи по държавния бюджет възлиза на 1 216,4 млн. лв. (1,0 % от прогнозния БВП).

В частта на бюджетните взаимоотношения по държавния бюджет също е предложено увеличение в размер на 152,7 млн. лв. (0,1 % от прогнозния БВП), с което в общата бюджетна рамка за годината са обвързани произтичащите промени в бюджетните взаимоотношения по държавния бюджет с бюджетите на ДОО и НЗОК в контекста на изготвените проекти на ЗИД на ЗБДОО и ЗБНЗОК.

Допълнителен натиск върху разходите оказва необходимостта от увеличение на средствата, предвидени за годината за изплащане на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, като на база на изготвените разчети предвидените средства за годината трябва да бъдат увеличени със 103,5 млн. лв.

В контекста на изложеното в законопроекта за изменение и допълнение на ЗДБРБ за 2021 г. е предложено влошаване на салдото по държавния бюджет със 141,3 млн. лв. (0,1 % от прогнозния БВП) спрямо разчетите по ЗДБРБ за 2021 г., с което дефицитът по държавния бюджет за 2021 г. става в размер на 5 625,7 млн. лв. (4,4 % от прогнозния БВП). Отразявайки предложените промени в ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. в общата бюджетна рамка по консолидираната фискална програма се очаква подобрене на бюджетното салдо на касова основа до 4 604,2 млн. лв. (3,6 % от прогнозния БВП), като законопроектът предвижда предложените допълнителни разходи да останат по-ниски от прогнозираните по-високи приходи, с което да се постигне минимално подобрене по отношение на целта за бюджетното салдо на касова основа, без да се налага да бъде емитиран допълнителен

държавен дълг над планирания за финансиране на дефицита за годината. Заложена цел по отношение на бюджетното салдо отговаря на изискванията на националните фискални правила при хипотезата на чл. 27, ал. 5 на ЗПФ.

Таблица №2 Разчети по КФП за 2021 г.

Консолидирана фискална програма	2021	2021	Изменение
	ЗДБРБ	актуализ. прогноза*	
	млн. лв.	млн. лв.	млн. лв.
Приходи, помощи и дарения	47 596,2	49 686,6	2 090,4
Данъчни приходи	37 035,4	38 604,0	1 568,7
Преки данъци	6 978,8	7 458,6	479,8
Корпоративни данъци	2 651,2	2 875,0	223,8
ДДФЛ	4 327,6	4 583,6	256,0
Приходи на социално и здравноосигурителните фондове	11 693,1	11 961,1	268,0
Косвени данъци	17 080,2	17 939,3	859,1
ДДС	11 220,0	12 068,0	848,0
Акцизи	5 580,0	5 580,0	0,0
Мита и митнически такси	234,2	241,3	7,1
Данък върху застрахователните премии	46,0	50,0	4,0
Други данъци	1 283,2	1 245,0	-38,2
Неданъчни приходи	6 598,2	6 695,8	97,7
Помощи и дарения	3 962,7	4 386,8	424,1
Разходи и вноска Република България в бюджета на ЕС	52 483,2	54 290,8	1 807,6
Нелихвени разходи	50 363,5	52 067,6	1 704,1
Текущи нелихвени	43 998,5	44 482,6	484,1
в т.ч. социални и здравноосигурителни плащания	21 437,3	21 910,7	473,5
Капиталови разходи и трансфери	6 115,9	6 140,9	25,0
Предоставени текущи и капит. трансфери за чужбина	18,0	18,0	0,0
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	231,1	1 426,1	1 195,0
Разходи за лихви	657,2	657,2	0,0
Вноска на Република България в бюджета на ЕС	1 462,6	1 566,1	103,5
Дефицит/излишък	-4 887,0	-4 604,2	282,8

* Актуализираната прогноза на КФП съответства на разчетите към ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г.

Със законопроекта се търси баланс между необходимостта от осигуряване на допълнителни средства за приоритетни и неотложни политики до края на годината, при вече напълно изчерпани източници за тяхното обезпечаване в рамките на разчетите по ЗДБРБ за 2021 г., и възможностите на приходната част на бюджета да осигури тяхното финансиране. Прегледът на параметрите по бюджетното изпълнение към полугодieto и подобрените очаквания при голяма част от макроикономическите индикатори дават основание да се очаква, че преизпълнението на приходите, което се очертава в годишен план, може да посрещне тези допълнителни разходи без това да доведе до влошаване на бюджетната позиция на касова основа спрямо първоначално заложените целеви стойности. В тази връзка със законопроекта не се предлагат промени в одобрените ограничители по отношение на емисиите и размера на държавния дълг за годината. Предвидено е също така основната част от по-високите от планираните постъпления по сметката за средства от ЕС на Националния фонд по Механизма за възстановяване и устойчивост за 2021 г. от увеличението на размера на предварителното префинансиране от 10 % на 13% да се отразят в подобрение на салдото по консолидираната фискална програма.

3. Предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината

Основните предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината са свързани с разходната страна на бюджета и липсата на възможност за осигуряване на средства за непредвидени разходи и мерки за минимизиране на негативните ефекти и борба с пандемията чрез реструктуриране или допълнително ограничаване на разходите в рамките на одобрените разходни показатели със ЗДБРБ за 2021 г. Предвиденият ограничител на разходите по чл. 106 на ЗДБРБ за 2021 г. също не може ефективно да бъде

приложен, тъй като допълнителното ограничаване на разходите в някои бюджетни системи, които попадат в обхвата на ограничителя, би довело до сериозни затруднения при някои разпоредители с бюджет, които няма да са в състояние да изпълняват задълженията и отговорностите си в пълен обем през последните месеци на годината.

Една от първите стъпки на служебното правителство бе извършването на анализ на фактическото състояние на бюджета, включително на поетите ангажименти за разходи до края на годината. В резултат на този анализ бяха идентифицирани редица проблеми и недостиг за финансиране на вече поети ангажименти за разходи при някои разпоредители с бюджет по държавния бюджет. За възникването на тези проблеми, от една страна, влияние оказват слабости и практики, водещи до сключването на договори и поемането на ангажименти, превишаващи одобрените бюджети със ЗДБРБ за 2021 г., а от друга - недостатъчните по размер средства за борба с пандемията и преодоляване на негативните социално-икономически последици от нея, което доведе до активирането на ограничителя на разходите по чл. 106 от ЗДБРБ за 2021 г., респективно допълнително ограничаване на разходите по съответните бюджети. Прилагайки тези ограничения, някои бюджетни системи са поставени в ситуация да не могат да изпълнят свои функции и отговорности в рамките на бюджета за 2021 г.

Финансирането на разходните политики по сметките за средствата от ЕС към момента не създава напрежение, но евентуалното изместване и концентриране на значителни по размер разходи по европейските програми и фондове в последното тримесечие на годината може да доведе до натиск върху бюджетната позиция на касова основа от гледна точка на периода, в който извършените сертифицирани разходи ще бъдат ефективно възстановени от ЕК на България. При такава хипотеза може да се наложи необходимост от поемане на нов държавен дълг над планирания за годината, с което да се подкрепи фискалния резерв и да се минимизират ликвидните рискове в краткосрочен план.

4. Информация за ефектите в приходите и разходите от мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията

Мерки в частта на приходите

В условията на продължаващата извънредна епидемична обстановка във връзка с разпространението на COVID-19 през 2020 г., бяха приети допълнителни мерки, с действие през 2021 г., свързани с намаляване на ставката за ДДС на определени стоки и услуги от 20 % на 9 % (за периода до 31.12.2021 г.), прилагане на освобождаване от облагане с мита и ДДС върху вноса на стоки от медицински характер (за периода до 31.12.2021 г.) и увеличаване на размера на данъчните облекчения за деца за придобитите през 2021 г. доходи. С промени в ЗДДС (обн. ДВ, бр. 107 от 2020 г.) се прие облагане с нулева ставка на доставките/вътреобщностните придобивания на ваксини срещу COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези ваксини, както и на медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези изделия, с място на изпълнение на територията на страната. Облекченията са с временен характер и ще се прилагат до 31.12.2022 година. ***По данни на приходните агенции ефектът от действието на мерките е 144,9 млн. лв.*** по-малко приходи към полугодieto на 2021 г.

Мерки в частта на разходите

Основен фокус на разходните политики през първото полугодие на 2021 г. бяха мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, подкрепа на здравната система и заетите на първа линия в борбата с пандемията, както и социално-икономическите мерки за намаляване на негативните последици за най-засегнатите групи от населението и сектори на икономиката. По данни от първостепенните разпоредители с бюджет разходите във връзка с ***мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19 и лечението му, в т. ч. мерки за подкрепа на бизнеса, мерки за подкрепа на домакинствата, мерки на органите на държавно управление, натоварени с дейности***

по овладяването на пандемията и последствията от COVID-19, за първите шест месеца на 2021 г. са в размер на близо 2,7 млрд. лева.

За мерки в подкрепа на домакинствата са изразходвани 1,3 млрд. лв. (1,2 млрд. лв. от държавния бюджет и 0,1 млрд. лв. от сметките за средства от ЕС).

От тях най-голям дял имат разходите по мерките, одобрени от правителството като част от социално-икономическия пакет в отговор на епидемичната криза за подкрепа на пенсионерите, които са част от уязвимите от разпространението на COVID-19 групи за еднократно изплащане на допълнителни суми към пенсиите на всички 2,1 млн. пенсионери в размер на 50 лв. и увеличаването на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от Кодекса на социално осигуряване от 250,00 лв. до 300,00 лв., считано от 1 януари 2021 г. Извършените разходи в изпълнение на § 6, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗБДОО за 2021 г., ПМС № 84 от 2021 г., ПМС № 168 от 2021 г. и ПМС № 192 от 2021 г. за изплащане на добавката от 50 лв. на всички пенсионери възлизат на 634 млн. лв., а изплатените средства във връзка с чл. 10 от ЗБДОО за 2021 г. относно увеличението на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО към 30 юни 2021 г. възлизат на 254,9 млн. лв., изплатени на 1,09 млн. пенсионери, като средното увеличение е в размер на 13,2 процента.

По мярката „Увеличаване на разходите за краткосрочни обезщетения и помощи“ са изразходвани 183,2 млн. лв. за парични обезщетения за безработица поради по-големия брой регистрирани безработни лица, както за изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност на лица, заразени се с COVID-19 и на лица, карантинирани поради близък контакт със заразен с вируса, а за реализиране на програми за заетост и мерки за обучение за подкрепа на безработните лица и работодателите - 140,2 млн. лв.

Извършените разходи за **мерки в подкрепа на бизнеса към края на полугодията на 2021 г. са в размер на близо 0,6 млрд. лв.** (0,4 млрд. лв. от държавния бюджет и над 0,1 млрд. лв. от сметките за средства от ЕС).

Извършените разходи за мярката „60/40“ чрез бюджета на НОИ са в размер на 369,9 млн. лв., с които е оказана подкрепа на 8 615 работодатели за запазване на работните места на 207 397 работници и служители, в т.ч. плащания за периоди, отнасящи се за 2020 г. Основната част от участниците в мярката през разглеждания период са от икономическите дейности на индустрията (46 % от общия брой участници), следвани от хотелиерство и ресторантьорство (17 %), транспорт (12 %) и търговия (10 %). Средната продължителност на участие в мярката е 6,5 месеца. Сравнението между броя участници, субсидирани от програмата по отрасли, и броя на наетите лица на трудово правоотношение (за месеците януари-март) показва, че най-висок дял от съществуващата заетост е била субсидирана в добивната промишленост (40 %) и хотелиерство и ресторантьорство (30 %), преработваща промишленост (14 %) и транспорт (12 %). Освен тези средства, за подкрепа на малките и средните предприятия (МСП) са изразходвани 118,1 млн. лв. чрез мярката "Подкрепа чрез оборотен капитал за МСП, засегнати от временните противоепидемични мерки чрез прилагане на схема за подпомагане от НАП" по ОПИК 2014-2020. За финансова подкрепа за български творци и артисти пряко засегнати от преустановяването на масови мероприятия на територията на страната, включително културно-развлекателни са предоставени 40,7 млн. лева.

За мерки за органите на държавното управление, натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последствията от COVID-19 са изразходвани над 0,8 млрд. лв. (0,7 млрд. лв. по държавния бюджет и 0,1 млрд. лв. по сметки за средства от ЕС).

С най-голям дял са разходите за подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19 - 373,8 млн. лв. от които 317,0 млн. лв. по държавния бюджет и 56,8 млн. лв. по сметките за средства от ЕС. Чрез бюджета на НЗОК на изпълнителите на медицинска и дентална помощ и на изпълнителите на медико-диагностични дейности за работа при неблагоприятни условия във връзка с

обявената епидемична обстановка и лечението на COVID-19 са изплатени 322,3 млн. лв. За подкрепа на медицинския персонал, който работи в условията на огромно напрежение при извънредна епидемична обстановка чрез изплащане на постоянна месечна добавка към възнагражденията на лекарите (600 лв.), на специалисти от професионално направление „Здравни грижи“ (360 лв.) и на санитарни (120 лв.) от държавния бюджет са извършени разходи в размер на 89,7 млн. лева.

На база на информация от първостепенните разпоредители с бюджет в таблицата по-долу са представени основните направления на извършените разходи за изпълнение на мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, подкрепа на здравната система и заетите на първа линия в борбата с пандемията, както и социално-икономическите мерки за намаляване на негативните последици за най-засегнатите групи от населението и сектори на икономиката за полугодieto (вкл. и разходите по сметките за средства от ЕС).

Таблица №3 Информация за разходите, свързани с мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията през първото полугодие на 2021 г.

МЕРКИ	Към 30.06.2021*	
	млн. лв.	% от БВП
Всичко разходи, свързани с мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията към 30.06.2021 г. (А.+Б.+В.)	2 677,8	2,1
А. Мерки за подкрепа на домакинствата	1 301,8	1,0
от тях:		
Еднократно изплащане на допълнителни суми към пенсията в размер на 50 лева за периода януари-юни 2021 г.	634,0	0,5
Увеличение на размера на минималната пенсия от 250 лв. и на 300 лв.	254,9	0,2
Увеличаване на разходите за краткосрочни обезщетения и помощи	183,2	0,1
Реализиране на програми за заетост и мерки за обучение за подкрепа на безработните лица и работодателите	140,2	0,1
Подкрепа на семейства с деца до 14-годишна възраст, при които родителите не могат да извършват дистанционна работа от вкъщи и нямат възможност да ползват платен отпуск	56,7	0,0
Б. Мерки за подкрепа на бизнеса	552,9	0,4
от тях:		
Запазване на работните места в страната т. нар. мярка „60/40“	369,9	0,3
Процедура BG16RFOP002-2.094 "Подкрепа чрез оборотен капитал за МСП, засегнати от временните противоепидемични мерки чрез прилагане на схема за подпомагане от НАП" по ОПИК 2014-2020	118,1	0,1
Финансова подкрепа за български творци и артисти пряко засегнати от преустановяването на масови мероприятия на територията на страната, включително културно-развлекателни	40,7	0,0
Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFOP002-2.079 "Подкрепа за МСП, извършващи автобусни превози, за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19"	15,1	0,0
В. Мерки за органите на държавното управление, натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последиците от COVID-19	823,1	0,7
от тях:		
Подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19	373,8	0,3
Осигуряване на финансиране от НЗОК на изпълнителите на медицинска помощ, на дентална помощ и на медико-диагностични дейности за работа при неблагоприятни условия във връзка с обявената епидемична обстановка и лечението на COVID-19	322,3	0,3
Подкрепа на медицинския персонал, който работи в условията на огромно напрежение при извънредна епидемична обстановка чрез изплащане на постоянна месечна добавка към възнагражденията на лекарите (600 лв.), на специалисти от професионално направление „Здравни грижи“ (360 лв.) и на санитарни (120 лв.)	89,7	0,1
Осигуряване на лични предпазни средства (маски, ръкавици, калцуни, предпазно облекло, защитни очила) за нуждите на държавната администрация и лечебните заведения, както и дезинфектанти, дезинфекция на работните помещения, термометри за измерване от разстояние, консумативи, реактиви, медикаменти, PCR тестове, бързи тестове и др.	34,3	0,0

*Вкл. средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС

Допълнителна подкрепа за бизнеса за възстановяване вследствие на пандемията от COVID-19

Министерството на финансите съвместно с Министерството на икономиката разработи и стартира програмата „Възстановяване“ в подкрепа на бизнеса чрез гаранции от Фонд мениджъра на финансови инструменти в България (Фонд на фондовете). Програмата стартира през месец юни 2021 г., след като девет банки - партньори по програмата, подписаха съответните финансови споразумения с Фонда. С програмата „Възстановяване“ се очаква да бъдат мобилизирани до 2,5 млрд. лева финансиране, което да стигне до бизнеса. Целта на програмата е да улесни достъпа на бизнеса до кредити за възстановяване на дейността след постепенното отпадане на мерките във връзка с пандемията от COVID-19. Фирмите могат да получат свеж финансов ресурс, основно за задоволяване на текущите си нужди от ликвидност, но също и за нови инвестиции, трансформация и растеж. Условието на гаранциите предвижда кредитите да бъдат отпуснати в кратки срокове, с минимална административна тежест и без да е необходимо материално обезпечение. Основните предимства на програмата, реализирана в партньорство с банките, са следните: широк достъп до бизнес кредити, без изискване за материални обезпечения; необезпечен кредит, с изключение на лични гаранции, предоставени от собствениците; получаване на одобрение и възможност за усвояване в съкратени срокове; възможност за договаряне на 12-месечен гратисен период; разсрочване на изплащането до 84 месеца; осигуряване на максимална възможна яснота и минимизиране на административната тежест за клиента; възможност за получаване на финансиране в размер до 3 млн. лв. и до 70% от оборота за 2019 или 2020 г, според това за коя от годините е оборотът е бил по-голям; достъпност - ресурсът е достъпен във всички клонове на банките-партньори по места. По този начин се обхваща цялата територия на страната, там където има нуждаещи се от ликвидна подкрепа и свежи средства.

Разработена и успешно въведена бе и Програмата „Отново заедно“ с цел подкрепа на туристическия бизнес. Осигурени са 15 млн. лв., чрез които да летуват голям брой ученици и придружаващи ги педагогически специалисти. С тази програма, освен подкрепа за бизнеса, се цели и допринасяне за възстановяването на комуникацията между учениците, обогатяването на тяхната култура, стимулирането на екипната работа и увеличаване на физическата им активност.

5. Мерки за повишаване на събираемостта на приходите

Политиката по приходите през отчетния период е насочена към подкрепа на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борба с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

Отчетените през първото полугодие дейности в изпълнение на политиките в областта на приходите са насочени, от една страна, към осигуряването на условия за тяхното ефективно събиране и постигане на заложените бюджетни цели, а от друга страна, са приети мерки в данъчните закони с цел да се подпомогнат бизнеса и гражданите през периода на криза, предизвикана от пандемията от COVID-19.

Безпрецедентната ситуация, свързана с ограничаване на разпространението на заразата с COVID-19 в световен мащаб, наложи приемането през 2020 г. на спешни мерки в областта на данъчната политика в подкрепа на бизнеса и заетостта. Някои от тези мерки, като удължения срок за деклариране по ЗКПО, станаха постоянни чрез промени в съответните данъчни закони. Друга част запазват характера си на антикризисни мерки, независимо от позитивното развитие на икономиката след постепенното отпадане на голяма част от ограничителните мерки, като се отчита и възможността за евентуална нова вълна на пандемията, която може да изправи бизнеса пред нови затруднения.

През първото полугодие на 2021 г. в областта на данъчната политика, се прилагат следните мерки, свързани с преодоляване на последиците от пандемията:

По Закона за данъците върху доходите на физически лица

Еднократно подпомагане на семействата отглеждащи своите деца в условията на усложнената епидемиологична обстановка и затруднения във връзка с пандемията от COVID-19, чрез увеличаване на размера на действащите данъчни облекчения за деца (чл. 22в) и за деца с увреждания (чл. 22г). Мярката се прилага за данъчната 2021 година.

По Закона за данък върху добавената стойност

- Намаляване на ставката за ДДС от 20 % на 9 % за периода 01.07.2020 г. - 31.12.2021 г. за:

- доставките на ресторантьорски и кетъринг услуги, на книги, на храна подходяща за бебета или за малки деца и на бебешки пелени и подобни хигиенни артикули (изм. и доп., ДВ бр. 55 от 2020 г., в сила от 1.07.2020 г.);

- доставката на услуга за използване на спортни съоръжения, доставка на обща туристическа услуга, както и екскурзиите, организирани от туристически оператори и туристически агенти със случаен автобусен превоз на пътници (изм. и доп. ДВ, бр. 71 от 2020 г., в сила от 1.08.2020 г.);

- ресторантьорски и кетъринг услуги, включително състоящи се в доставка на храна за вкъщи (доп., бр. 104 от 2020 г. в сила от 01.12.2020 г.).

- Намаляване на ставката за ДДС от 20 % на 0 % за периода 01.01.2021 г. - 31.12.2022 г.:

- доставката на ваксини срещу COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези ваксини;

- доставката на ин витро диагностични медицински изделия, предназначени за диагностика на COVID-19, и услугите, пряко свързани с тези изделия.

По Постановление № 75 на Министерския съвет от 2007 г. за прилагане на членове 43 - 52, 53, 55, 57, 59, 61, 67, 68 и 74 от Регламент (ЕО) № 1186/2009 на Съвета от 16 ноември 2009 г. за установяване на система на Общността за митнически освобождавания (кодифицирана версия) (ОВ, L 324 от 10.12.2009 г.)

- Освобождаване от мита и данък върху добавената стойност (ДДС) при внос на стоки от медицински характер, свързани с борбата с COVID-19 за периода от 30 януари 2020 г. до 31 юли 2020 г. Допустими за облекчения и освобождаване от ДДС са стоките, внесени от държавни организации. След допълнението с ПМС № 80 от 2020 г., стоките и организациите са изчерпателно изброени в приложенията към ПМС № 75 от 2007 г. След изменението и допълнението с ПМС № 332 от 2020 г. срокът на мярката е удължен до 30 април 2021 година. След изменение и допълнение с ПМС № 228 от 2021 г. срокът на мярката е удължен до 30 декември 2021 година.

- Предвидено е освобождаване от мита и ДДС при внос на ваксините срещу COVID-19, което ще се прилага от 20 юли 2021 година.

С приетите мерки в данъчните закони се цели да се подпомогнат бизнеса и гражданите през периода на извънредната епидемична ситуация, свързана с разпространението и лечението на COVID-19. Част от мерките в областта на данъчното облагане целят да подпомогнат някои от най-засегнатите от предприетите срещу разпространението на вируса мерки сектори на икономиката, а други са насочени в подкрепа директно за медицинските специалисти, участващи в борбата с пандемията и гражданите, засегнати от COVID-19.

Подобряването на събираемостта на данъците е водещата линия в препоръките на Съвета на ЕС и е от ключово значение за доброто управление на държавата. Заложените цели, съответно изпълняваните през периода дейности, продължават да са в следните три основни направления: насърчаване на доброволното спазване на законодателството; оптимизиране на контролната дейност на приходните администрации; намаляване на административната тежест, чрез непрекъснато развиване и усъвършенстване на електронните услуги. Изпълняваните мерки са включени в стратегическите и оперативните документи, които всяка от отговорните институции разработва и прилага. .

През първото полугодие на 2021 г. продължи изпълнението на **постоянните мерки в областта на данъчната политика**, с доказана ефективност за повишаване на приходите от данъци, които включват:

- Механизмът за обратно начисляване на ДДС при доставки на стоки и услуги, посочени в приложение № 2 към глава деветнадесета „а“ от ЗДДС е ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. След въвеждането на механизма се наблюдава значителен спад на нивото на данъчните измами с ДДС при доставките на зърнени и технически култури, ограничаване на нелоялната конкуренция в отрасъла и предоставяне на значителен допълнителен финансов ресурс на търговците и преработвателите в бранша. В тази връзка е удължен срокът за прилагане на мярката до 30.06.2022 г. и е разширен списъкът със стоки, за които се прилага механизмът за обратно начисляване на ДДС;

- Механизмът на фискалния контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР) на територията на Република България. Действието на мярката е свързано със защита на фискалната позиция, предотвратяване наплащането на данъчни задължения, ограничаване на нелоялната конкуренция и закрила на българските производители на стоки с висок фискален риск. Мярката непрекъснато се подобрява чрез разширяване на обхвата на СВФР, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение за доставки на стоки от рискови лица. През първото полугодие на 2021 г. на фискалните контролни пунктове са извършени общо 196 487 броя проверки на транспортни средства, превозващи стоки с висок фискален риск, като на 49 573 от тях са поставени технически средства за контрол (ТСК). Извършени са 20 318 броя проверки на мястото на получаване/разтоварване на стоки с висок фискален риск (СВФР);

- Подобряването на ефективността на контрола върху акцизните стоки е една от приоритетните задачи, свързани с намаляване на дела на сенчестата икономика и укриването на данъци. В тази връзка се прилагат засилени мерки на данъчната политика за осветляване на бизнеса с горива и ангажиране на различни компетентни органи за осъществяване на цялостен контрол. Механизмът, насочен към предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива, включва мерки, свързани с осъществяване на цялостен контрол върху процеса, свързан с доставките и движението на течни горива от производител и вносител до краен потребител и обмен на данни между информационните системи на двете приходни агенции;

- Насърчаване доброволното спазване на законодателството, чрез реализиране на мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията;

- Осъществяване на мониторинг върху предприетите действия за обезпечаване и събиране на публични задължения на лица с най-големи по размер дългове. През отчетния период при 584 (14 %) от наблюдаваните лица е отчетено намаление на размера на дълга в периода, в който са обект на мониторинг - със 184,5 млн. лв., като 56 от тях са погасили изцяло общите си задължения в размер на 56,1 млн. лв.;

- Повишен контрол и събираемост на текущи и просрочени задължения, чрез прилагане на механизма, при който плащанията по договори от разпоредители с бюджет над определен размер да бъдат извършвани само след потвърждение от приходните администрации, че получателите нямат публични задължения (РМС № 788/2014, РМС № 593/2016 г., РМС № 592 от 2018 г.). Мярката се усъвършенства, като се предостави възможност на приходните агенции на по-ранен етап – още след сключване на договора – да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата–изпълнители по договори/получатели на плащания. Допълнително, отново във връзка с последиците от пандемията и обявените извънредно положение и обстановка, посоченото решение бе изменено с Решение на Министерския съвет № 681/25.09.2020 г., съгласно което бе предвидено механизмът, уреден в РМС №

592/21.08.2018 г., да не се прилага и за целево предоставените средства от Европейския съюз, когато тези средства са обвързани с временни мерки за справяне с последиците от COVID-19. В период 01.01 – 30.06.2021 г., по реда на РМС № 592/2018 г. са регистрирани 289 359 броя (с 13,2 % повече от 2020 г.) уведомления за предстоящи плащания, като 20 401 бр. от тях са насочени за предприемане на действия от публичен изпълнител в компетентната ТД на НАП. Във връзка с постъпилите уведомления през първите шест месеца на 2021 г. са събрани суми в размер на 140,6 млн. лв., което е със 56,2 млн. лв. (66,6 %) повече в сравнение с 2020 г. Мярката е доказала ефективността си, като в резултат от прилагането ѝ реално постъпилите суми от въвеждането ѝ в края на 2014 г. до 30.06.2021 г. са в размер на 1 489,4 млн. лева. (РМС № 681 от 2020 г.);

- С цел подобряване на събираемостта и оптимизиране на контролната дейност на приходните администрации, от 2020 г. е въведено ново правило в Закона за ДДС относно определяне на облагаемия оборот в конкретни случаи, с цел предотвратяване на избягване на регистрацията по закона чрез формална смяна на субекта.

За постигане на приоритета, свързан с повишаване на данъчните приходи, през първото полугодие на 2021 г. са предприети и следните действия:

- За периода януари-юни 2021 г. от АМ са извършени 17 ревизии по реда на ДОПК, във връзка с разпоредбите на ЗАДС, за установяване, изменение и/или прихващане на задължения за акциз, както и за възстановяване и/или прихващане на недължимо платени или събрани суми. Установените с ревизионни актове задължения за заплащане на акциз са 793,7 хил. лв., лихви за просрочие – 128,1 хил. лв. и надвнесени суми за акциз – 128,5 хил. лв.; Извършените проверки по искания за възстановяване на акциз за периода януари-юни 2021 г. са общо 51 броя; За периода януари-юни 2021 г. са извършени 70 броя проверки (на срещни, по делегация, за установяване на факти и обстоятелства);

- За целите на акцизния контрол през първото полугодие на 2021 г., в трите митнически лаборатории са изследвани 1 537 броя проби от акцизни стоки. През същия период за органите на МВР са изготвени 18 броя експертизи, като са изследвани 169 броя проби от акцизни стоки; За целите на досъдебното производство в митническите лаборатории са изследвани 201 броя проби от акцизни стоки (горива, тютюни и алкохоли) и са съставени 37 броя експертни заключения;

- През първото полугодие на 2021 г. от НАП са издадени 4 148 ревизионни акта, като от тях 55,6 % са с разкрития над 10 000 лв. Допълнително установените задължения са 507,8 млн. лв., в т.ч. за осигурителни вноски – 6,6 млн. лева. Издадени ревизионни актове за осигурителни вноски са 548 броя; През периода са извършени общо 127 880 проверки, в т.ч. 78 243 проверки по прихващане и възстановяване, 27 325 насрещни проверки, 21 632 проверки за установяване на факти и обстоятелства и 528 проверки в обекти за установяване на специфични факти и обстоятелства;

- За установяване спазването на приложимата нормативна база по отношение на търговските обекти и заетите лица, както и събиране на годни доказателствени средства за установяване на задължения за данъци и осигуровки, през първото шестмесечие на 2021 г. са проверени 21 859 лица, като общо проверените обекти са 23 157 бр.;

- През първо полугодие на 2021 г. от НАП са проведени следните тематични кампании за контрол:

- извършване на проверки на лица, при които е идентифициран риск от неспазване на данъчното законодателство и/или намаляване на дължимите данъчни задължения, във връзка с отчетени в годишните финансови отчети значителни стойности на наличните материални запаси спрямо обема на извършваната дейност;
- продължават проверки на физически лица, придобили имоти през 2014 г. и 2018 г. с материален интерес в диапазона 300 хил. - 900 хил. лв.;
- проверки за касови наличности - през месец юни 2021 г. след селекция са извършени 10 339 обаждания към над 2 979 задължени лица с висока касова наличност (над 100

хил. лв.). Касовата наличност на тези лица само за 2019 г. е в размер надвишаващ 569 564 хил. лв. Кампанията стартира приоритетно към лица, за които има информация за касова наличност през 2018 г., 2019 г. и 2020 г. при които има риск от наличие на сделки, сключени при условия, водещи до отклонение от данъчно облагане, наличието на скрито разпределение на печалбата по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗКПО. При 55 % от селектираните лица с осъществен контакт има информация за просрочени задължения над 5 хил. лв., голяма част от тези лица признават, че действително не разполагат с такава касова наличност, при някои от тях вече има образувани изпълнителни дела и обезпечителни производства за събиране на задълженията. Кампанията ще продължи и през следващия отчетен период. До 30.06.2021 г., е осъществен успешен контакт с 2 375 лица (80 %), над 73 % от тях са поели ангажимент да намалят касовата си наличност;

- съвместни проверки с МВР и ИА „Автомобилна администрация“ на лица, осъществяващи дейност като автошколи или пунктове за годишни технически прегледи;
- контролни действия на физически и юридически лица – собственици на луксозни автомобили и лизингополучатели/наематели, по повод получена информация от извършени проверки за спрени автомобили по зимните и черноморските курорти;

▪ В резултат на комплексното прилагане на специфични мерки и кампании през последните четири години, се забелязва промяна в поведението на задължените лица, изразяващо се в деклариране на данъци и задължителни осигурителни вноски във все по-голям размер, както и плащане на по-голям дял от тях в законовия срок. Независимо от усложнената икономическа обстановка във връзка с мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, размерът на декларираните в НАП задължения към края на месец юни 2021 г. е 19 026 млн. лв. - с 1 557,5 млн. лв. повече спрямо същия период на 2020 г. (ръст от 8,9 %). Делът на декларираните данъци и задължителни осигурителни вноски, погасени в срока за доброволно плащане е малко над 90 % към края на месец юни 2020 г., при близо 89 % за същия период на предходната година.

III. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2021 ГОДИНА

Основните параметри по изпълнението на консолидираната фискална програма за първото полугодие на 2021 г., съпоставени с изпълнението към полугодието на 2020 г. и разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. са представени в следната таблица:

Таблица №4 Изпълнение на основните параметри на консолидираната фискална програма към 30 юни 2021 година.

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ ⁷	Отчет Н1 2020	Разчет 2021 г.* КФП	Отчет Н1 2021г.			Отчет Н1 2021 към отчет Н1 2020	Отчет Н1 2021 към разчет 2021
			КФП	Национал ен бюджет	Европей ски средства		
к.1		к.3	к.4=к.5+к.6	к.5	к.6	к.7=к.4:к.2	к.8=к.4:к.3
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	21 431,6	47 596,2	24 761,1	23 531,7	1 229,3	115,5%	52,0%
Данъчни приходи	17 057,3	37 035,4	19 246,4	19 246,4		112,8%	52,0%
Преки данъци	3 169,6	6 978,8	3 677,8	3 677,8		116,0%	52,7%
Косвени данъци	7 879,9	17 080,2	8 892,4	8 892,4		112,9%	52,1%
Приходи от социално и здравно осигурителни вноски	5 313,6	11 693,1	5 872,4	5 872,4		110,5%	50,2%
Други данъци	694,1	1 283,2	803,8	803,8		115,8%	62,6%
Неданъчни приходи	2 804,2	6 598,2	4 264,2	4 270,0	-5,8	152,1%	64,6%
Помощи и дарения	1 570,2	3 962,7	1 250,4	15,3	1 235,1	79,6%	31,6%
РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	19 821,4	52 483,2	24 645,0	22 847,6	1 797,4	124,3%	47,0%
Нелихвени	18 769,5	50 132,3	23 483,9	21 686,5	1 797,4	125,1%	46,8%
Текущи	17 375,5	43 998,5	21 694,2	20 775,8	918,4	124,9%	49,3%
Капиталови	1 379,4	6 115,9	1 774,2	907,1	867,1	128,6%	29,0%
Предост. тек. и капит. трансфери за чужбина	14,5	18,0	15,4	3,5	11,8	105,9%	85,4%
Лихвени	363,4	657,2	364,2	364,2		100,2%	55,4%
Резерв за непредвидени и неотложни разходи*		231,1					
Вноска за общия бюджет на ЕС	688,6	1 462,6	796,9	796,9		115,7%	54,5%
Трансфери – нето				-301,3	301,3		
БЮДЖЕТНО САЛДО	1 610,2	-4 887,0	116,1	382,9	-266,8		

* В позицията "Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи" се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

Изпълнение на общите параметри по приходите

> **Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма (КФП) за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 24 761,1 млн. лв.** Съпоставени със същия период на предходната година, те нарастват с 3 329,4 млн. лв. Общото увеличение на данъчните и неданъчните приходи спрямо същия период на предходната година е 3 649,2 млн. лв. (18,4 %), а постъпленията от помощи и дарения (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) намаляват с 319,8 млн. лв. (20,4 %), сравнени с края на юни 2020 година. Общата сума на **данъчните постъпления** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за първото полугодие на 2021 г. възлиза на 19 246,4 млн. лв., което представлява 77,7 % от общите постъпления по КФП. Данъчните приходи нарастват спрямо същия период на

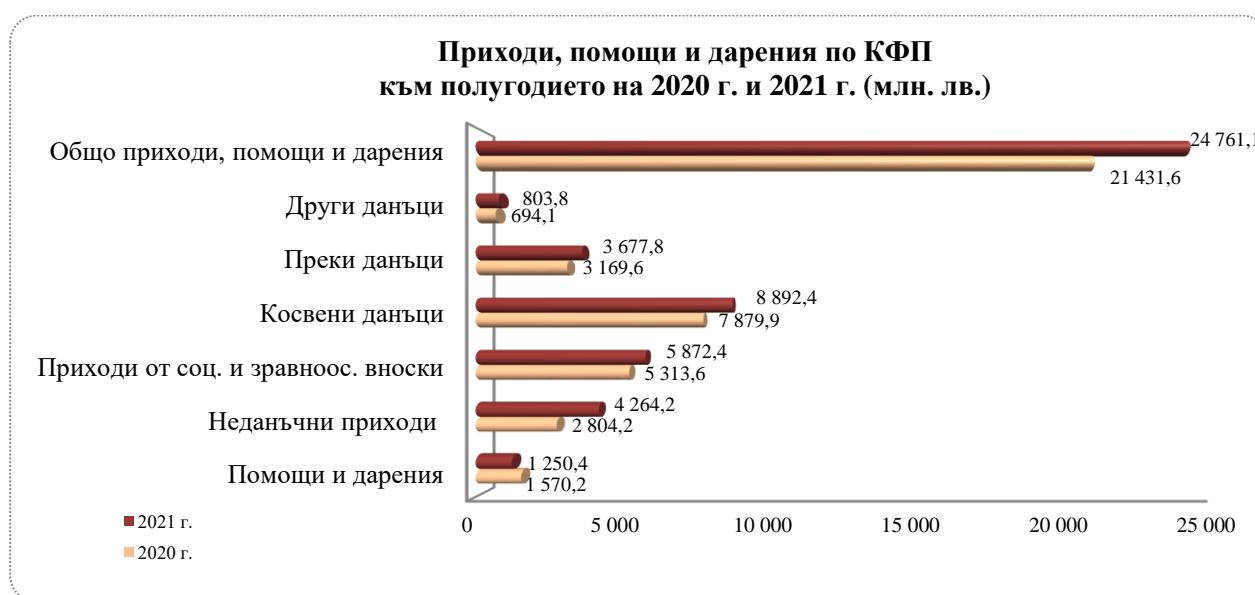
⁷ Поради закръгление в млн. лв. (респективно в проценти), някои сумарни позиции в таблиците и графиките не се изчерпват от съставните им числа.

предходната година с 2 189,1 млн. лв. (12,8 %). Приходите в частта на преките данъци възлизат на 3 677,8 млн. лв., което представлява 52,7 % от годишния разчет. Приходите от косвени данъци са в размер на 8 892,4 млн. лв., което представлява 52,1 % от годишния разчет. Постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 803,8 млн. лв., което представлява 62,6 % от разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. Приходите от **социалноосигурителни и здравни вноски** към 30.06.2021 г. са в размер на 5 872,4 млн. лв. или 50,2 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година нарастват с 558,7 млн. лева.

Постъпилите **неданъчни приходи** към 30.06.2021 г. са в размер на **4 264,2 млн. лв.**, което представлява 64,6 % изпълнение на годишните разчети.

Постъпилите **помощи и дарения** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на **1 250,4 млн. лв.**, което представлява 31,6 % от годишния разчет.

Основните приходни групи за първото полугодие на 2021 г., съпоставени с постъпленията за същия период на предходната година, са както следва:

Изпълнение на общите параметри по разходите

➤ **Разходите по консолидираната фискална програма** (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за първото полугодие на 2021 г. **са в размер на 24 645,0 млн. лв.**, което представлява 47,0 % от годишния разчет.

Съпоставени със същия период на предходната година, разходите по КФП нарастват номинално с 24,3 на сто или 4,8 млрд. лв., което се дължи основно на по-високия размер на разходите по националния бюджет, като ръст се отчита и при разходите по сметките за средства от Европейския съюз. Разгледани по икономически елементи, най-значително нарастване се отчита при социалните и здравноосигурителните разходи. В частта на разходите за пенсии са изразходени 634 млн. лв. за добавки в размер на 50 лева към пенсиите на всички пенсионери за месеците от януари до юни. Наред с това влияние върху разходите за пенсии оказва и увеличението на размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на максималния размер на пенсията от началото на годината, както и базов ефект от увеличението на пенсиите през юли 2020 година. В частта на здравноосигурителните разходи се отчита нарастване, свързано с по-високите разходи за борба с пандемията и въведените механизми за финансиране на здравните заведения по време на действието на извънредна епидемична обстановка, включително разходи за медикаменти, тестове, консумативи и предпазни средства, средства за подкрепа на персонала на първа линия в борбата с COVID-19 (допълнително месечно възнаграждение в

размер на 1 000 лв.), заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за поставяне на ваксини срещу COVID-19, месечна добавка към възнагражденията на лекарите в размер на 600 лв., на специалисти от професионално направление „Здравни грижи“ в размер на 360 лв. и на санитарии в размер на 120 лв. и други. Принос за нарастване на разходите за субсидии за нефинансови предприятия имат плащанията по мярката „60/40“, мярката „80/20“, мярката „Запази ме“, мярката „Подкрепа чрез оборотен капитал за малки и средни предприятия, засегнати от временните противоепидемични мерки“, администрирана от НАП, и други. В частта на капиталовите разходи също се отчита ръст спрямо същия период на предходната година, който се дължи на извършени плащания по инвестиционни проекти на Българската армия, пътни инфраструктурни обекти и други.

Нелихвените разходи са в размер на 23 483,9 млн. лв., което представлява 46,8 % от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* към юни 2021 г. са в размер на 21 694,2 млн. лв. (49,3 % от разчета за годината). *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 1 774,2 млн. лв. (29,0 % от разчетите към ЗДБРБ за 2021 г.). *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 15,4 млн. лв. **Лихвените плащания** са в размер на 364,2 млн. лв. (55,4 % от планираните за 2021 г.).

➤ **Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.06.2021 г. от централния бюджет, възлиза на **796,9** млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г., в т.ч.:

- ресурс на база брутен национален доход – 606,0 млн. лв.;
- ресурс на база данък върху добавената стойност – 101,7 млн. лв.;
- традиционни собствени ресурси (мита) – 89,2 млн. лв.;

➤ За първото полугодие на 2021 г. **бюджетното салдо по КФП е положително** в размер на **116,1 млн. лв.** (0,1 % от прогнозния БВП) и се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 382,9 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 266,8 млн. лева.

➤ **Общият размер на касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото полугодие на 2021 г. е **2 903,7 млн. лв.** **Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2021 г.** (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на **2 106,8 млн. лева.**

➤ **Фискалният резерв**⁸ към 30.06.2021 г. е в размер на **9,3 млрд. лв.**, в т.ч. 8,9 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

Бюджетните **разходи, разгледани по функционален признак**, отразяват основните направления в политиката по КФП в рамките на бюджетния ресурс за 2021 година.

⁸Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

Таблица №5 Разходи по консолидираната фискална програма по функции

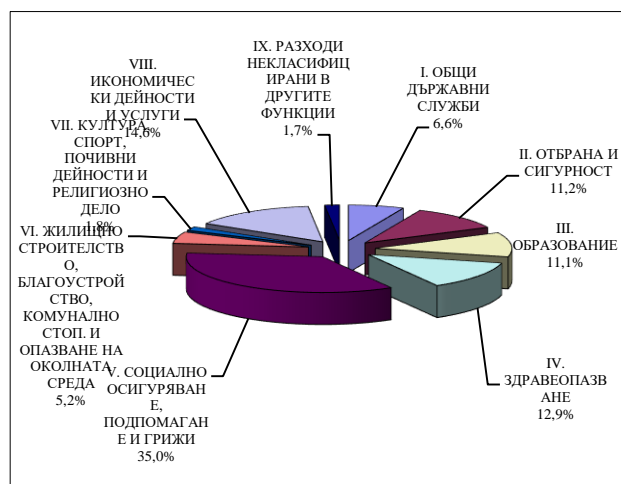
РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ	млн. лв.			%	
	ЗДБРБ за 2021 г.	Отчет Н1 2020	Отчет Н1 2021	Изпълнение Н1 2021 спрямо ЗДБРБ за 2021	Отчет Н1 2021 спрямо отчет Н1 2020
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	3 366,4	1 057,4	1 428,2	42,4%	135,1%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	5 694,2	2 154,4	2 646,7	46,5%	122,8%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	5 643,0	2 120,6	2 482,9	44,0%	117,1%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	6 560,5	2 609,7	3 153,6	48,1%	120,8%
V. СОЦИАЛНО ОСИГ., ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	17 844,4	7 353,0	9 376,8	52,5%	127,5%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОП. И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	2 656,5	875,2	985,7	37,1%	112,6%
VII. КУЛТУРА, СПОРТ, ПОЧИВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	893,4	364,7	469,5	52,6%	128,7%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	7 474,0	2 234,4	2 940,5	39,3%	131,6%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДР. ФУНКЦИИ	888,3	363,4	364,2	41,0%	100,2%
ОБЩО РАЗХОДИ	51 020,6	19 132,8	23 848,1	46,7%	124,6%

*Във функция "IX. Разходи, неклассифицирани в другите функции" по разчет е включен и резерва за непредвидени и неотложни разходи, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са посочени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. Разходите по функции не включват вноската на Република България за общия бюджет на ЕС.

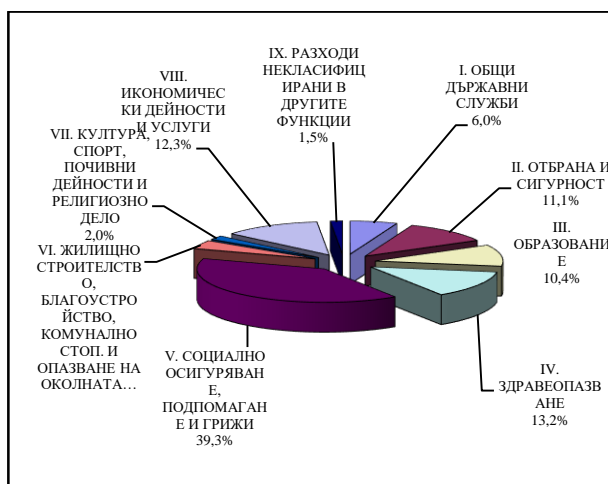
Структурата на разходите по консолидираната фискална програма по функции (годишен разчет и отчет за първото полугодие на 2021 г.) е представена на следната графика:

Структура на разходите по функции по КФП

Годишен разчет за 2021 г.

Отчет първо полугодие 2021 г.

Планираните разходи за функция **обща държавна служба** са предназначени за осигуряване на ефективно функциониране на органите на законодателната и изпълнителната власт, както и за финансиране на дейностите в сферата на науката. Изразходваните средства са насочени към осигуряване на условия за функционирането на централната и местната администрации с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във

всичките им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и други. Тук се включват и разходите, свързани с научна и изследователска дейност. **Извършените разходи** за тази функция към полугодieto на 2021 г. са в размер на 1 428,2 млн. лв., което представлява 42,4 % от планираните с разчета за годината, като спрямо същия период на предходната година изразходваната сума е нараснала с 370,8 млн. лв. или 35,1 %.

Разходите за **отбрана и сигурност** са насочени към сферите на отбраната, сигурността и вътрешния ред, съдебната власт, както и дейностите по изпълнението на наказанията. Основните приоритети на политиката в областта на отбраната, която се осъществява от Министерството на отбраната, са: приемственост и устойчивост на развитието на въоръжените сили (ВС) чрез провеждане на реалистична отбранителна политика, която съответства на заплахите за сигурността на страната, на съюзните ни ангажименти в НАТО и ЕС и на наличните финансови ресурси; задълбочаване на трансатлантическото сътрудничество като гарант за сигурността и развитието на България; поддържане на съществуващите и постепенно развитие на нови отбранителни способности; поддържане и усвояването на планове за бойна готовност и на моделите за работа на всички нива, осигурявайки устойчива управление на щабове и формированията при привеждането им в по-високи степени на бойна готовност и изпълнението на мероприятията по нарастване на готовността им; разширяване на участието на ВС в интегрираната система за реакции при кризи за по-ефективна защита на населението при бедствия; създаване на условия за висока мотивация и професионален подбор в Българската армия; развитие на отбранителните способности; законодателно уреждане на националната координация на специалните служби. Политиката в областта на сигурността и вътрешния ред се реализира в следните направления: защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и борба с корупцията, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите; намаляване щетите за икономиката на страната от дейността на организираните престъпни групи и недопускане извършването на терористични действия; охрана и контрол на държавната граница и противодействие на незаконната миграция; повишаване на ефективността при контрола и организацията на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване на пътно-транспортните произшествия; осигуряване на държавен противопожарен контрол, пожарогасителна и аварийно-спасителна дейност; осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим; обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност; информационно-аналитично обезпечаване на държавното ръководство за подпомагане процеса на вземане на решения с цел защита на националната сигурност и интересите на Република България. В областта на правосъдието се реализират следните дейности: подобряване управлението и организацията на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост; постигане на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ; осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата; развитие на информационна стратегия на правораздавателните органи; укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи; укрепването на пенитенциарната система (свързана с изпълнение на наказанието лишаване от свобода) и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести; електронно правосъдие. **Общият размер на разходите** за отбрана и сигурност за първото полугодие на 2021 г. е 2 646,7 млн. лв., което представлява 46,5 % от планираните средства за годината. Съпоставени със същия период на предходната година, разходите за отбрана и сигурност нарастват с 492,3 млн. лв. (22,8 %).

Политиките в сферата на **образованието** са насочени към посрещане на основните предизвикателства и подпомагане на изпълнението на ключовите политики в сектора. За реализиране на образователните приоритети в сферата на предучилищното и училищното образование се изпълняват комплексни мерки и действия, гарантиращи равен достъп до качествено образование чрез осигуряване на безплатен транспорт на децата и учениците и целодневна организация на учебния ден в средишните училища; допълнително финансиране на защитени училища и детски градини; основен ремонт, реконструкция и строителство на нови детски градини и училища, спортни площадки и салони, както и тяхното съвременно оборудване; преминаване към нов етап от внедряването на компютърни технологии в системата, базиран на електронното обучение и информационните технологии. В това функционално направление важна цел е и предприемане на мерки за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и обучението на българите в чужбина. Реализирането на политиките в областта на висшето образование се осъществява чрез осигуряване на финансиране, насочено към резултатите от обучението; чрез засилване взаимодействието между висшите училища и бизнеса; чрез усъвършенстване модела на акредитация и оценяване на качеството във висшето образование; чрез стимулиране на научното развитие и кариерно израстване на преподавателите от висшите училища; чрез подкрепа на мобилността на студенти и преподаватели. Висшето образование се финансира с прилагането на диференциран подход в зависимост от комплексна оценка на качеството на обучение. Важна цел в рамките на политиката в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал е както повишаване на инвестициите в научноизследователската и развойна дейност, така и увеличаване на дела на лицата със завършено висше образование. **Размерът на разходите** за функция образование за полугодieto на 2021 г. е 2 482,9 млн. лв., като представляват 44,0 % от разчетените за 2021 г. и със 17,1 % повече от същия период на предходната година.

Разходите в сферата на **здравеопазването** през първото полугодие на 2021 г. са в размер на 3 153,6 млн. лв., което е с 20,8 % (543,9 млн. лв.) повече от полугодieto на 2020 г., и представляват 48,1 % от годишния разчет. Един от основните приоритети в областта на здравеопазването е осигуряването на сигурност, стабилност и предвидимост в системата, като се създадат предпоставки за контрол и ефективност на разходите и същевременно се гарантира качеството на лечението и достъпа до медицинска помощ. Като приоритетни направления и дейности са и спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детското здравеопазване, асистираната репродукция, лечебните заведения за болнична помощ, както и лекарствената политика. Политиката в сектора е насочена както към мерки за преодоляване на разпространението на COVID-19 и лечението му, така и към подобряване на достъпа до комплексни медицински дейности, повишаване на удовлетвореността на българските граждани от качеството на предлаганите медицински услуги, адекватно финансиране и постигане на финансова устойчивост на сектора в средносрочен план. Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването се финансират програмите и дейностите, осъществявани от бюджетните структури в областта на общественото здраве, спешната помощ, стационарната психиатрична помощ, медико-социалните грижи за деца, лечение в чужбина и други. Финансово се обезпечават национални програми и централни доставки за профилактика, контрол и лечение на социално-значими заболявания, осигуряване на ваксини за задължителни имунизации и реимунизации, както и обучението за придобиване на специалност в системата на здравеопазването. Запазват се ангажиментите на държавата по отношение финансирането на определени дейности в лечебните заведения за болнична помощ, които остават държавна отговорност – психиатрична помощ, спешна медицинска помощ, лечение на болни от ХИВ/СПИН, трансплантация на тъкани, органи и клетки, медицинска експертиза на работоспособността и други, както и финансово подпомагане на лечебни заведения за болнична помощ в отдалечени и трудно достъпни райони, в които липсата на здравни звена представлява сериозен риск за населението. В това функционално направление и през

2021 г. са приоритетни и разходите във връзка с мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19 и лечение на засегнатите. Това включва лечение на заразените лица, дейности по предотвратяване и ограничаване разпространението на заразата, разширяване на ваксинационната кампания и др. Закупени са тестове за бърза диагностика на COVID-19, PCR тестове, лабораторни консумативи за извършване на тези тестове, лични предпазни средства за работниците и служителите работещи в системата на здравеопазването, термокамери, системи за дезинфекция, апарати за обдишване и друга апаратура, свързана с мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19 и лечението му. Значимо място сред разходите заемат и средствата за изплащане на допълнителните възнаграждения на медицинския и немедицинския персонал, пряко ангажиран с дейности свързани с COVID-19, за заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за поставяне на ваксини срещу COVID-19, както и месечна добавка към възнагражденията на лекарите в размер на 600 лв., на специалисти от професионално направление „Здравни грижи“ в размер на 360 лв. и на санитарии в размер на 120 лв.

С най-голям относителен дял в разходите по КФП към полугодieto на 2021 г. са средствата за сферата на **социалното осигуряване, подпомагане и грижи**. В голяма степен това се предопределя от демографски и икономически фактори в страната. Разходите за социално осигуряване, подпомагане и грижи са насочени към реализиране на приоритетите в сферата на пенсионното осигуряване, социалното подпомагане и гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението, към активните мерки по заетостта, както и реализирането на редица мерки за социална защита. По отношение на пенсионната политика приоритет е осигуряването на адекватни пенсионни доходи за всички, което да гарантират разумен жизнен стандарт след пенсиониране. В областта на социалните помощи приоритет остават гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаването на ефективността на програмите, прилагането на диференциран подход, усъвършенстването на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизирането на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението. Целта на реализираните активни мерки на пазара на труда е постигането на по-висока и устойчива заетост, интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетостта; намаляване на безработицата и неактивността сред младежите; насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст. Политиката за интеграцията на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, индивидуална оценка на потребностите, социална интеграция и упражняване на правата, защитата на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането на тези лица в работна среда. С разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. за политики и мерки във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ са предназначени 35,0 на сто от разходите по КФП (без вноската в общия бюджет на ЕС). В разходите по функцията се включват и средствата в помощ на работодателите за запазване на работните места по мярката „60/40“, мярката „80/20“, мярката „Запази ме“, мярката „Подкрепа чрез оборотен капитал за малки и средни предприятия, засегнати от временните противоепидемични мерки“, администрирана от НАП, и други. **Извършените разходи** за функцията към полугодieto са в размер на 9 376,8 млн. лв. или 52,5 % от разчета за годината. Спрямо предходната година разходите по функцията са с над 2,0 млрд. лв. или 27,5 % повече.

Разходите за дейностите по жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда през първите шест месеца на годината са в размер на 985,7 млн. лв., което представлява 37,1 % от разчетите за 2021 година. Това е с 12,6 % повече от същия вид разходи за шестмесечието на 2020 г. Изразходваните средства са насочени за изпълнение на политиката в областта на интегрираното развитие на регионите в страната и намаляване на различията, както и подобряване на тяхната инфраструктурна свързаност. Един от основните приоритети в това функционално

направление е ефективно и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места. Финансират се разходи за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населени места, подпомагане проектирането и изграждането на язовири за питейно водоснабдяване, разходи за устройствено планиране, кадастрални карти и регистри, разходи за геозащита, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура и интегрирано управление на водните ресурси. При дейностите по опазване на околната среда се изпълняват проекти, свързани с изграждането на екологични обекти като пречиствателни станции за отпадъчни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори, съоръжения за защита на руслата и бреговете от ерозия, съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение, голяма част от които са по бюджетите на общините. В тази област се осигуряват средства за финансиране строителството на нови или рекултивация на съществуващи депа, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците. Част от основните дейности в това функционално направление са свързани с прилагане на механизмите за превенция и контрол за намаляване на общия натиск от различните източници и дейности върху околната среда. В тази функция се отчитат и разходите, свързани с поддържането на чистотата и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия.

Разходите за *култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело* за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 469,5 млн. лв. или 52,6 % от разчета за годината. Тези разходи са насочени към финансиране на дейностите по култура (отчетените разходи в групата са в размер на 337,1 млн. лв.), физическа култура и спорт (отчетени средства – 88,9 млн. лв.), почивни дейности (отчетени разходи – 11,7 млн. лв.) и религиозно дело (отчетени средства – 31,8 млн. лв.).

Разходите за *икономическите дейности и услуги* за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 2 940,5 млн. лв. или 39,3 % от разчета за годината. Сравнени със същия период на 2020 г. разходите са повече с 31,6 %. С използваните средства се осъществява държавната политика по отношение на реалния сектор, политиките в селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите, както и приоритетните политики в сферата на енергетиката, проекти в сферата на транспорта, проекти, свързани с енергийната сигурност и ефективност, промишлеността, строителството и туризма. Основните приоритети в областта на енергетиката са свързани с: реализация на дейности по извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация и безопасно съхранение на ядрени отпадъци, извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители, разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията, осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност. Една от основните цели в областта на енергетиката е свързана с пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар, както и защитата на уязвимите потребители. Насърчава се въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии в промишления и енергийния сектор. Важна част от дейностите в енергетиката е свързана с подобряване на енергийния и екологичен мениджмънт, и производството и потреблението на възобновяема енергия и биогорива. Изграждането и модернизирането на транспортната инфраструктура на страната е също сред основните приоритети. В това функционално направление се осъществяват дейностите в областта на осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, подобряване на свързаността на българската транспортна система с единното европейско транспортно пространство, ограничаване на негативното въздействие на транспорта върху околната среда и здравето на хората, повишаване на сигурността и безопасността на транспортната система, развитието на модерна съобщителна и пощенска инфраструктура, подкрепа за балансирано регионално развитие, изграждане на съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. В областта на селското стопанство реализираните приоритети са свързани с: борбата със заразни и паразитни болести,

събиране и унищожаване на високорискови отпадъци, охрана и възпроизводство на горите, за издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; за опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; за развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; за осъществяване на противогордова защита на продукцията в селското стопанство; за опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите и други. В областта на туризма осъществяваните приоритети са свързани с: насърчаване предоставянето на качествени услуги и защита правата и сигурността на потребителите, постигане на ефективна координация между институциите, ангажирани с определяне и осъществяване на политиката в туризма, взаимодействие с туристическия бизнес, нарастване на приходите от международен туризъм в България, в т.ч. чрез облекчен достъп и оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България, превръщане на подходящото културно-историческо наследство в част от инфраструктурата на туризма, разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на туристическия потенциал на страната (в т.ч. нарастване на туристическите посещения в България и в неактивния сезон). В областта на промишлеността и строителството се реализира политиката, насочена към постигане на устойчиво икономическо развитие и конкурентоспособност на българската икономика. Със средствата в тази област се осъществяват дейностите по насърчаване създаването и развитието на микро, малки и средни предприятия, подкрепа на процеса на предприемачество, насърчаване създаването на предприятия, базирани на иновативни идеи и стимулиране на научно-изследователската и развойна дейност, стимулиране на пазарно ориентирани научно-приложни изследвания, предназначени за индустрията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на иновации, подобряване на бизнес средата, дейности в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния контрол, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на обществените поръчки и други.

Разходите, неклассифицирани в другите функции, обхващат лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг. Годишният разчет в ЗДБРБ за 2021 г. за функция „Разходи, неклассифицирани в другите функции” включва и резерва за непредвидени и неотложни разходи. Средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са отчетени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. За първото полугодие на 2021 г. отчетените разходи в тази функция са в размер на 364,2 млн. лева.

1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма

Отчетът на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма към първото полугодие на 2020 г. и 2021 г. по основни приходни групи е представен в следната таблица:

Таблица №6 Приходи, помощи и дарения по КФП за първото полугодие на 2020 г. и 2021 г. (млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет Н1 2020	2021 г.		Отчет Н1 2021 спрямо Н1 2020	Изпълнение Н1 2021 спрямо Програма 2021
		Програма 2021 г.	Отчет Н1 2021		
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	21 431,6	47 596,2	24 761,1	115,5%	52,0%
Данъчни приходи	17 057,3	37 035,4	19 246,4	112,8%	52,0%
<i>Преки данъци</i>	3 169,6	6 978,8	3 677,8	116,0%	52,7%
Корпоративни данъци	1 089,5	2 651,2	1 309,0	120,1%	49,4%
- от нефинансови предприятия *	992,2	2 420,1	1 235,0	124,5%	51,0%
- финансов сектор	97,2	231,1	74,0	76,1%	32,0%
Данък в/у доходите на физическите лица	2 080,2	4 327,6	2 368,8	113,9%	54,7%
<i>Други данъци</i>	694,1	1 283,2	803,8	115,8%	62,6%
<i>Приходи на осигурителни фондове</i>	5 313,6	11 693,1	5 872,4	110,5%	50,2%
- НОИ, УПФ и ФГВРС	3 839,8	8 472,8	4 240,1	110,4%	50,0%
- НЗОК	1 473,8	3 220,3	1 632,2	110,8%	50,7%
<i>Косвени данъци, в т.ч.:</i>	7 879,9	17 080,2	8 892,4	112,9%	52,1%
ДДС	5 206,5	11 220,0	6 135,2	117,8%	54,7%
Акцизи	2 546,4	5 580,0	2 611,8	102,6%	46,8%
Мита и митнически такси	104,2	234,2	121,6	116,7%	51,9%
Данък върху застрахователните премии	22,8	46,0	23,8	104,5%	51,8%
Неданъчни приходи	2 804,2	6 598,2	4 264,2	152,1%	64,6%
Помощи и дарения	1 570,2	3 962,7	1 250,4	79,6%	31,6%

* Вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни лица.

➤ Общият размер на приходите, помощите и даренията по КФП към 30.06.2021 г. е **24 761,1 млн. лв.**, което представлява 52,0 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2021 г. Съпоставени със същия период на предходната година, когато приходите в бюджета вече бяха засегнати от негативните ефекти от избухването на пандемията от COVID-19 в България, постъпленията към юни 2021 г. нарастват с 3,3 млрд. лв. (15,5 %). Ръстът спрямо предходната година се дължи на по-високите данъчни и неданъчни приходи, които нарастват с 3,6 млрд. лв., докато постъпленията от помощи намаляват с 0,3 млрд. лева. При съпоставката в частта на неданъчните приходи и приходите от ДДС следва да се има предвид, че през месец април 2021 г. постъпиха приходи с еднократен за годината ефект в размер на 660 млн. лв. с ДДС, които представляват първоначално концесионно възнаграждение за държавата от концесията на Летище София.

Приходите от данъци по КФП за първото полугодие на 2021 г. са в размер на **19 246,4 млн. лв.** или 52,0 % от разчетените по ЗДБРБ за 2021 г. Относителният дял на данъчните приходи в общата сума на приходите по консолидираната фискална програма е 77,7 процента. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 2 189,1 млн. лв. или 12,8 %. Значителен ръст на месечна база спрямо

същия период на предходната година се отчита при приходите от корпоративни данъци, ДДС, ДДФЛ, осигурителни вноски и други.

Постъпленията в групата на **преките данъци** за полугодieto на 2021 г. са в размер на 3 677,8 млн. лв., което представлява изпълнение от 52,7 % от разчета за годината, при 3 169,6 млн. лв. за същия период на 2020 година. Ръстът при преките данъци е 16,0 % (508,2 млн. лв.).

Отчетените **приходи от социални и здравноосигурителни вноски** към 30.06.2021 г. са в размер на 5 872,4 млн. лв. или 50,2 % изпълнение спрямо разчета. В номинално изражение осигурителните вноски са повече от предходната година с 10,5 % или 558,7 млн. лева.

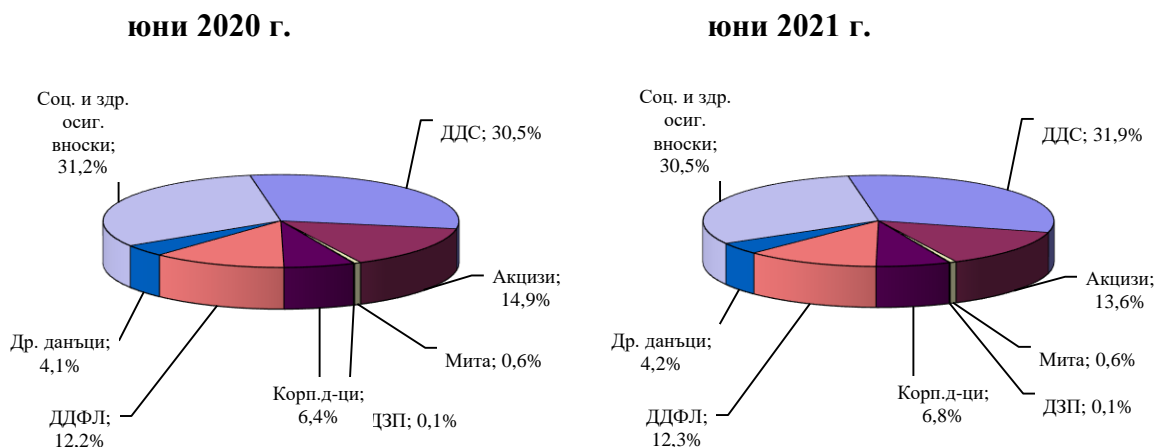
Постъпленията от **косвени данъци** са в размер на 8 892,4 млн. лв., което представлява 52,1 % от предвидените в ЗДБРБ за 2021 г. Спрямо полугодieto на предходната година е налице увеличение от 12,9 % (1 012,6 млн. лв.).

Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 803,8 млн. лв., което представлява 62,6 % от разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. и нарастват с 15,8 % (109,7,0 млн. лв.) спрямо юни 2020 година.

Неданъчните приходи са в размер на 4 264,2 млн. лв., което представлява 64,6 % изпълнение на годишните разчети.

Постъпленията от **помощи и дарения** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 250,4 млн. лв., което представлява 31,6 % от годишния разчет.

Структура на данъчните приходи по консолидирания бюджет за първото полугодие на 2020 г. и 2021 г.

1.1 Преки данъци

1.1.1 Корпоративни данъци

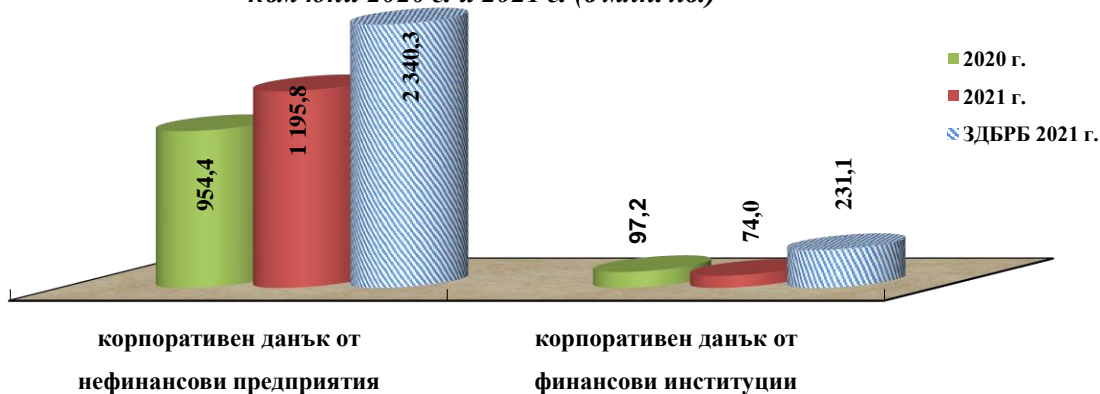
Приходите от корпоративни данъци по КФП (вкл. данък върху дивидентите и доходите) към края на месец юни 2021 г. са в размер на 1 309,0 млн. лв. или 49,4 % от годишния разчет и заемат 6,8 % в общия размер на данъчните приходи. Спрямо полугодieto на 2020 г. са постъпили с 219,5 млн. лв. (20,1 %) повече приходи.

✓ Корпоративен данък

Приходите от корпоративен данък за периода са в размер на 1 269,8 млн. лв. и представляват 49,4 % от годишния разчет за 2021 година. Относителният дял на корпоративния данък в данъчните постъпления по консолидираната фискална програма е 6,6 %. Спрямо юни 2020 г. се отчита увеличение от 20,7 % или 218,1 млн. лева. Приходите от корпоративен данък на нефинансовите предприятия (вкл. юридически лица с нестопанска цел) към 30.06.2021 г. са в размер на 1 195,8 млн. лв., което представлява

51,1 % от предвидените в ЗДБРБ за 2021 година. Съпоставени с юни 2020 г., приходите от данъка нарастват с 241,4 млн. лв. (25,3 %). Постъпленията от *корпоративен данък на финансови институции (включително застрахователни компании)* към края на юни възлизат на 74,0 млн. лв. или 32,0 % от разчета за годината. Спрямо същия период на предходната година, приходите от данъка са с 23,3 млн. лв. (23,9 %) по-малко.

Сравнителна диаграма на постъпленията от корпоративен данък към юни 2020 г. и 2021 г. (в млн. лв.)

✓ **Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ**

Постъпленията от тези данъци за полугодieto на 2021 г. са в размер на 39,2 млн. лв. или 49,1 % от разчета за годината, като за същия период на предходната година са постъпили 37,8 млн. лева.

1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица

Приходите от данък върху доходите на физически лица за отчетния период са в размер на 2 368,8 млн. лв. или 54,7 % от годишния разчет и формират 12,3 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи.

По трудови правоотношения приходите от данъка към 30.06.2021 г. са 1 891,8 млн. лв. при 1 684,1 млн. лв. към 30.06.2020 г. или с 207,7 млн. лв. повече. Влияние върху размера на постъпленията оказват следните фактори:

- увеличението на минималната работна заплата за страната от 01.01.2021 г. с 6,6 %, от 610 лв. на 650 лева;
- увеличението на минималните осигурителни прагове за 2021 г. въз основа на повишението на МРЗ;
- промените в броя на наетите лица и заплащането на труда;
- промените в нивото на безработица;
- увеличението на заплатите в общественения сектор с 10 % от началото на 2021 г., в т.ч. в МВР с 15 %, извън тези увеличени с 30 % през 2020 г.;
- увеличението на заплатите на педагогическия персонал от 01.01.2021 г.;
- увеличението на средствата за заплати в структурите на Министерството на здравеопазването и НЗОК, в т.ч. и за извънреден труд на органите, осъществяващи епидемиологичния контрол;
- приетите от правителството мерки за преодоляване разпространението и за лечение на COVID-19 и мерките за минимизиране на отрицателните последици за бизнеса и заетостта: увеличение на разходите за извънреден труд за работниците и служителите, които оказват или подпомагат оказването на медицинска помощ; увеличение на разходите за извънреден труд от полицейските органи и органите по пожарна безопасност и защита на населението; увеличение на разходите за персонал за участието на

военнослужещите от въоръжените сили при прилагането на противоепидемични мерки; осигуряване на допълнителни възнаграждения на медицинския и немедицинския персонал, ангажиран с пациенти, заболели с коронавирус и рискови пациенти; мерките „60/40” и „80/20” (проект „Краткосрочна подкрепа за заетост в отговор на пандемията от COVID-19” по ОПРЧР) за краткосрочна подкрепа на заетостта, чрез които държавата поема изплащането на 60 на сто, респективно 80 на сто от месечния осигурителен доход и дължимите осигурителни вноски за сметка на осигурителя в предприятия, чийто бизнес е пострадал от кризата с разпространението на заразата от коронавирус.

От *извънтрудови правоотношения (ЕТ, свободни професии, граждански договори, годишен и авансов данък и др.)* приходите от данъка към 30.06.2021 г. са 258,3 млн. лв. или 65,3 % от годишния план. Съпоставени с първото полугодие на 2020 г., постъпленията нарастват с 44,0 млн. лв. (20,5 %). Приходите от извънтрудови правоотношения се формират от много на брой данъчно задължени лица с неголеми вноски. По данни на НАП през 2020 г., 29,8 % от внесените данъци са от еднолични търговци, а 70,2 % са от свободни професии и други самостоятелно заети лица. Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ (дължим данък за довносяне или надвносен данък) и дължимите авансови вноски. По данни на НАП към 31.03.2021 г. плащанията по декларации са с най-голям относителен дял (81,4 %), като е отчетен ръст с 52,8 % спрямо края на първото тримесечие на 2020 г., делът на плащанията на авансовите вноски е 0,2 %, а изменението на годишна основа е 50,0 % по-малко. Значителен принос за данъчните приходи от извънтрудови правоотношения имат и плащанията за минали години. Делът им в приходите от този вид данъци е 20,2 % към края на март 2021 г., а размерът им е нараснал с 8,1 % на годишна основа.

Приходите от *окончателен годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници* по консолидирания бюджет за периода са 6,5 млн. лева. За същия период на миналата година са внесени 7,8 млн. лева.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица, данък върху доходите на чуждестранните физически лица и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица - постъпленията от тези данъци към 30.06.2021 г. са в размер на 209,4 млн. лв. или 60,3 % от плана за 2021 година. За отчетния период на 2021 г. са постъпили с 38,8 млн. лв. повече (22,7 %) спрямо края на юни 2020 година.

Окончателен данък върху приходите от лихви по депозити на физическите лица – постъпленията от този данък към 30.06.2021 г. са в размер на 2,9 млн. лв. или 42,6 % от годишния план. За същия период на миналата година приходите възлизат на 3,4 млн. лв., което е 59,0 % от отчета за 2020 година. За отчетния период на 2021 г. от този данък са постъпили с 0,6 млн. лв. по-малко приходи (16,3 % спад).

1.2 Други данъци

Приходите от други данъци по консолидирания бюджет включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси. Постъпилите приходи в тази група към 30.06.2021 г. са в размер на 803,8 млн. лв. или 62,6 % от разчета за годината и бележат ръст от 15,8 % спрямо постъпленията за шестмесечието на 2020 година.

✓ Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане

Постъпленията от други данъци по ЗКПО по консолидираната фискална програма към юни 2021 г. са в размер на 76,3 млн. лв. или 49,5 % от годишния план. В сравнение със същия период на 2020 г. постъпленията от тази група данъци намаляват с 35,7 млн. лв. (31,9 %). Най-голям относителен дял в общата сума за отчетния период имат постъпленията от данък върху социалните разходи, предоставяни в натура (39,4 %), следвани от данък върху приходите на бюджетните предприятия (26,1 %), данък върху хазартната дейност (17,3 %),

данък върху представителните разходи (16,7 %) и данък върху дейността от опериране на кораби (0,5 %).

✓ **Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси**

Имуществените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства, данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин, данък върху наследствата и туристически данък, които постъпват по бюджетите на общините. Постъпленията в тази група към 30.06.2021 г. възлизат на 727,8 млн. лв., което представлява 64,5 % от годишния разчет, като нарастват номинално с 25,0 % спрямо постъпленията за същия период на предходната година. В структурно отношение най-голям дял заемат постъпленията от данък върху недвижимите имоти (36,6 %), следват данък върху превозните средства (34,5 %), данък при придобиване на имущество и дарения по възмезден начин (28,4 %) и туристически данък (0,5 %). Данъкът върху наследствата, освен че има инцидентен характер, предвид нормативно определения изключително ограничен обхват, е от несъществено значение в общите приходи от имуществени данъци.

1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски

Общата сума на приходите от социално и здравноосигурителни вноски към края на месец юни 2021 г. е в размер на 5 872,4 млн. лв., което представлява 50,2 % от планираните за годината.

Осигурителните вноски по бюджетите, администрирани от НОИ (вкл. Държавното обществено осигуряване, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” и Учителски пенсионен фонд), са в размер на 4 240,1 млн. лв. и представляват 50,0 % от предвиденото в ЗБДОО за 2021 година. Върху изпълнението на приходите от осигурителни вноски влияние оказват същите фактори, както и върху приходите от трудови правоотношения по ДДФЛ.

Здравноосигурителните вноски по бюджета на Националната здравноосигурителна каса са в размер на 1 632,2 млн. лв. или 50,7 % от предвидените за годината.

1.4 Косвени данъци

1.4.1 Данък върху добавената стойност

С най-голям относителен дял в данъчните приходи по КФП е данъкът върху добавената стойност – 31,9 %, като отчетените постъпления са в размер на 6 135,2 млн. лв. или 54,7 % от годишния разчет. *Тези постъпления са с 928,7 млн. лв. (17,8 %) повече спрямо същия период на миналата година.*

Една от промените, които оказват влияние върху приходите от ДДС през 2021 г., е излизането на Великобритания от Европейския съюз (Брекзит). В резултат на Брексит се очаква постъпленията от ДДС от внос да се увеличат за сметка на приходите от ДДС от сделки в страната и ВОП.

В допълнение към това, в сила от началото на 2021 г. са приети и промени за усъвършенстване на законодателството и подобряване на режимите за прилагане и събиране на ДДС, свързани с въвеждане в Закона за ДДС на разпоредби на Директива (ЕС) 2017/2455 и Директива (ЕС) 2019/1995, приложими за трансгранична електронна търговия между данъчно задължени и данъчно незадължени лица. С измененията се подобряват и опростяват някои правила в системата на ДДС, в контекста на доставките на услуги и дистанционните продажби на стоки и някои вътрешни доставки на стоки, с цел подобряване на събираемостта на приходите от данъка и облекчаване на административната тежест.

Нетният размер на *приходите от ДДС от внос* към юни 2021 г. е 2 046,3 млн. лв. или 56,8 % от годишния разчет. В сравнение със същия период на 2020 г. приходите нарастват с 287,6 млн. лв. (16,4 %). Влияние върху постъпленията от ДДС от внос оказват цената на суровия

петрол, количествата на внасяните стоки за междинно потребление (черни, цветни метали и др.), курса на щатския долар спрямо еврото, както и въведената законодателна промяна от 01.07.2019 г. за възможност за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност. Ефектът от прилагането на този режим за периода януари-юни 2021 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 667,6 млн. лева, което е със 151,5 млн. лева (29,4 %) повече от първите шест месеца на 2020 година. Неначисленият ДДС при внос на руди, шлаки и пепели е 470,8 млн. лв. (ръст от 162,4 млн. лв., 52,7 %), следват мед и изделия от мед – 88,5 млн. лв. (ръст от 22 млн. лв., 33,2 %). Общо 65 икономически оператори са се възползвали от възможността да отложат начисляването на ДДС при внос. Водещите групи стоки, при които се отчита ръст на начисления данък от внос към 30.06.2021 г. спрямо същия период на 2020 г. са както следва: минерални горива, минерални масла и продукти от тяхната дестилация; битуминозни материали; минерални восъци - ръст от 110,3 млн. лева (32,8 %), електрически машини и апарати, електроматериали и техните части; апарати за записване или възпроизвеждане на звук, апарати за записване или възпроизвеждане на телевизионен образ и звук и части и принадлежности за тези апарати- данните сочат абсолютен прираст от 57 млн. лв. (ръст от 37,2 %); чугун, желязо и стомана - отчита се ръст 46,1 млн. лв. (64 %); автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, части към тях и принадлежности - ръст от 37,2 млн. лева (56,4 %); пластмаси и пластмасови изделия -повишение с 39,4 млн. лева (44,7 %).

При ДДС от внос по групи стоки, се наблюдава повишение при всички групи. Отчита се ръст на индекса на цените с 18,6 %, а на количествата, внесени от трети страни - с 8,7 %.

Таблица №7 Начислен ДДС при внос към 30.06.2021 г. по групи стоки

Групи стоки с начислен ДДС при внос (млн. лв.)	Отчет 30.06.2020	Отчет 30.06.2021	Относителен дял (%)	Ръст 2021/2020
Промислени доставки	525.2	699.8	33.6	33.2
Горива и смазочни материали	330.2	437.2	21.0	32.4
Инвестиционни стоки	322.8	388.3	18.7	20.3
Транспортно оборудване	104.4	154.4	7.4	47.9
Потребителски стоки, храни и напитки и др.	347.8	400.2	19.2	15.2
Начислен ДДС от внос	1 630.0	2 079.9	100.0	27.6
Касови постъпления на ДДС от внос	1 758.7	1 664.2		16.4

Към 30.06.2021 г., начисленият ДДС при внос на промишлени доставки е в размер на **699,8 млн. лв.** и се повишава с 33,2 % (174,6 млн. лв.) спрямо първото полугодие на предходната година. Индексът на цените на промишлените доставки, допуснати за свободно обращение и крайна употреба, се увеличава с 22,3 %, а индексът на количествата – със 7,8 %. Начисленият ДДС при внос на горива и смазочни материали е в размер на **437,2 млн. лв.** или със 107,0 млн. лв. (32,4 %) повече спрямо същия период на предходната година. Цените на стоките, допуснати за свободно обращение и крайна употреба, нарастват с 32,6 %, докато количествата с 2,9 %. Начислените суми за ДДС при внос на суров петрол към края на юни 2021 г. са в размер на 356,0 млн. лв., при 266,6 млн. лв. (ръст 33,5 %, 89,3 млн. лв.) повече спрямо предходната година. Динамиката на начислените суми за ДДС при внос на суров петрол е в зависимост от изменението на физическия обем, цената и валутния курс. Въпреки отчетения ръст при начислените суми, касовите постъпления от суров петрол са по-малко с 61,0 млн. лв. (16,2 %) като резултат от времевата разлика между вдигане на стоките и погасяване на задълженията при опростено деклариране (средно 47 дни през 2021 г.) Увеличението на цената с 60,7 % (от 39,7 щ. д./барел за шестте месеца на 2020 г. на 63,9 щ. д./барел през 2021 г.), се изразява в повишение на декларираните суми за ДДС при внос със 147,3 млн. лева. Ефектът от спада на количеството в барели с 9 % се изразява в понижение на декларираните суми за ДДС при внос с 24,0 млн. лв., а от понижението на

курса на долара спрямо лева (1,78 лв./USD през януари -юни 2020 г. на 1,62 лв. през 2021 г.) за внесения суров петрол, се изразява в спад на декларираните суми от ДДС при внос с 34,0 млн. лева.

Декларираните суми от ДДС при внос на *инвестиционни стоки* достигат **388,3 млн. лв.** към края на юни 2021 г., като сумата се повишава с 65,5 млн. лв. (20,3 %) на годишна база. Наблюдава се ръст на цените на внесените стоки с 4,6 % и увеличение на внесените количества с 14,0 %. Значително повишение в начисления ДДС при внос се наблюдава при „Електрически машини и апарати, електроматериали и техните части“ (38,5 млн. лв.). При внос на *транспортно оборудване* са начислени **154,4 млн. лв.** приходи от ДДС или с 50 млн. лв. (47,9 %) повече, в сравнение със същия период на 2020 година. Индексът на физическите обеми на внесено транспортно оборудване се увеличава с 31,3 %, а индексът на цените нараства с 10 % спрямо предходната година.

Декларираните приходи от ДДС при внос на *потребителски стоки, храни, напитки и др.* са в размер на **400,2 млн. лв.** като се увеличават с 52,4 млн. лв. (15,2 %), в сравнение с юни 2020 г. Количествата на внесените потребителски стоки се повишават 19,3 %, а цените растат с 6,1 %.

Постъпленията от *ДДС при сделки в страната и ВОП (нето)* към юни 2021 г. възлизат на 4 088,9 млн. лв. и нарастват с 641,1 млн. лв. (18,6 %) спрямо същия период на предходната година. Невъзстановеният данъчен кредит към 30.06.2021 г. е в размер на 99,0 млн. лева.

1.4.2 Акцизи

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **2 611,8 млн. лв.**, което е 46,8 % от планираните със ЗДБРБ за 2021 г. Освен промените в данъчното законодателство и усилията за подобряване на контрола и събираемостта на митническата администрация, влияние върху приходите от акцизи за 2021 г. оказват и отчетените обеми на потребление по групи акцизни стоки и динамиката на вноса. Наложените противоепидемични мерки за ограничаване разпространението на COVID-19 доведоха до значителен спад на приходите от акциз през първите месеци на 2021 г., но след отслабване на ограниченията изоставането на постъпленията беше преодоляно.

Приходите от акциз се формират от *акциз при сделки в страната* (99,9 %) и *акциз при внос* (0,1 %). За отчетния период на 2021 г. *постъпленията от сделки в страната* са в размер на **2 608,1 млн. лв.** и представляват 46,8 % спрямо годишния план. *Приходите от внос* са **3,8 млн. лв.**, като изпълнението е 47,4 % от предвидените разчети.

Основните показатели, които формират нетните приходи от акцизи са следните:

- размер на освободените за потребление количества стоки, за които е заплатен акциз, като се отчита ръст в количествата на всички видове акцизни стоки, с изключение на обложените с акциз количества етилов алкохол (-60 %), въглища и кокс (-5,1 %), тютюн (-0,7 %) и втечен нефтен газ (-15,5 %);

- размер на възстановения акциз – за отчетния период на 2021 г. се наблюдава спад на възстановения акциз с -4,1 % на годишна база, като към края на юни 2021 г. е в размер на 82,2 млн. лв., при 85,7 млн. лв. за същия период на 2020 г. Най-голям е размерът на възстановения акциз за керосин и за газбол (спад съответно с -13 % и 3 %), като са възстановени 63 млн. лв., при 71 млн. лв. към края на юни 2020 година.

Нетните постъпления от акциз са от следните основни стокови групи: тютюн и тютюневи изделия (50,6 %); горива (43,3 %); алкохол и алкохолни напитки, вкл. бира (5,2 %) и други акцизни стоки (0,8 %). Постъпления от акциз към юни 2021 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *Акцизите от тютюн и тютюневи изделия* възлизат на 1 322,8 млн. лева;
- *Акцизите от горива* са в размер на 1 131,8 млн. лева;

- *Акцизите от алкохол и алкохолни напитки (вкл. бира)* възлизат на 136,1 млн. лева;
- *Приходите от други акцизни стоки* възлизат на 21,1 млн. лева.

1.4.3 Данък върху застрахователните премии

Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (рисковете, по които са поети от застрахователи) са в размер на **23,8 млн. лв.**, при планирани за годината 46,0 млн. лева.

1.4.4 Мита

Постъпленията от мита възлизат на **121,6 млн. лв.** или 51,9 % от планираните със ЗДБРБ за 2021 г., като заемат 0,6 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по КФП. В сравнение със същия период на предходната година събраните мита са със 17,4 млн. лв. (16,7 %) повече.

Основните фактори, от които зависят приходите от **мита и митнически такси**, са следните:

- динамика в цените на енергийни и неенергийни суровини;
- реален растеж на световната и европейска икономика;
- подобряване на ефективността на митническия контрол, чрез извършване на проверки, изготвяне на указания, усъвършенстване на информационните системи за анализ на риска;
- синхронизиране на законодателството, процедурите и инструментите за митнически контрол на ЕС, с цел правилното определяне и събиране на публичните вземания от компетентността на митническата администрация.

По-високи постъпления от мита към края на юни 2021 г. се отчитат при следните групи стоки: „Чугун, желязо и стомана“ - приходите са със 7,6 млн. лв. повече спрямо края на юни 2020 г.; „Пластмаси и пластмасови изделия“ – приходите нарастват с 4,2 млн. лв. (52,9 %) спрямо тези към края на юни 2020 г., „Електрически машини и апарати“ - увеличение в размер на 3,2 млн. лв. (41,0 %) спрямо постъпленията към края на юни 2020 г.; „Торове“ приходите нарастват с 3,1 млн. лв. (115,0 %) спрямо постъпленията към края на юни 2020 г. В зависимост от произхода на внасяните стоки, най-голям е дялът на приходите от мита при внос на стоки от Китай, като към края на юни 2021 г. постъпленията възлизат на 57,1 млн. лв. и са с 8,2 % повече спрямо същия период на предходната година. Те формират 47,0 % от общия обем на митата за отчетния период. На второ място по приходи от мита е вносът на стоки с произход Русия, които са в размер на 13,5 млн. лв. и отчитат повишение с 5,1 % на годишна база. Тези постъпления имат относителен дял от 11,1 % от всички мита. Следват приходите от мита за стоки, внесени от Украйна, които са в размер на 5,5 млн. лв., САЩ с 5,5 млн. лв. приходи (спад от 8,3 %) и Турция с 4,5 млн. лв. (ръст от 176,3 %).

1.5 Неданъчни приходи

Постъпленията от **неданъчни приходи** по КФП към края на месец юни 2021 г. са в размер на 4 264,2 млн. лв. или 64,6 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2021 година. В частта на неданъчните постъпления следва да се има предвид, че през месец април 2021 г. постъпиха приходи с еднократен за годината ефект, които представляват първоначално концесионно възнаграждение за държавата от концесията на Летище София. В структурно отношение неданъчните приходи включват държавни, общински и съдебни такси (35,1 %), постъпления от продажба на нефинансови активи (19,8 %), концесии (17,1 %), други неданъчни приходи (12,3 %), приходи и доходи от общинска и държавна собственост (10,9 %), глоби, санкции и наказателни лихви (4,8 %) и други.

Отчетените неданъчни приходи по *държавния бюджет* през първото полугодие на 2021 г. са в размер на 1 847,1 млн. лв. или 64,6 % от годишния разчет. От тях 1 747,7 млн. лв. са по

бюджетите на министерствата и ведомствата (89,9 % от разчета по ЗДБРБ за 2021 г.). Постъпилите дивиденди по централния бюджет към 30.06.2021 г. са в размер на 9,2 млн. лв. при заложи в разчетите по ЗДБРБ за 2021 г. 60,8 млн. лева. Неданъчните приходи по бюджета на съдебната власт са в размер на 46,4 млн. лв. (42,5 % от разчетените за годината), в т.ч. 39,3 млн. лв. приходи от съдебни такси.

Неданъчните приходи по *общинските бюджети* са в размер на 814,6 млн. лв., което представлява 57,0 % от разчета за годината. С най-добро изпълнение се открояват приходите от общински такси – 65,6 % от годишния разчет, приходите от концесии – 56,2 % от разчетите за 2021 г. и приходите от глоби, санкции и наказателни лихви – 46,4 % от разчетените за годината.

Събраните към 30.06.2021 г. приходи във *Фонд „Сигурност на електроенергийната система“* са в размер на 1 257,8 млн. лв. (71,2 % изпълнение на годишните разчети), в т.ч. 0,1 млн. лв. от глоби, санкции и наказателни лихви; 535,3 млн. лв. други неданъчни приходи (приходи от 5 %-ните вноски от произведената и продадена и внесена и продадена ел. енергия, от приходите за достъп и пренос на ел. енергия, от приходите от достъп и пренос на природен газ и от приходи от достъп и съхранение на природен газ, и от фактурираните средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 от Закона за енергетиката, наричана цена „задължение към обществото“) и 722,4 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата.

1.6 Помощи и дарения

Постъпленията от помощи и дарения от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 250,4 млн. лв., което представлява 31,6 % от годишния разчет. От тях 1 235,1 млн. лв. са постъпленията от европейските фондове, а 15,3 млн. лв. са помощите, отчетени по националния бюджет и от други международни програми.

2. Изпълнение на разходите по икономически елементи

Усвояването на общите разходи по икономически елементи по КФП за първото полугодие на 2021 г. е традиционно ниско - разходите по КФП, включително вноската в общия бюджет на ЕС, за първите шест месеца на 2021 г. представляват 47,0 на сто от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. Това се дължи основно на изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за последното тримесечие на годината. Неравномерното усвояване на капиталовите разходи е обективно обусловено от календара на строителния сезон, като изпълнението на повечето инфраструктурни проекти се извършва през летните месеци и разплащането за извършената работа се концентрира в последното тримесечие.

Отчетът на разходите на консолидирано ниво по икономически елементи за първото полугодие на текущата година, съпоставен с разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. и отчета за същия период на предходната година е представен в следната таблица:

Таблица №8 Разходи по консолидираната фискална програма за първото полугодие на 2021 година

млн. лв. ПОКАЗАТЕЛ	2020	2021		Отчет Н1 2021 спрямо отчет Н1 2020	Изпълнение Н1 2021 спрямо ЗДБРБ 2021
	ОТЧЕТ Н1	ЗДБРБ	ОТЧЕТ Н1		
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	19 821,4	52 483,2	24 645,0	124,3%	47,0%
Общо нелихвени разходи	18 769,5	50 132,3	23 483,9	125,1%	46,8%
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>17 375,5</i>	<i>43 998,5</i>	<i>21 694,2</i>	<i>124,9%</i>	<i>49,3%</i>
Разходи за персонал	5 253,9	12 446,4	6 227,2	118,5%	50,0%
Стипендии	49,0	131,2	60,1	122,5%	45,8%
Издръжка *	1 861,3	5 513,0	2 316,2	124,4%	42,0%
Субсидии	1 475,4	4 470,6	2 519,0	170,7%	56,3%
Социални и здравноосиг. плащания	8 735,8	21 437,3	10 571,7	121,0%	49,3%
Пенсии	5 142,4	12 404,7	6 424,8	124,9%	51,8%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	1 550,5	4 006,3	1 772,1	114,3%	44,2%
Здравноосигурителни плащания	2 043,0	5 026,2	2 374,8	116,2%	47,2%
<i>Капиталови разходи и прираст на държавния резерв</i>	<i>1 379,4</i>	<i>6 115,9</i>	<i>1 774,2</i>	<i>128,6%</i>	<i>29,0%</i>
<i>Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина</i>	<i>14,5</i>	<i>18,0</i>	<i>15,4</i>	<i>105,9%</i>	<i>85,4%</i>
Резерв за неотложни и непредвидени разходи		231,1			
Лихвени разходи	363,4	657,2	364,2	100,2%	55,4%
Вноска за бюджета на ЕС	688,6	1 462,6	796,9	115,7%	54,5%

* вкл. разходите за членски внос и участия в нетърговски организации и дейности и разходите за платени данъци, такси и административни санкции

2.1 Текущи нелихвени разходи

2.1.1 Разходи за персонал

Разходите за персонал на консолидирано ниво за полугодieto на 2021 г. са в размер на 6 227,2 млн. лв., което представлява 50,0 % от разчетените за годината. В структурно отношение с най-голям относителен дял в разходите по КФП са разходите за персонал по държавния бюджет и по бюджетите на общините, което е свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции.

2.1.2 Издръжка

Разходите за издръжка по консолидираната фискална програма за полугодieto на 2021 г. са в размер на 2 316,2 млн. лв., което представлява 42,0 % от заложените за годината. В разходите за издръжка се включват текуща издръжка, разходите за членски внос и участие в организации с нестопанска цел и разходите за платени данъци, такси и административни санкции. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за храна, медикаменти, научно-изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи.

В структурно отношение основната част от разходите за издръжка за изминалите шест месеца на 2021 г. са по държавния бюджет и бюджетите на общините.

2.1.3 Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването, за нефинансови предприятия (вкл. организациите с нестопанска цел) и за финансови

институции на консолидирана база през първото полугодие на 2021 г. е 2 519,0 млн. лв., което представлява 56,3 % от планираните за годината.

✓ **Субсидии за нефинансови предприятия, организации с нестопанска цел и финансови институции**

Държавното финансово подпомагане на нефинансовите предприятия през 2021 г. отразява взаимоотношенията с реалния сектор. Чрез държавното финансово подпомагане се осъществяват и елементи от социалната правителствена програма, свързани с организирането и предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес. Възлагането им от страна на държавата съответства на концепцията за услугите от обществен интерес, както и на политиката в тази област на страните от ЕС и Регламентите на ЕС, в основата на които е поставен интереса на гражданите, техните потребности и покупателната им способност, което макар и непряко, влияе положително върху жизнения стандарт.

Основните приоритетни направления, за които се насочват субсидиите за нефинансови предприятия, са стопански субекти от секторите транспорт, съобщения, земеделие и други. През първите шест месеца на 2021 г. са предоставени субсидии за нефинансови предприятия, организации с нестопанска цел и финансови институции в размер на 2 332,2 млн. лв., което представлява 55,0 % от разчета за годината.

• ***Транспорт и съобщения***

Субектите от отраслите транспорт и съобщения са ангажирани в предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес, възложени им от държавата с договор при определени параметри, показатели и условия. Средствата в сектора са предназначени за търговски дружества от различните видове транспорт – железопътни пътнически превози, автомобилни пътнически превози (вътрешноградски превози и превози в планински и други райони), както и за текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура.

Поддържането и развитието на железопътната система в страната се извършва основно от Национална компания „Железопътна инфраструктура“ като Управител на железопътната инфраструктура в страната, и на лицензиария основен превозвач - „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД, изпълняващ задължение за извършване на обществени превозни услуги, в съответствие със Закона за железопътния транспорт.

- Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и дружеството. Субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за 2021 г., предвидени по бюджета на МТИТС, са в размер на 190,6 млн. лв. За първото полугодие на 2021 г. предоставените от МТИТС средства за тази цел са в размер на 90,6 млн. лв. или 47,5 % от годишния разчет.

- Със ЗДБРБ за 2021 г. за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са предвидени средства под формата на субсидии, предназначени за финансирането на дейностите по експлоатацията на железопътната инфраструктура, в размер на 195,0 млн. лева. Усвоените средства към полугодие са в размер на 97,9 млн. лв. или 50,2 на сто от годишния план. Същите са предоставени в съответствие с утвърдения от министъра на финансите и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията График за превеждане на субсидиите, съобразен с необходимостта от средства за финансиране на текущите дейности на предприятието.

- Предвидените със ЗДБРБ за 2021 г. средства за субсидиране на превода на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително и за Столична община – вътрешноградски транспорт, са в размер на 43,0 млн. лева. По своя характер те са обществени превозни услуги от общ

икономически интерес и имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в рамките на града и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център. Към първото полугодие усвоените средства за субсидиране на превоза на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително Столична община, са 20,2 млн. лв. Изпълнението спрямо утвърдения план е 47,0 на сто.

- Средствата за субсидии за „Български пощи“ ЕАД, предвидени по бюджета на МТИТС за 2021 г., са в размер на 59,9 млн. лв. За първите шест месеца са предоставени средства в размер на 29,5 млн. лв. или 49,2 % от годишния разчет.

- ***Земеделие***

Към 30.06.2021 г. чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ) и сметката за средства от Европейския съюз на РА към ДФЗ са изплатени субсидии за нефинансови предприятия в размер на 247,2 млн. лв., в това число: средства по Програмата за развитие на селските райони в размер на 40,0 млн. лв., национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 33,0 млн. лв., държавна помощ-субсидия в размер на 70,1 млн. лв., текущи субсидии за пазарни мерки – 15,0 млн. лв., преходна национална помощ за тютюн – 71,1 млн. лв., преходна национална помощ за животни – 14,6 млн. лв., средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ – 3,0 млн. лв. и други. Изплатените субсидии за първите шест месеца на 2021 г. на организации с нестопанска цел са в размер на 11,6 млн. лева.

- ***Програми за заетост***

Предоставяните субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия по програмите за заетост за 2021 г. от МТСП са насочени към осигуряване на трайна заетост и стимулиране разкриването на нови работни места в реалния сектор. За първите шест месеца на годината са изплатени 8,7 млн. лв. за програми и мерки за заетост.

- ✓ **Субсидии за системата на здравеопазването**

Министерство на здравеопазването субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор за дейностите, които са определени като държавна отговорност в съответствие с чл. 82 от Закона за здравето и за субсидиране на лечебни заведения за болнична помощ в труднодостъпни и/или отдалечени райони, в съответствие с чл.106 от Закона за лечебните заведения, по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването.

Общият размер на предвидените в разчетите за годината средства за субсидии за системата на здравеопазването е 233,9 млн. лв. От тях за първото полугодие на 2021 г. са усвоени средства в размер на 186,9 млн. лв., от които 43,7 млн. лв. по държавния бюджет и 7,0 млн. лв. – по бюджета на общините. В рамките на този ресурс на болниците е предоставена изравнителна субсидия за дейностите, изпълнени по договорите до края на 2020 г. За първото полугодие на 2021 г. средствата, които НЗОК е изплатила на медицинските специалисти за работа при неблагоприятни условия по време на обявена извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19, са в размер на 136,2 млн. лева.

2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания

Общата сума на социално и здравноосигурителните разходи на консолидирана база за първото полугодие на 2021 г. е 10 571,7 млн. лв., което представлява 49,3 % от разчета за годината. Тук се включват разходите за: пенсии, социални помощи и обезщетения и здравноосигурителни плащания. В структурно отношение социалните и здравноосигурителни разходи са с най-висок относителен дял (42,9 %) в общите разходи по КФП (вкл. вноската в общия бюджет на ЕС), което се обуславя от тяхната приоритетност и

провежданата социална политика в условията на неблагоприятна демографска среда и обявената извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19.

✓ *Разходи за пенсии*

Разходите за пенсии за отчетния период са в размер на 6 424,8 млн. лв., което представлява 51,8 % от разчета за годината. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ. Спрямо полугодieto на 2020 г. са изплатени 1 282,4 млн. лв. повече. Нарастването на разходите се дължи основно на изплатените добавки по 50 лв. към пенсиите за месеците от януари до юни; ефектът от изплащане на увеличените пенсии от 1 юли 2020 г.; увеличението на минималната пенсия от 250 на 300 лв. и на максималната пенсия от 1 200 на 1 440 лв. от 1 януари 2021 г. В резултат на тези фактори, средният месечен размер на пенсията на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2021 г. е 560,58 лв., като е по-висок от средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2020 г. със 119,44 лв. (27,1 на сто).

✓ *Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата*

Извършените разходи за текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата на консолидирана основа през отчетния период са в размер на 1 772,1 млн. лв., което представлява 44,2 % от заложеното в годишните разчети. Разходите са свързани с изплатените обезщетения и помощи на основание на Кодекса за социално осигуряване (КСО), Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания и Закона за семейни помощи за деца. В структурно отношение това са разходи, които се извършват основно по държавния бюджет (главно МТСП) и по бюджета на ДОО.

Отчетените разходи за **социални помощи и обезщетения по КСО** за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 1 006,8 млн. лв. От структурна гледна точка предвид създалата се ситуация с най-голям относителен дял са обезщетенията и помощите при безработица (31,2 %); за бременност/раждане и отглеждане на дете до 2 годишна възраст (29,2 %) и обезщетенията за временна неработоспособност поради общо заболяване (29,2 %).

✓ *Здравноосигурителни плащания*

Общият размер на здравноосигурителните плащания за първите шест месеца на 2021 г. е 2 374,8 млн. лв. или 47,2 % от предвидените за 2021 г. здравноосигурителни плащания в размер на 5 026,2 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителните плащания изпълнението на бюджета е следното:

- *Първична извънболнична медицинска помощ – 147,3 млн. лева;*
- *Специализирана извънболнична медицинска помощ – 132,7 млн. лева;*
- *Дентална помощ – 105,6 млн. лева;*
- *Медико-диагностична дейност – 66,3 млн. лева;*
- *Лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната – 445,2 млн. лв.*
- *Лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ – 298,5 млн. лева;*
- *Медицински изделия, прилагани в болничната помощ – 37,8 млн. лева;*
- *Болнична медицинска помощ – 1 108,6 млн. лева.*
- *Други здравноосигурителни плащания – 32,8 млн. лева.*

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 64,8 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 2 439,6 млн. лева.

За периода са отчетени плащания в размер на 55,0 млн. лв. от преведения трансфер от МЗ за дейности за здравно неосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса.

2.2 Капиталови разходи

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) за първото полугодие на 2021 г. възлизат на 1 774,2 млн. лева. Изпълнението на разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. за първото полугодие при капиталовите разходи е 29,0 %. Следва да се отбележи, че усвояването на капиталовите разходи през първите месеци на годината е традиционно ниско, поради технологични и процедурни фактори при голяма част от инфраструктурните и инвестиционни проекти, което води до изместване на разходите във втората половина на годината и по-специално в последното тримесечие.

В обхвата на КФП с най-голям относителен дял в инвестиционните разходи са капиталовите разходи по сметките за средства от ЕС на Националния фонд и на бенефициентите по оперативните програми на ЕС – 33,0 %, след които се нареждат капиталовите разходи по държавния бюджет – 29,3 %, капиталовите разходи по общинските бюджети – 18,7 %, по сметката за средства от ЕС, администрирана от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ и на бенефициентите по Програмата за развитие на селските райони и Програмата за развитие на сектор рибарство – 13,0 % и др.

Общата сума на извършените капиталови разходи по държавния бюджет за първото полугодие на 2021 г. е 521,1 млн. лв., което представлява изпълнение от 21,5 % на предвидените в ЗДБРБ за 2021 година. Нетният прираст на държавния резерв към 30.06.2021 г. е отрицателен в размер на 0,7 млн. лева. Капиталовите трансфери, предоставени от централния бюджет за реалния сектор, са насочени главно към изграждане и развитие на железопътната инфраструктура, пристанищната инфраструктура и други дейности. В ЗДБРБ за 2021 г. са предвидени средства за капиталови трансфери за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ в размер на 140 млн. лв. През първото полугодие на 2021 г. усвоените средства са в размер на 31,7 млн. лв. или 22,6 на сто от годишния план. Предвидените средства за капиталови трансфери на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД са в размер на 109,0 млн. лв. и са предназначени за планов заводски (среден и капитален) ремонт и рециклиране на пътнически вагони, подемен и капитален ремонт и преустройство на електрически локомотиви. Към полугодията на 2021 г. са разходвани 33,1 млн. лв. или 30,3 на сто от годишния план. За първите шест месеца на годината от предвидените в ЗДБРБ за 2021 г. 148,5 млн. лв. за ДП „Пристанищна инфраструктура“ са усвоени 42,3 млн.лв. или 28,5 на сто от годишния план.

През 2021 г. продължи изпълнението на *програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация.* През първото полугодие за отстраняване на минали екологични щети няма преведени средства от предвидените за годината 10,0 млн. лева.

Капиталовите разходи по бюджетите на общините са в размер на 331,2 млн. лв., което е 32,5 % от разчета към закона за 2021 година.

2.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 15,4 млн. лв. Основна част от средствата са предоставени чрез сметките за средства от Европейския съюз.

2.4 Лихвени разходи

Лихвените плащания на консолидирана база за полугодията на 2021 г. са в размер на 364,2 млн. лв., което представлява 55,4 % от предвидените с разчетите към ЗДБРБ за 2021 година. Размерът на лихвените разходи през годината зависи от календара на лихвените плащания.

Разгледани по бюджетни системи лихвени разходи се извършват основно по държавния бюджет (341,3 млн. лв.) и по общинските бюджети (16,9 млн. лв.). Размерът на разходите за

лихви по външни заеми за полугодieto е 287,0 млн. лв., а на вътрешните лихви – 77,2 млн. лева. Изпълнението им спрямо разчетите за годината е съответно 58,5 % и 49,2 процента.

2.5 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз

България регулярно и в срок превежда вноската си в общия бюджет на Европейския съюз в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768 на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770 на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база неретицираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база брутен национален доход и Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769 на Съвета от 30 април 2021 година за изменение на Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност).

Вноската на България в общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – традиционни собствени ресурси (75 % от събраните мита), ресурс на база приходите от ДДС, ресурс на база брутен национален доход, ресурс на база неретицирани отпадъци от опаковки от пластмаса и участие във финансиране на брутно намаление за Австрия, Дания, Германия, Нидерландия и Швеция.

Таблица №9 Касови плащания от централния бюджет към първото полугодие на 2021 година.

(млн. лв.)	
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	Отчет Н1 2021
Вноска на база брутен национален доход	606,0
Вноска на база данък добавена стойност	101,7
Ресурс на база неретицирани отпадъци от опаковки от пластмаса	0,0
Участие във финансиране на брутно намаление за Австрия, Дания, Германия Нидерландия и Швеция	0,0
Вноска на традиционни собствени ресурси (мита)	89,2
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	796,9

3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2021 г.

3.1 Просрочени задължения

Към 30.06.2021 г. просрочените задължения на централно и местно правителство са в размер на **171,3 млн. лева**.

Размерът на просрочените задължения на **централно правителство** (министерства, ведомства и разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 и ал. 4 на ЗПФ) е **63,1 млн. лева**. Спрямо отчетените в края на 2020 г. те намаляват с 6,0 млн. лева. В обхвата на държавния

бюджет по-значими проблеми с наличие на просрочени задължения има при няколко министерства. С най-значими просрочени задължения по държавния бюджет са: Министерство на земеделието, храните и горите – 18,2 млн. лв. (увеличение с 4,7 млн. лв. спрямо просрочията в края на 2020 г.); Министерство на околната среда и водите – 8,6 млн. лв. (просрочията нямат промяна спрямо отчетените в края на 2020 г.); Министерство на вътрешните работи – 6,8 млн. лв. (увеличение с 6,7 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2020 г.); Министерство на правосъдието – 3,8 млн. лв. (увеличение с 3,8 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2020 г.); Министерство на отбраната – 3,4 млн. лв. (увеличение с 1,6 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2020 г.), в т.ч. 2,8 млн. лв. на ВМА, и други. От разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси проблеми с наличието на просрочени задължения има основно при: Българската национална телевизия – 3,8 млн. лв. (намаление с 28,0 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2020 г.), в т.ч. 3,5 млн. лв. просрочени задължения към доставчици в страната; Българското национално радио – 3,3 млн. лв. (увеличение с 1,6 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2020 г.), в т.ч. 2,6 млн. лв. просрочени задължения за данъци, вноски, такси и административни санкции; държавните висши училища – 9,6 млн. лв. (увеличение със 3,8 млн. лв. спрямо отчетените в края на 2020 г., като включват задължения за внасяне на данъци, вноски, такси и административни санкции, задължения към доставчици и др.).

Просрочените задължения по **бюджетите на общините** към 30.06.2021 г. са в размер на **108,1 млн. лв.**, като спрямо края на 2020 г. се отчита намаление с 19,6 млн. лева. С най-голям относителен дял в просрочените задължения по бюджетите на общините към края на месец юни 2021 г. са просрочените задължения към доставчици, които са в размер на 77,4 млн. лева. В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 4,5 млн. лева.

В системата на **НЗОК** към 30.06.2021 г. просрочените задължения са в размер 4,8 хил. лева.

Извън обхвата на консолидираната фискална програма продължава да има проблем с просрочията на лечебните заведения за болнична помощ (държавни и общински болници – търговски дружества). Към 30.06.2021 г. размерът на просрочените задължения е 136,9 млн. лв., от които 106,1 млн. лв. са на държавните болници и 30,8 млн. лв. са на общинските болници. Спрямо отчетените просрочени задължения към 31.12.2020 г. се отчита увеличение с 22,0 млн. лв. (с 19 на сто).

3.2 Просрочени вземания

Към 30.06.2021 г. в системите на редица министерства и ведомства са налице и просрочени вземания. По-значимите от тях в обхвата на държавния бюджет са при следните разпоредители с бюджет:

✓ Министерство на икономиката – размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2021 г. е **716,1 млн. лв.** Това са основно просрочени публични държавни вземания 715,1 млн. лв., от които на: Централното управление на МИ – 690,7 млн. лв. начислено публично държавно вземане, в т.ч. 424,3 млн. лв. главница и 266,4 млн. лв. лихва, установено с Акт № АПДВ - 1/04.08.2008 г., издаден от министъра на икономиката и енергетиката срещу "Кремиковци" АД. Сумата е начислена въз основа на влязло в сила решение № 3456 от 12.03.2014 г. по адм. дело № 10631/2013 г. на ВАС, решението е окончателно и държавата официално е включена в списъка с кредиторите на "Кремиковци" АД. Вземането е провизирано като несъбираемо; Комисия за защита на потребителите – просрочените вземания са в размер на 11,7 млн. лв.; Държавна агенция за метрологичен и технически надзор – просрочените вземания са в размер на 10,7 млн. лв. лева.

✓ Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси”- към 30.06.2021 г. има просрочени вземания в размер на **300,4 млн. лв.** Балансово са начислени провизии за трудно събиращите и несъбиращите вземания, като коректив на отчетната им стойност. Предприети са всички мерки за събиране на вземанията на агенцията, като се образуват изпълнителни производства пред държавен и частен съдебен изпълнител и НАП.

- ✓ Висш съдебен съвет - общо просрочени вземания: **247,7 млн. лв.** Основната част от тях са просрочени публични държавни вземания – 237,2 млн. лв., представляващи просрочени публични вземания по актове издадени в полза на съдебната власт към 30.06.2021 г. и възложени за събиране от Националната агенция за приходите, Камарата на частните съдебни изпълнители и държавните съдебни изпълнители към органите на съдебната власт.
- ✓ Министерство на труда и социалната политика - общият размер на просрочените вземания към 30.06.2021 г. възлиза на **215,3 млн. лв.**, основно на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ). В отчета на ИА „Главна инспекция по труда“ са осчетоводени установените вземания просрочени повече от 90 дни от крайния срок за погасяване в размер на 211,4 млн. лв., в т.ч. 90,3 млн. лв. - начислени просрочени вземания по влезли в сила наказателни постановления (НП) неплатени от 01.01.2008 г. до 31.03.2021 г. и 121,1 млн. лв. - начислени просрочени изчислени наказателни лихви по неплатени НП от 01.01.2008 г. до 31.03.2021 г.
- ✓ Държавен фонд „Земеделие“ - към 30.06.2021 г. ДФЗ има просрочени вземания в размер на **144,5 млн. лв.**, които представляват предимно просрочени вземания от заеми – 116,7 млн. лв., следвани от други просрочени вземания – 24,9 млн. лв. и просрочени вземания от клиенти – 2,9 млн. лв.
- ✓ Министерство на финансите - размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2021 г. е **45,3 млн. лв.** (основно просрочени вземания на Национална агенция за приходите), от които: 33,7 млн. лв. представляват вземания от служители, които следва да възстановят надплатени работни заплати в резултат на представени болнични листа след 20-то число на месеца, както и вземания по изпълнителни листове за присъдени в полза на НАП юрисконсултски възнаграждения и съдебни разноски, неплатени в срока за доброволно изпълнение и други; 8,5 млн. лв. представляващи дължимо вземане съгласно чл. 30 от Закона за хазарта (ЗХ) - между НАП и длъжника се водят съдебни дела; 1,3 млн. лв. просрочени публични вземания, дължими на основание ЗХ.
- ✓ Министерство на вътрешните работи – размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2021 г. е **43,2 млн. лв.** Просрочените публични държавни вземания са в размер 31,3 млн. лв., от тях 28,3 млн. лв. са определени като събираеми суми и 3,0 млн. лв. като несъбираеми. Просрочените вземанията включват и такива за неполучени суми по фактури за сключени договори за извършени услуги, от изпълнителни листа и съдебни решения, присъдени в полза на МВР.
- ✓ Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията - към края на месец юни 2021 г. по бюджета на МТИТС са отчетени просрочени вземания в размер на **38,4 млн. лв.** ИА „Автомобилна администрация“ има най-голям размер на просрочени вземания в размер на 22,9 млн. лв. - текущо начислени вземания по издадени наказателни постановления. За тези вземания, текущо през годините, са представени документи за принудително събиране от ТД на НАП. ГД „Гражданска въздухоплавателна администрация“ е отчетела просрочени вземания в размер на 10,2 млн. лв. - основно неплатени фактури за летищни такси. Основен длъжник е авиокомпания „БАЛКАН“ АД – предявена в производство по несъстоятелност, като неплатените ѝ задължения възлизат на 9,5 млн. лв. и представляват главница от летищни такси. На некоректните платци са изпратени писма със справки за задълженията им. Ежемесечно се води кореспонденция по електронна поща и се провеждат телефонни разговори за напомняне на длъжниците за съществуващите им задължения към ГД „Гражданска въздухоплавателна администрация“. Централното управление на МТИТС има просрочени вземания в размер на 4,9 млн. лв., които основно представляват главница, лихви и ДДС, дължими от „Пристанище Бургас“ ЕАД по Подзаемно споразумение от 29.12.2008 г. – 4,8 млн. лв.
- ✓ Министерство енергетиката - размерът на просрочените вземания към 30.06.2021 г. е **38,0 млн. лв.**, от които: 34,0 млн. лв. концесионни задължения, в т.ч. просрочени вземания от концесии, неустойки, присъдени вземания, издадени наказателни постановления, заведени иски молби и др.; 2,2 млн. лв., са от наказателни постановления и имуществени санкции на фирми и общини, в т.ч. дължима вноска от Радиоизотоп ЕООД във фонд „Радиоактивни отпадъци“; 1,8 млн. лв., са просрочени вземания от държавно гарантиран

заем BUL 3739 (от топлофикациите в Ловеч, Казанлък, Ямбол, Шумен и Плевен). Министерството е предприело действия за събиране на просрочените вземания чрез изпращане на уведомителни писма до платците за доброволни плащания, а при нов отказ за плащане, преписките се изпращат на Националната агенция за приходите за предприемане на следващи действия по принудително събиране.

Извън обхвата на държавния бюджет, съществуват **просрочени вземания** основно в **НОИ (42,3 млн. лв.** - основно вземания от надвзети пенсии, надвзети обезщетения и вземания по разпореждания, касаещи разходите, съставени от контролните органи на НОИ), **НЗОК (17,2 млн. лв.** - основно несъбрани приходи от дължими суми по сключени договори за отстъпки по чл.21, ал.1 от Наредба №10/2009 г., за лекарствени продукти, за които е проведено централизирано договаряне) и **общинските бюджети.**

Просрочените вземания на общините към 30.06.2021 г. са в размер на 332,5 млн. лв. Спрямо края на 2020 г. се отчита увеличение с 16,6 млн. лв. С най-голям относителен дял са просрочените публични общински вземания – 201,0 млн. лв. или 60,5 на сто от общия размер на просрочените вземания.

4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2021 година

4.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за първото полугодие на 2021 г. е положителен и възлиза на 833,9 млн. лева.

✓ Външни заеми

Размерът на усвоените външни заеми по КФП за първите шест месеца на 2021 г. е 999,9 млн. лв. От тях по централния бюджет усвоените средства в размер на 999,4 млн. лв., а останалите 0,5 млн. лв. са по бюджетите на общините.

Усвоените средства по централния бюджет в размер на 511,0 млн. евро (999,4 млн. лв.) са по Споразумение за заем между Европейския съюз и Република България за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства вследствие на COVID-19 (SURE) и са постъпили през май, на два транша, съответно 8-годишен транш от 311 млн. евро и 25-годишен транш от 200 млн. евро.

✓ Погашения по външни заеми

Размерът на извършените за първото шестмесечие на 2021 г. погашения по външни заеми по КФП е 160,4 млн. лв., което представлява 49,2 % от разчетите към ЗДБРБ за 2021 година. Извършените погашения са както следва:

- по централния бюджет - през първото полугодие на 2021 г. са изплатени погашения в размер на 67,9 млн. лв., като от тях 47,6 млн. лв. - по заем към Международната банка за възстановяване и развитие и 20,3 млн. лв. - по заем към Европейска инвестиционна банка.
- по бюджетите на министерствата и ведомствата - изплатените средства за погашения към 30.06.2021 г. по ДИЗ, управлявани от министерствата са в размер на 60,4 млн. лв., а по заемите с крайни бенефициенти – 9,4 млн. лева.
- по бюджетите на общините погашенията по външни заеми са в размер на 22,7 млн. лева.

✓ Наличности (нето) в левова равностойност на валутни сметки в чужбина

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност в каса и по валутни сметки в чужбина към 30.06.2021 г. е увеличение с 5,5 млн. лева.

4.2 Вътрешно финансиране

Нетното вътрешно финансиране за първото полугодие на 2021 г. е отрицателно в размер на 950,9 млн. лв. и включва заеми от банки и други лица страната (нето), операции с ДЦК (нето) и покупко-продажба на ДОБЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране, възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

✓ *Заеми от банки и други лица в страната – нето*

Изпълнението на показателя за първите шест месеца на годината е отрицателно и е в размер на 5,5 млн. лв. По-голямата част от отчетената сума е по бюджетите на общините. От банки в страната за първото полугодие на 2021 г. общините са получили заеми в размер на 18,4 млн. лв., а са погасили към същите 30,6 млн. лева. За периода предоставените заеми на общините от други лица в страната са в размер на 57,0 млн. лв., в т.ч. от „Фонд за органите на местното самоуправление в България - ФЛАГ” ЕАД - 52,4 млн. лв., а сумата на направените погашения към тази група кредитори е - 51,5 млн. лв., в т.ч. 42,5 млн. лв. към фонд ФЛАГ. Нетният размер на получените от държавните висши училища заеми от банки и други лица в страната е 1,3 млн. лв.

✓ *Операции с държавни ценни книжа (нето)*

На консолидирана база за разглеждания период е реализирано положително нетно финансиране с ДЦК в размер на 307,0 млн. лв. Изпълнението е както следва:

- по централния бюджет – нетното вътрешно финансиране за шестте месеца на 2021 г. от операции с държавни ценни книжа е положително и възлиза на 315,1 млн. лв. Общият размер на постъпленията от емисии на ДЦК е 798,7 млн. лв. или са емитирани 800,0 млн. лв. ДЦК на обща номинална стойност, както следва: петгодишни облигации в обем 500 млн. лв. номинална стойност и облигации с матуритет 10 години и 6 месеца с номинална стойност 300 млн. лева.

Отчетените погашения за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 483,6 млн. лв., в т.ч. през февруари Министерството на финансите погаси емисия 4-годишни ДЦК от 2017 г. в обем от 200 млн. лв. и 7-годишни ДЦК от 2014 г. в размер на 145 млн. евро (283,6 млн. лв.) номинална стойност.

- по бюджетите на общините – стойността на операциите с ценни книжа за първото полугодие на 2021 г. е отрицателна в размер на 8,1 млн. лв. и представлява погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа.

✓ *Покупко-продажба на държавни ценни книжа*

Нетният размер на средствата по консолидираната фискална програма за първите шест месеца на 2021 г., отчетени в резултат на покупко-продажбата на държавни ценни книжа, е положителен и възлиза на 66,3 млн. лева. Операции от този вид се отчитат по бюджетите на УПФ (нето 43,2 млн. лв.) и ФГВРС (нето 23,1 млн. лв.).

✓ *Финансови операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики (нето)*

Нетният размер на финансовите операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики за полугодие на 2021 г. е положителен и възлиза на 732,9 млн. лева. Това включва:

- *Плащания за сметка на Европейския съюз*

Общият размер на плащанията, извършени към земеделските производители от сметката за европейски средства на Разплащателната агенция към ДФ ”Земеделие” и други за сметка на ЕС, за полугодие на 2021 г. е 935,7 млн. лв., от които 926,0 млн. лв. са от средствата за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 8,4 млн. лв. за пазарни мерки и 1,3 млн. лв. от суми за реструктуриране.

- Възстановени суми от Европейския съюз

Възстановените суми от Европейския съюз са общо 1 668,6 млн. лв., от които 1 661,6 млн. лв. за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 2,5 млн. лв. за пазарни мерки и 4,5 млн. лв. - суми за реструктуриране.

✓ *Възмездно финансиране (нето)*

Нетният размер на възмездното финансиране (вкл. предоставените заеми към крайни бенефициенти по ДИЗ (нето)) за първите шест месеца на годината е отрицателен – 29,1 млн. лв.

Нетното изпълнение на операциите по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество към края на месец юни 2021 г. е положително в размер на 9,5 млн. лв., като цялата сума представлява извършени погашения в съответствие с предвидените погасителни схеми за периода януари-юни.

Размерът на предоставените кредити за първото полугодие на 2021 г. е 12,9 млн. лв., като по-голямата част от тях са предоставени от общините. Възстановените главници по отпуснати през предходни периоди лихвени кредити са в размер на 1,9 млн. лв. Нетният размер на планираните кредити по инвестиционни програми за подпомагане на селското стопанство, предоставяни от Държавен фонд „Земеделие” пряко или чрез рефинансиране от търговски банки, с които фондът има сключени договори, е 40,0 млн. лв. От тях отпуснатите средства за шестте месеца на годината са в размер на 1,5 млн. лв., а възстановените средства са 0,7 млн. лв.

Размерът на предоставената възмездна финансова помощ на консолидирана база към полугодие на 2021 г. е 29,4 млн. лв., като по-голямата част от нея са авансови средства по оперативните програми на ЕС. Възстановената възмездна финансова помощ на консолидирана база за първите шест месеца на годината е 3,0 млн. лв., по-голямата част от която е по сметките за средства от ЕС и са възстановени суми от предходни периоди.

✓ *Придобиване на дялове, акции и съучастия (нето)*

Нетният размер на средствата за придобиване на дялове, акции и съучастия за първото полугодие на 2021 г. е отрицателен – 2,8 млн. лева. Отпуснатите суми за придобиване на нови дялове, акции и съучастия са в размер на 2,9 млн. лв. и са основно по централния бюджет и бюджетите на общините. Постъпилите средства от продажбата на дялове, акции и съучастия за първите шест месеца на годината са 0,1 млн. лева.

4.3 Приватизация на дялове, акции и участия

Приходите от приватизация по КФП към 30.06.2021 г. са в размер на 0,9 млн. лева, като те са по централния бюджет и по бюджетите на общините.

IV. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

1. Държавен бюджет

➤ Основни параметри на изпълнението на държавния бюджет за полугодieto на 2021 година.

Изпълнението на основните показатели на държавния бюджет за първото полугодие на 2021 г., съпоставено към същия период на предходната година и програмата, е както следва:

Таблица №10 Изпълнение на държавния бюджет за полугодieto на 2021 г.

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет	Закон	Отчет	Изпълнение	Изпълнение
	Г-во	2021 г.	Г-во	спрямо	спрямо
	полугодие		полугодие	2020 г.	Закон
	2020 г.		2021 г.		2021 г.
Приходи, помощи и дарения	12 159,5	267 051,4	14 488,4	119,2%	53,6%
-Данъчни приходи	11 153,6	24 192,0	12 639,7	113,3%	52,2%
Преки	3 161,8	6 957,8	3 671,3	116,1%	52,8%
Косвени	7 879,9	17 080,2	8 892,4	112,9%	52,1%
Други данъци	111,9	154,0	76,0	67,9%	49,3%
-Неданъчни приходи	991,3	2 859,4	1 847,1	186,3%	64,6%
-Помощи и дарения	14,6	0,0	1,5	10,4%	
Разходи, трансфери и вноска за бюджета на ЕС	12 220,8	32 535,8	15 536,0	127,1%	47,8%
-Нелихвени разходи	4 831,0	15 114,1	5 993,4	124,1%	39,7%
Текущи	4 591,4	12 660,2	5 469,7	119,1%	43,2%
Капиталови	245,0	2 419,7	521,1	212,7%	21,5%
Прираст на държ. резерв-нето	-9,8	16,2	-0,7		
Предоставени. тек. и капит. тр-ри за чужбина	4,5	18,0	3,2	71,8%	17,9%
-Лихви	344,2	622,6	341,3	99,2%	54,8%
Външни заеми	279,0	472,4	278,0	99,7%	58,9%
Вътрешни заеми	65,2	150,3	63,3	97,0%	42,1%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи *		81,1			
- Трансфери за др. бюджети - нето	6 356,9	15 255,4	8 404,4	132,2%	55,1%
- Вноска за бюджета на ЕС	688,6	1 462,6	796,9	115,7%	54,5%
Бюджетен баланс	-61,3	-5 484,4	-1 047,6		

* В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет, а разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

През първото полугодие на 2021 г. постъпилите **приходи, помощи и дарения** по държавния бюджет са в размер на 14 488,4 млн. лв., което представлява 53,6 % изпълнение на годишните разчети в ЗДБРБ за 2021 г. Спрямо същия период на 2020 г. постъпленията по държавния бюджет са с 2 328,9 млн. лв. повече. Постъпилите **данъчни приходи** към 30.06.2021 г. са в размер на 12 639,7 млн. лв., което представлява изпълнение от 52,2 % на планираните разчети за 2021 г. или се увеличават с 13,3 на сто спрямо същия период на 2020 г.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 3 671,3 млн. лв., което представлява 52,8 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година се

отчита увеличение с 509,5 млн. лева. Постъпленията от корпоративни данъци бележат увеличение от 20,1 % (219,5 млн. лв.), което се дължи на по-високите приходи от корпоративен данък от нефинансови предприятия. Приходите от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица са в размер на 39,2 млн. лв., като се повишават с 1,4 млн. лв. (3,6 %) спрямо юни 2020 година. Нарастване за първото полугодие на 2021 г. се отчита и при приходите от ДДФЛ – с 289,9 млн. лв., което е с 14,0 % повече от същия период на предходната година.

Приходите от *косвени данъци* към 30.06.2021 г. са в размер на 8 892,4 млн. лв., 52,1 % от програмата за годината и формират 70,4 % от данъчните приходи по държавния бюджет. Съпоставено със същия период на предходната година постъпленията се увеличават номинално с 1 012,6 млн. лв. (12,9 %). Постъпленията от ДДС към 30.06.2021 г. възлизат на 6 135,2 млн. лв., което представлява 54,7 % от разчета за годината. Приходите от акцизи (нето) от внос, местно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки към 30.06.2021 г. са в размер на 2 611,8 млн. лв. или 46,8 % от годишния разчет. Постъпленията от мита към юни 2021 г. възлизат на 121,6 млн. лв. или 51,9 % от планираните в ЗДБРБ за 2021 година. Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (рисковете, по които са поети от застрахователи) са в размер на 23,8 млн. лв., при заложи в годишните разчети към ЗДБРБ за 2021 г. 46,0 млн. лева.

Постъпленията от *други данъци* по държавния бюджет за отчетния период са в размер на 76,0 млн. лв. или 49,3 % от годишния разчет.

Отчетените **неданъчни приходи** по държавния бюджет за шестте месеца на 2021 г. са в размер на 1 847,1 млн. лв. Постъпленията за отчетния период представляват 64,6 % от разчета за годината, като основна част се формира от неданъчните приходи по бюджетите на министерствата и ведомствата – 1 747,7 млн. лв. В частта на неданъчните постъпления следва да се има предвид, че през месец април 2021 г. постъпиха приходи с еднократен за годината ефект, които представляват първоначално концесионно възнаграждение за държавата от концесията на Летище София.

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет към 30.06.2021 г. са в размер на **1,5 млн. лв.** и са по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за първото полугодие на 2021 г. е 15 536,0 млн. лв. или 47,8 % от предвидените в ЗДБРБ за 2021 г.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) извършени през отчетния период са в размер на **5 993,4 млн. лв.**, което представлява 39,7 % от предвидените в ЗДБРБ за 2021 г. средства. Спрямо същия период на предходната година нарастват номинално с 1 162,4 млн. лв. (24,1 процента).

Размерът на извършените текущи нелихвени разходи за периода е 5 469,7 млн. лв., което представлява 43,2 % от разчета за годината, за капиталови разходи са изразходвани 521,1 млн. лв. или 21,5 % спрямо разчета. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 3,2 млн. лв. или 17,9 % спрямо предвидените за 2021 г.

Лихвените плащания по държавния бюджет за първото полугодие на 2021 г. са в общ размер на 341,3 млн. лв. или 54,8 % от предвидените в разчета за годината. Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет към 30.06.2021 г. са в размер на 63,3 млн. лв. (42,1 % от разчета за годината). Лихвите по външни заеми по държавния бюджет за отчетния период са в размер на 278,0 млн. лв. (58,9 % от ЗДБРБ за 2021 г.). От тях 265,7 млн. лв. са разходите по централния бюджет и 12,4 млн. лв. са тези по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г. средствата по чл. 1, ал. 2, раздел II, т. 5.1. за **предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия** са в размер на 80,0 млн. лева.

Към 30.06.2021 г. за сметка на резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия с Постановления № 11/2021 г., №23/2021 г., №38/2020г., №58/2021 г., № 96/2021г.; №117/2021г.; №147/2021 г.;№157/2021 г. и №207/2021 г. на Министерския съвет са одобрени допълнителни целеви разходи/трансфери в размер на 74,8 млн. лева. В изпълнение на горесцитираните постановления от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия по бюджетите на министерствата са предоставени допълнително 18,4 млн. лв, а по бюджетите на общините - 56,4 млн. лв. Средствата са предоставени за доставка на противоградови ракети за провеждане на активния сезон по противоградова защита през 2021 г.; за осигуряване на навременно организиране и прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации в страната през 2021 г.; почистване коритото на р. Бели Лом , почистване на речното корито на р. Луда Яна в регулационните граници на гр. Панагюрище; за изграждане на подпорна стена за укрепване на десния бряг на р. Туфча; почистване на речното корито на р. Искър за осигуряване пропускателна способност в участъка от края на петстотинметровия участък под стената на язовир „Панчарево“ до началото на корекцията при летище „София“ ; укрепване дъното на р. Глазне през гр. Банско; почистване на р. Острешка и р. Видима от дървесна и храстовидна растителност в границите на община Априлци; за укрепване на срутище с. Дряново; за укрепване на пътя Лъки - Крушово – Манастир; укрепване на активни срутища на откосите на Депо за твърди битови отпадъци, с. Бело поле; възстановяване на реконструкция на път, отводнителна система и пътни съоръжения на местния път, свързващ манастир „Покров на Св. Богородица“ със с. Ресилово; за аварийно укрепване на скат в село Падина; възстановяване на мостово съоръжение в регулацията на с. Новачене; спасителни и неотложни аварийни ремонтно-възстановителни работи на коригиран участък на р. Струма в землището на с. Илинденци, общ. Струмани – 387 005 лв.; неотложни аварийни работи по р. Сливнишка, с. Петърч, по р. Блато, с. Петърч, по дере „Дола“, с. Голяновци; възстановяване на средства за извършени спешни аварийно-спасителни и неотложно възстановителни работи в район „Нови Искър“, район „Надежда - 4“ и район „Връбница“ и др.

Нетният размер на трансферите и временните безлихвени заеми по държавния бюджет към края на юни 2021 г. е 8 404,4 млн. лв., в т.ч.:

- на социалноосигурителните фондове (нето) – 4 678,6 млн. лв., което представлява 55,5 % от годишния разчет;
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, БНТ, БНР, БТА и ССА) – 540,5 млн. лв., 57,4 % от годишния разчет;
- трансфери/субсидии от държавния бюджет за общините (нето) – 3 001,2 млн. лева.

Частта от **вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.06.2021 г. от централния бюджет възлиза на **796,9 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (**Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053** на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768** на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; **Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804** на Съвета от 17 май 2016 година за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770** на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база нерещиклираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база брутен национален доход и **Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769** на Съвета от 30 април 2021 година за изменение на Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни

унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност).

Към 30.06.2021 г. **бюджетното салдо по държавния бюджет е отрицателно** в размер на **1 047,6 млн. лева**.

1.1 Бюджет на Народното събрание

За първото полугодие на 2021 г. отчетените **приходи** са в размер на 0,9 млн. лв. или 60,1 % от предвидените в ЗДБРБ за 2021 г. С най-голям относителен дял са отчетените приходи и доходи от собственост.

Отчетените **разходи** към 30.06.2021 г. на НС са в размер на 26,3 млн. лв. или 31,6 % от разчетените средства със ЗДБРБ за 2021 г. От тях 19,8 млн. лв. са разходи за персонал, 6,4 млн. лв. са издръжка и 0,1 млн. лв. - капиталови разходи.

1.2 Бюджет на съдебната власт

По бюджета на съдебната власт за първите шест месеца на 2021 г. са постъпили **приходи** в размер на 46,4 млн. лв., които представляват 42,5 % от предвидените за годината. От отчетените приходи най-голям дял имат постъпленията от съдебни такси – 39,3 млн. лв., като одобрени със ЗДБРБ за 2021 г. са 93,0 млн. лв. или изпълнението е 42,3 %. За сравнение, към 30.06.2020 г. са отчетени общо приходи в размер на 43,0 млн. лв. (36,8 % от планираните), от които 35,0 млн. лв. - приходи от съдебни такси.

Разходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 405,1 млн. лв. или 46,0 % от планираните със ЗДБРБ за 2021 г. (880,3 млн. лв.). За сравнение, през същия период на 2020 г. са отчетени разходи в размер 369,0 млн. лв., които представляват 47,8 % от определените с годишния закон 771,3 млн. лева. От общата сума на отчетените разходи към 30.06.2021 г. 374,9 млн. лв. са разходи за персонал, 27,5 млн. лв. – издръжка и 2,8 млн. лв. - капиталови разходи.

2. Бюджети на общините

➤ Приходи, помощи и дарения

Собствените приходи по бюджетите на общините към 30.06.2021 г. са в размер на 1 555,3 млн. лв., което представлява 59,7 % от планираните с разчетите за 2021 година. Спрямо същия период на миналата година приходите по общинските бюджети се увеличават номинално с 296,6 млн. лв. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 734,3 млн. лв. или 63,8 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2021 г. и с 24,4 % повече спрямо тези за същия период на предходната година, а неданъчните приходи, помощите и даренията възлизат на 821,0 млн. лв. или 56,4 % от планираните и със 152,4 млн. лв. (22,8 %) по-малко спрямо същия период на предходната година.

От имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси в местните бюджети към 30 юни 2021 г. са постъпили общо 727,8 млн. лв., което представлява 64,5 % от годишния разчет. С най-значителен дял в приходите от имуществени данъци са данъкът върху недвижимите имоти – 36,6 % и данъкът върху превозните средства – 34,5 %, следват данъкът върху придобиване на имущество по дарения и възмезден начин – 28,4 % и туристически данък – 0,5 %. През отчетния период по бюджетите на общините са постъпили 6,5 млн. лв. от патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници (30,9 % от годишния разчет).

При отделните видове данъци изпълнение, изпреварващо средното равнище, се наблюдава при *данъка върху недвижимите имоти* – 266,1 млн. лв. или 73,9 % спрямо разчетите за 2021 г., *данъка върху превозните средства* – 251,4 млн. лв. (64,1 % от годишния разчет) и *данъка върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин* – 206,5 млн. лв. или 58,4 % от предвидените с разчетите към КФП за 2021 г. През отчетния период по бюджетите на общините са постъпили 6,5 млн. лв. от *окончателен годишен (патентен)*

данък и данък върху таксиметров превоз на пътници (30,9 % от годишния разчет) и 3,7 млн. лв. от туристически данък (15,9 % от годишния разчет).

Общият размер на *неданъчните приходи* по местните бюджети е 814,6 млн. лв. (57,0 % от разчетите по КФП за 2021 г.). Най-голям относителен дял заемат приходите от общински такси (585,7 млн. лв.) – 71,9 %, следват приходите и доходите от собственост (132,3 млн. лв.) – 16,2 %, постъпленията от продажба на нефинансови активи (53,0 млн. лв.) – 6,5 % и постъпленията от глоби, санкции и наказателни лихви (38,2 млн. лв.) – 4,7 %. Съпоставени с полугодieto на 2020 г., постъпленията от неданъчни приходи са се увеличили със 157,2 млн. лв. или с 23,9 процента. От неданъчните приходи с най-добро изпълнение спрямо предвидените с разчетите към КФП за 2021 г. са *приходи от такси* – 65,6 % и *приходите от концесии* - 56,2 %. Забавяне спрямо годишния разчет се наблюдава при *постъпленията от продажба на нефинансови активи, глобите, санкциите и наказателните лихви, приходите и доходи от собственост и други приходи*.

През отчетния период по общинските бюджети са постъпили 6,4 млн. лв. приходи от *помощи и дарения* или 24,7 % от разчетените за годината 26,1 млн. лв.

➤ **Разходи**

Към 30.06.2021 г. общините са отчетели общо разходи в размер на 3 809,1 млн. лв., които представляват 50,3 % от разчетените по КФП за 2021 г. разходи.

Нелихвените разходи възлизат на 3 792,2 млн. лв. или 50,3 % от годишния разчет. Най-голям относителен дял в нелихвените разходи на общините заемат разходите за персонал, включващи заплати и възнаграждения на персонала, други възнаграждения и плащания и осигурителни вноски (2 225,0 млн. лв.) – 58,7 %. Следват разходите за издръжка, вкл. разходите за членски внос и платените данъци, такси и административни санкции (994,5 млн. лв.) – 26,2 %, капиталовите разходи (331,2 млн. лв.) – 8,7 %, разходите за субсидии (158,9 млн. лв.) – 4,2 % и изплатените текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата, вкл. разходите за стипендии (82,5 млн. лв.) – 2,2 %. В отделните разходни направления най-висок процент на изпълнение спрямо годишните разчети при нелихвените разходи към края на първото полугодие на 2021 г. има при субсидиите – 99,8 %. Тук се отчетат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които са планирани в централния бюджет. Следващи по процент на изпълнение са стипендиите – 76,3 % и текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата – 60,6 %.

Разходите за лихви възлизат на 16,9 млн. лв. и са 49,0 % от разчета за 2021 г., като от тях 8,9 млн. лв. са лихви по външни заеми.

Общият размер на отчетените разходи за дофинансиране на делегираните от държавата дейности с местни приходи е 83,7 млн. лв.

➤ **Финансиране**

За първото полугодие на годината по общинските бюджети са изплатени погашения по заеми от чужбина в размер на 22,7 млн. лв., а получените средства от началото на годината по тези заеми са в размер на 0,5 млн. лева.

От банки в страната през разглеждания период общините са получили 18,4 млн. лв., а са направили погашения за 30,6 млн. лв. Нетният размер на заемите от други лица от страната е положителен - 5,5 млн. лв., преобладаваща част от които са заеми и погашения към Фонд ФЛАГ.

Погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа са в размер на 8,1 млн. лв. и са отчетени от 8 общини. За отчетния период няма емитиран нов общински дълг.

Другото финансиране /нето/ по общинските бюджети към 30.06.2021 г. е 36,8 млн. лв., като съществена част от него представлява възстановени отчисления от РИОСВ. Нетният размер

за периода на задълженията и погашенията по финансов лизинг и търговски кредити, като форми на дълг, е в размер на (-0,07) млн. лв.

Нетният размер на събраните средства и извършени плащания от общините за сметка на други бюджети, сметки и фондове е в размер на (- 7,3) млн. лв.

Постъпленията от приватизация на дялове, акции и участия в общинските бюджети през периода са 0,4 млн. лева.

Към 30.06.2021 г. отчетеният от общините нетен размер на операциите по придобиване на дялове, акции и съучастия е в размер на (-1,1) млн. лв., на предоставената възмездна финансова помощ е (-1,4) млн. лв., а нетният размер на предоставените от общините кредити е (-10,2) млн. лв.

Общините приключиха края на първото полугодие на 2021 г. с бюджетни наличности (по банкови сметки и в каса) в размер на 2 020,2 млн. лв., като 880,3 млн. лв. (43,6 %) са отчетени като остатък в делегираните от държавата дейности.

3. Социалноосигурителни фондове

3.1 Държавно обществено осигуряване

Общата сума на **приходите, помощите и даренията** по бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) към 30.06.2021 г. възлиза на 4 323,4 млн. лв., което представлява 50,8 % от заложените в бюджета на ДОО за 2021 г. 8 511,2 млн. лева. Най-голям е дялът на приходите от осигурителни вноски (97,2 % от общите приходи), които за отчетния период са в размер на 4 201,0 млн. лв., 50,1 % от заложените в бюджета на ДОО за 2021 година.

Съпоставени с първото полугодие на 2020 г., приходите по бюджета на ДОО нарастват с 443,1 млн. лв. (11,4 %). Върху състоянието на приходите през 2021 г. влияние оказват следните основни фактори: увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 610 лв. на 650 лв.; запазване равнищата на минималните осигурителни доходи по основните икономически дейности и квалификационни групи професии от 2020 г., с изключение на позициите, които са под новия размер на минималната работна заплата за 2021 г. (650 лв.), които бяха приравнени на нея; увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал; увеличение с 30% (от 01.08.2020 г.) на разходите за персонал на органи и администрации, които са натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последствията от COVID 19, в т.ч. за служители на първа линия, които бяха включени в социално-икономическия пакет на правителството; увеличение с 15 % на разходите за персонал на Министерството на вътрешните работи за 2021 г.; увеличение с 10 % на средствата за заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения, включително и на средствата за осигурителни вноски, за всички структури, които не попадат в обхвата на пакета от социално-икономически мерки на правителството; увеличение на средствата за заплати и възнаграждения на персонала за изборните длъжности и за заетите в системата на съдебната власт, за които законодателно е регламентиран механизъм за формиране на възнагражденията.

Отчетените неданъчни приходи към края на юни 2021 г. по бюджета на ДОО възлизат на 122,4 млн. лв., в т.ч. 110,1 млн. лв. постъпили средства по чл. 4б, чл. 4в и чл. 69б от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Размерът на извършените **разходи** за първото полугодие на 2021 г. по бюджета на ДОО е 7 845,5 млн. лв., което представлява 52,9 % от предвидените по бюджета за 2021 г. средства. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял в общите разходи са разходите за пенсии и обезщетенията и помощите, изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване, както и разходите по мярката „60/40“ – общо 7 775,8 млн. лв. или 99,1 % от общия размер на разходите за отчетния период. Спрямо същия период на миналата година, общите разходи по бюджета на ДОО са с 1 640,8 млн. лв. (26,4 %) повече. Отчетените разходи за **пенсии** по бюджета на ДОО към 30.06.2021 г. възлизат на 6 399,2 млн. лв., което

е с 1 279,0 млн. лв. повече спрямо първото полугодие на 2020 год. Основните причини за това са: изплатените добавки по 50 лв. към пенсиите за месеците от януари до юни; ефектът от изплащане на увеличените пенсии от 1 юли 2020 г.; увеличението на минималната пенсия от 250 на 300 лв. и на максималната пенсия от 1200 на 1440 лв. от 1 януари 2021 г.

Отчетените разходи за **краткосрочни обезщетения и помощи по КСО** са в размер на 1 006,8 млн. лева. Спрямо същия период на миналата година изплатените обезщетения по КСО са със 104,5 млн. лв. (11,6 %) повече.

Изплатените средства по мярката за запазване на заетостта на работници и служители, т.нар. „60/40“ са в общ размер на 369,9 млн. лв., от които 366,6 млн. лв. разходи по бюджета на НОИ и 3,3 млн. лв. предоставени трансфери от бюджета на НОИ към бюджетни организации.

3.2 Национална здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните приходи по бюджета на НЗОК към края на първото полугодие на 2021 г. възлиза на 1 642,6 млн. лв., което представлява 50,7 % от предвидените със Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2021 г. (ЗБНЗОК за 2021 г.) – 3 240,8 млн. лева. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 1 632,2 млн. лв., 50,7 % изпълнение на утвърдените със ЗБНЗОК за 2021 г. средства в размер на 3 220,3 млн. лева. Събраните неданъчни приходи за първото полугодие на 2021 г. са 10,3 млн. лв., 50,3 % от заложените в ЗБНЗОК за 2021 г., като основната част от тях са приходи от глоби, санкции и наказателни лихви.

Полученият трансфер от МЗ за финансиране на разходите за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането им за здравните дейности по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето (ЗЗ); за дейности за здравнонеосигурени лица, включващи: комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение при пациенти с кожно-венерически и психиатрични заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗЗ, за сумите по чл. 37, ал. 6 от Закона за здравето осигуряване (ЗЗО) и за медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, както и за осигуряване на средства за заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за работа при неблагоприятни условия по време на обявена извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19 и за поставяне на ваксини срещу COVID-19 за отчетния период е в размер на 234,0 млн. лева.

Трансферите за здравно осигуряване (вкл. за поети осигурителни вноски) и за изплащане на допълнителни възнаграждения на медицинския персонал за срока на обявена епидемична обстановка от централния бюджет за периода са 962,3 млн. лв.

Отчетените разходи към 30.06.2021 г. са в размер на 2 609,5 млн. лв. и представляват 48,9 % от предвидените в ЗБНЗОК за 2021 г. 5 341,3 млн. лева. С ПМС №59/18.02.2021 г. и ПМС № 113/ 29.03.2021 г. са одобрени допълнителни трансфери по бюджета на НЗОК за 2021 г. чрез бюджета на МЗ в размер до 195 млн. лв. за осигуряване на средства за заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за работа при неблагоприятни условия по време на обявена извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19 и за заплащане на изпълнителите за поставяне на ваксини срещу COVID-19.

Най-голям относителен дял (91,0 %) заемат здравноосигурителните плащания, които възлизат на 2 374,8 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителни плащания изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2021 г. е следното:

- ✓ *първична извънболнична медицинска помощ* – 147,3 млн. лева;
- ✓ *специализирана извънболнична медицинска помощ* – 132,7 млн. лева;
- ✓ *дентална помощ* – 105,6 млн. лева;
- ✓ *медико-диагностична дейност* – 66,3 млн. лева;

- ✓ *лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната* - 445,2 млн. лв.
- ✓ *лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ* – 298,5 млн. лева;
- ✓ *медицински изделия, прилагани в болничната помощ* – 37,8 млн. лева;
- ✓ *болнична медицинска помощ* – 1 108,6 млн. лева.
- ✓ *други здравноосигурителни плащания* – 32,8 млн. лева.

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 64,8 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 2 439,7 млн. лв.

За първото полугодие на 2021 г. средствата, които НЗОК е изплатила на медицинските специалисти за работа при неблагоприятни условия по време на обявена извънредна епидемична обстановка поради разпространение на COVID-19, са в размер на 136,2 млн. лв.

За периода са отчетени плащания в размер на 55,0 млн. лв. от предоставения трансфер от Министерството на здравеопазването за дейности за здравноосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса.

По бюджета на НЗОК за 2021 година са утвърдени 76,7 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. За първите шест месеца на годината са отчетени 42,9 млн. лв., което представлява 55,9 % от годишния разчет. Усвоените средства за административни разходи заемат 1,6 на сто в структурата на общите разходи за отчетния период.

4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия

4.1 Държавни висши училища

Приходите на висшите училища за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 186,5 млн. лв. или 54,8 % от планираните за годината. Прямо същия период на 2020 г. постъпленията на ДВУ са се увеличили с 23,0 млн. лева. Преобладаваща част от приходите – 92,9 % (173,2 млн. лв.) са приходите от продажба на услуги, стоки и продукция, където се включват събраните такси, заплащани от студентите и докторантите за летния семестър на учебната 2020/2021 година. Приходите от наеми на имущество са 14,8 млн. лв.

Разходите на висшите училища към края на месец юни 2021 г. са в размер на 482,1 млн. лв. и представляват 50,0 % от разчетите за 2021 г. С най-голям относителен дял са разходите за персонал (заплати, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) – 72,0 %, следвани от плащанията за издръжка (14,1 %). Разходите за стипендии са 6,7 % от общите разходи. Капиталовите разходи на ДВУ към 30.06.2021 г. са в размер на 33,9 млн. лв. (7,0 % от общите разходи).

4.2 Българска академия на науките

Реализираните приходи на БАН към 30.06.2021 г. възлизат на 13,9 млн. лв. или 44,4 % от разчетите към ЗДБРБ за 2021 година. Сравнени с приходите към първото полугодие на 2020 г., постъпленията са по-високи с 2,7 млн. лв. С най-голям дял от реализираните приходи са тези от продажби на услуги, стоки и продукция (87,7 % от общите приходи). Основна част от реализираните собствени приходи на поделенията в системата на БАН са в резултат от участието в международни проекти за научни разработки. Голяма част от тези приходи са свързани с конкретни договорни задължения и не могат да се използват за общоакадемични нужди.

Към края на първото полугодие на 2021 г. **БАН отчита разходи** в размер на 81,4 млн. лв., което представлява 51,0 % от годишния разчет. Спрямо първото полугодие на предходната година се отчита увеличение на разходите с 11,8 млн. лв. С най-голям относителен дял са разходите за персонал – 60,1 млн. лв. или 73,8 % от отчетените общо разходи.

4.3 Селскостопанска академия (ССА)

Приходите на ССА за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 6,4 млн. лв. или 39,7 % спрямо разчетените за 2021 г.

Разходите на ССА към края на месец юни са в размер на 23,2 млн. лв., което представлява 48,9 % от предвидените в разчетите за 2021 г., в т.ч. разходи за персонал – 16,0 млн. лв., разходи за издръжка – 6,6 млн. лв. и капиталови разходи – 0,5 млн. лв.

4.4 Българско национално радио

Приходите по бюджета на БНР за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 0,7 млн. лв., което представлява 35,4 % от планираните за годината 2,1 млн. лв. Отчетените приходи са постъпления от продажби на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорски съобщения, технически услуги, съвместни проекти, приходи от концертна дейност и др.), от наеми на имущество и др.

Изпълнението на **разходите по бюджета на БНР** възлиза на 25,3 млн. лв. или 44,5 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. За периода са отчетени 24,4 млн. лв. текущи разходи и 0,9 млн. лв. капиталови разходи. Средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНР по подготовката, създаването и разпространението на национални и регионални радиoproграми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията. В разпределението на разходите по бюджета на БНР е включен и преходния остатък за 2020 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от Закона за радиото и телевизията) в размер на 0,4 млн. лева.

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет** е 54,4 млн. лв., в т.ч.: 53,2 млн. лв. съгласно чл. 48, т. 1 от ЗДБРБ за 2021 г. и последващи корекции с ПМС съгласно чл. 106 от ЗДБРБ за 2021 г. и одобрени допълнителни трансфери по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси в размер на 1,1 млн. лв. съгласно ПМС № 41 от 2021 г. и ПМС № 188 от 2021 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 26,7 млн. лв. или 49,2 % от размера на бюджетните взаимоотношения на БНР с централния бюджет по уточнен план и 50,9 % от размера на бюджетните взаимоотношения с централния бюджет съгласно ограничението по чл. 106, ал. 1 и ал. 5 от ЗДБРБ за 2021 г.

4.5 Българска национална телевизия

Приходите на БНТ към 30.06.2021 г. са в размер на 5,7 млн. лв. при планирани за годината 7,5 млн. лв. или за отчетния период са постъпили 75,4 % от планираните за годината. Отчетените приходи са постъпления от продажби на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, почивни дейности, продажба на програми) и наеми на имущество.

Отчетените **разходи на БНТ** към 30.06.2021 г. са в размер на 62,5 млн. лв. или 68,9 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2021 г. За периода са отчетени 59,0 млн. лв. текущи разходи и 3,4 млн. лв. капиталови разходи. За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНТ по подготовката, създаването и разпространението на телевизионни програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията. В разпределението на разходите по бюджета на обществената медия е включен и преходния остатък за 2020 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от Закона за радиото и телевизията) в размер на 1,2 млн. лв.

По бюджета на БНТ, в частта на финансирането, са отчетени погашения по търговски кредит в размер на 1,4 млн. лв. (погашения на задължения по договори от предходната година за отстъпени права за излъчване на чужди програми).

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет** е 102,5 млн. лв., в т.ч.: 81,1 млн. лв. съгласно чл. 48, т. 2 от ЗДБРБ за 2021 г. и последващи корекции с ПМС съгласно чл. 106 от ЗДБРБ за 2021 г. и одобрени допълнителни трансфери по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси в размер на 21,5 млн. лв. съгласно ПМС № 41 от 2021 г.; ПМС № 149 от 2021 г., ПМС № 188 от 2021 г. и ПМС № 408 от 2020 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 60,5 млн. лв. или 59,0 % от размера на бюджетните взаимоотношения на БНТ с централния бюджет по уточнен план и 60,7 % от размера на бюджетните взаимоотношения с централния бюджет съгласно ограничението по чл. 106, ал. 1 и ал. 5 от ЗДБРБ за 2021 г.

4.6 Българска телеграфна агенция

Приходите на БТА към 30.06.2021 г. са 0,6 млн. лв. или 49,1 % от предвидените за годината, като това са основно постъпления от продажба на информационни продукти и услуги.

Отчетените разходи на БТА за периода са 4,0 млн. лв., което е 50,5 % от годишния разчет по ЗДБРБ за 2021 г., в т.ч. разходи за персонал – 3,3 млн. лв. и разходи за издръжка – 0,6 млн. лв.

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БТА с централния бюджет** според чл. 48 от ЗДБРБ за 2021 г. са в размер на 6,6 млн. лв. Отчетените трансфери са в размер на 4,3 млн. лв. или 64,4 % от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БТА с централния бюджет според ЗДБРБ за 2021 г.

5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации

5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите

По сметките на НФ към 30.06.2021 г. са постъпили приходи (нето) в размер на 902,5 млн. лева по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ) на ЕС за финансовата рамка 2014–2020 г. и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС (ПТСВГ) за периода 2014–2020 г., като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по ПТСВГ и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната.

Извършените разходи (нето) за периода с натрупване чрез сметките на НФ възлизат на 358,8 млн. лева. По видове разходи изпълнението е както следва: 57,79 % от общата стойност са капиталови трансфери, 41,00 % са субсидии, 1,20 % предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина и 0,002 % - издръжка.

Трансферите (нето), временните безлихвени заеми (нето) и временна възмездна финансова помощ за разглеждания период са на стойност 835,2 млн. лв. (включват предоставените трансфери към бенефициенти по Оперативните програми (ОП) на ЕС - програмен период 2014 – 2020 г., ПТСВГ за периода 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП 2014–2021 г. и НФМ 2014–2021 г., както и възстановени трансфери от бенефициенти-бюджетни организации за неувоени суми по приключили проекти, за недопустими разходи или други надплащания. В консолидираната отчетност на НФ са отразени и трансфери (нето) към бенефициенти – бюджетни организации, които са за сметка на средства, предоставени от държавите-партньори по ПТСВГ.

Във връзка с изпълнение на ОП - програмен период 2014 – 2020 г. и ПТСВГ 2014 – 2020 г. по сметките на НФ са получени трансфери от централния бюджет на стойност 136,0 млн. лева.

Общата сума от други приходи (корективи за касови постъпления, отчетени за дължими суми от бенефициенти по ОП), постъпили по сметките на НФ, са в размер на 2,8 млн. лева.

Наличностите по сметката за средства от ЕС на НФ към 30.06.2021 г. възлизат на 2 952,2 млн. лв. (в отчета на НФ са включени и наличностите на Фонда мениджър на финансови инструменти в България (Фонд на фондовете), които са на стойност 144,3 млн. лв.), като в БНБ наличните средства са в размер на 2 952,1 млн. лв., а в търговските банки (УниКредит Булбанк АД и Банка ДСК ЕАД) са в размер на 0,1 млн. лева.

Структурни и Кохезионен фондове (СКФ) 2007 – 2013 г.

През отчетния период са постъпили (нето) възстановени суми от бенефициенти по сметките на Национален фонд на стойност на 12,3 млн. лева.

През отчетния период е възстановено авансово финансиране, предоставено по реда на ДДС 6/2011 г. на бюджетни организации на стойност на 1,2 млн. лева.

Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на Европейския съюз за финансова рамка 2014 – 2020 г.

Общо получените средства (нето) от ЕК за периода са в размер на 887,6 млн. лв. и са разпределени както следва:

- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 162,1 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 18,6 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 196,1 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 102,0 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 116,3 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 6,3 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 209,4 млн. лв. и 16,8 млн. лв. от REACT-EU;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 0,9 млн. лв. и
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 59,1 млн. лева.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации и операции с активи към края на първото полугодие на 2021 г. са на стойност 1 109,1 млн. лв. (в тях влизат и извършените разходи по REACT-EU в размер на 115,4 млн. лева), като разпределението по Оперативни програми е следното:

- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 256,7 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 75,0 млн. лева);
- Инициативата за младежка заетост – 2,1 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 16,8 млн. лева (вкл. REACT-EU в размер на 6,2 млн. лева);
- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 287,5 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 26,4 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 112,2 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 153,4 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 113,7 млн. лв. (вкл. REACT-EU в размер на 34,3 млн. лева) и
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 140,3 млн. лева.

Предоставеното авансово финансиране по реда на ДДС 6/ 2011 г. към бюджетни организации за периода е на стойност 211,0 млн. лева, а възстановените средства – 108,0

млн. лева. В сумата на предоставеното авансово финансиране по реда на ДДС6/2011 г. е включена и предоставена възмездна финансова помощ (нето) в размер на 25,2 млн. лева на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура”, 0,3 млн. лева по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ и 0,2 млн. лева по ОП „Околна среда“.

Извършените разходи за първото полугодие са 44,6 % от заложените разходи за годината.

Изплатените средства от оперативните програми за мерките за минимизиране на отрицателните последици от епидемичното разпространение на COVID-19 през отчетния период са в размер на 384,6 млн. лева.

Програма ФАР и Преходен финансов инструмент

През отчетния период са възстановени суми от бенефициенти по сметките на Национален фонд на стойност 0,04 млн. лева.

Програма САПАРД

През периода са извършени възстановявания от бенефициенти по дългове на стойност 0,02 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г.

Получените средства към 30.06.2021 г. са на стойност 10,3 млн. лв., представляващи възстановени разходи от ЕК и постъпили средства за съфинансиране от страните-партньори, както разпределени към администратори в чужбина за сметка на средствата, получени от страната-партньор.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 12,5 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната, извършени за сметка на полученото финансиране от страната-партньор по тези програми.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежки финансов механизъм за периода 2009-2014 г. и 2014-2021 г.

Получените средства към 30.06.2021 г. са на стойност 4,7 млн. лева.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към 30.06.2021 г. с натрупване са на обща стойност 8,1 млн. лева.

5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”

➤ Приходи, помощи и дарения

За 2021 г. планираните приходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” са в размер на 699,7 млн. лева. Към 30.06.2021 г. постъпленията са в размер на 222,5 млн. лв., което представлява 31,8 % от годишния план, при 24,2 % изпълнение на годишния план за същия период на предходната година. Приходната част е формирана от помощи и дарения от чужбина, приходи от наказателни лихви и коректив на касови постъпления, разпределени както следва:

✓ Текущи помощи и дарения от Европейския съюз

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Текущи помощи и дарения от Европейския съюз“ към края на юни 2021 г. е 31,9 млн. лв. при планирани за годината средства в размер на 147,9 млн. лева.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на ПРСР, без директни плащания, към 30.06.2021 г. възлизат на 25,5 млн. лв., което е 19,0 % от планираните за годината 134,2

млн. лева. За сравнение, изпълнението на плана за първото полугодие на 2020 г. е 20,9 процента.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства по линия на схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ от Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) към 30.06.2021 г. са 3,3 млн. лв., което представлява 35,9 % от планираните за годината 9,2 млн. лева. За сравнение, за същия период на предходната година възстановените суми по това направление са 37,9 % от годишния план.

През първото полугодие на 2021 г. са получени 3,1 млн. лв. текущи приходи, възстановени средства от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), което представлява 68,9 % от планираните за годината 4,5 млн. лева. За същия период на предходната година изпълнението е било 23,2 %.

✓ **Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз**

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз“ към 30.06.2021 г. е 193,5 млн. лв. при планирани за годината 551,8 млн. лева.

Получените капиталови приходи от ЕЗФРСР по линия на ПРСР без директни плащания към 30.06.2021 г. са 184,3 млн. лв., което е 34,4 % от годишния план (536,0 млн. лв.). За сравнение, през първото полугодие на 2020 г. са получени 165,9 млн. лева.

През първото полугодие на 2021 г. са получени капиталови приходи в размер на 9,2 млн. лв. от фонд ЕФМДР при планирани за годината 15,8 млн. лв., което е 58,2 % изпълнение на плана за годината. За сравнение, изпълнението на годишния план към 30.06.2020 г. е 60,0 процента.

✓ **Приходи от наказателни лихви**

През първото полугодие на 2021 г. са отчетени приходи от получени наказателни лихви, свързани с вземания за възстановяване на средства от ЕК в размер на 0,5 млн. лева.

➤ **Разходи**

Общият размер на планираните за 2021 г. разходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ е 913,1 млн. лева.

Уточненият план на субсидиите за текуща дейност и капиталовите трансфери за 2021 г. е 647,5 млн. лева. Изпълнението към 30.06.2021 г. възлиза на 26,5 % от годишния план и е в размер на 171,6 млн. лева.

Разпределението на разходите е както следва:

✓ **Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия**

За 2021 г. са планирани средства в размер на 297,8 млн. лв. за субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия. Отчетените към края на първото полугодие на 2021 г. средства представляват 29,7 % от планираните за годината и са в размер на 88,3 млн. лева. За същия период на предходната година, изпълнението е 52,5 млн. лева.

Изпълнението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 33,0 млн. лв., изпълнение 33,6 % на планираните за годината 98,2 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за морско дело и рибарство – 0,3 млн. лв., изпълнение 4,5 % на планираните за годината 6,6 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 40,0 млн. лв., изпълнение от 26,8 % на планираните за годината 149,2 млн. лева;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 15,0 млн. лв., изпълнение от 34,3 % на планираните за 2021 г. 43,7 млн. лева.

✓ **Субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел**

За 2021 г. за субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел са планирани 18,2 млн. лева. Към края на първото полугодие са отчетени разходи в размер на 8,5 млн. лв. при 7,1 млн. лв. за същия период на 2020 година.

Разпределението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 0,1 млн. лв.;
- текущи субсидии по ПМДР – 1,8 млн. лв. при планирани 1,3 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 6,6 млн. лв., изпълнение 39,3 % на планираните 16,8 млн. лева;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 0,03 млн. лв., при планирани за годината 0,1 млн. лева.

✓ **Капиталови трансфери за нефинансови предприятия**

За 2021 г. за капиталови трансфери за нефинансови предприятия са планирани 314,3 млн. лева. Към 30.06.2021 г. са отчетени 71,5 млн. лв., което е 22,7 % изпълнение на годишния план. Изпълнението за същия период на предходната година е 82,3 млн. лева.

Разпределението по дейности е както следва:

- капиталови трансфери по Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР) – 3,0 млн. лв., което е 14,8 % изпълнение на годишния план (20,3 млн. лева);
- капиталови трансфери по ПРСР – 68,4 млн. лв., 23,5 % изпълнение на годишния план (291,6 млн. лв.);
- капиталови трансфери за пазарни мерки – 0,03 млн. лв., което е 1,3 % изпълнение на годишния план (2,3 млн. лева).

✓ **Капиталови трансфери за организации с нестопанска цел**

За 2021 г. са планирани капиталови трансфери за организации с нестопанска цел в размер на 17,3 млн. лева. Към 30.06.2021 г. са отчетени капиталови трансфери по ПРСР в размер на 3,3 млн. лв., 19,1 % изпълнение на годишния план. За същия период на предходната година са отчетени 4,6 млн. лева.

Планираните разходи в размер 265,6 млн. лв., в т.ч.: за заплати и възнаграждения на персонала 8,9 млн. лв., задължителни осигурителни вноски от работодатели 2,5 млн. лв., издръжка 8,9 млн. лв. и придобиване на ДМА 245,2 млн. лв., подлежат на отчитане в § 63-00 „Трансфери между сметки за средствата от ЕС“.

➤ **Трансфери**

В частта на трансферите, в касовия отчет на ДФЗ-РА към 30.06.2021 г. са отразени следните касови потоци:

✓ **Трансфери между бюджети и сметки за средства от Европейския съюз**

Получените трансфери от бюджетни сметки на бюджетни организации и общини са формирани при възстановяване на суми по вземания по ПРСР, ОПРСР, ПМДР и директни плащания. Към 30.06.2021 г. техният размер е 0,7 млн. лева.

Предоставените през първото полугодие на 2021 г. трансфери във връзка с чл.14 от Закона за подпомагане на земеделските производители възлизат на 0,6 млн. лева.

✓ **Трансфери между сметки за средства от Европейския съюз:**

Предоставените трансфери са формирани от изплатените субсидии и възстановените суми от публични бенефициенти. Към края на първото полугодие на 2021 г. са отчетени 138,9 млн. лв., в т.ч.:

- по Програмата за развитие на селските райони – 135,6 млн. лв.;
- национално съфинансиране към директни плащания – 0,1 млн. лв.;
- по Програмата за морско дело и рибарство: 3,2 млн. лева.

През първото полугодие на 2020 г. са предоставени трансфери в размер на 110,2 млн. лв.

➤ **Финансиране**

Към 30.06.2021 г. извършените плащания, възстановените суми, разчетът с централния бюджет и операциите с чужди средства, включени в отчетността в „Друго финансиране“ са в размер на 88,0 млн. лева.

Към 30.06.2021 г. са отчетени плащания в общ размер на 935,7 млн. лв., 47,5 % от годишните разчети (1 969,8 млн. лв.) при 876,8 млн. лв. за първото полугодие на 2020 г.

Отчетени са плащания по следните направления:

- 824,0 млн. лв. за директни плащания за сметка на ЕФГЗ, представляващи 51,3 % от планираните 1 607,4 млн. лева;
- 102,0 млн. лв. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания, което е 34,6 % от планираните 294,7 млн. лева;
- 8,4 млн. лв. за пазарни мерки, което е 37,8 % изпълнение на годишния разчет от 37,8 млн. лева;
- 1,3 млн. лв. суми за реструктуриране, 4,4 % от планираните 29,8 млн. лева.

Възстановените суми от Европейския съюз към 30.06.2021 г. възлизат общо на 1 668,5 млн. лв., което е 85,0 % от планираните 1 962,7 млн. лв. За сравнение, към 30.06.2021 г. изпълнението е 79,6 %.

Възстановени са суми по следните направления:

- 1 510,7 млн. лв. за директни плащания от ЕФГЗ – 94,1 % от заложените 1 604,9 млн. лева;
- 150,8 млн. лв. от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания – 51,2 % от заложените 294,7 млн. лева;
- 2,5 млн. лв. за пазарни мерки от ЕФГЗ, 7,2 % изпълнение на планираните за годината 34,5 млн. лева;
- 4,5 млн. лв. суми за реструктуриране от ЕФГЗ при планирани 28,6 млн. лв., изпълнение 15,7 %.

Предоставените суми (нето) по разчети с ЦБ за финансиране на плащания при недостиг на средства по сметки възлизат на -644,8 млн. лева. при планирани -26,3 млн. лева.

6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси

6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)

Отчетените **приходи** по бюджета на ПУДООС за първото полугодие на 2021 г. са в размер на 5,0 млн. лв., при годишен уточнен план от 7,9 млн. лв. или изпълнението възлиза на 63,6 %.

За първото полугодие ПУДООС отчита приходи от държавни такси в размер на 2,1 млн. лв. при уточнен план 3,7 млн. лв. или изпълнението възлиза на 56,4 %.

Постъпилите приходи от глоби, санкции и наказателни лихви са в размер на 0,7 млн. лв. като по уточнен план са 1,0 млн. лв.

За отчетния период по бюджета на ПУДООС са отчетени приходи от продажба на квоти на парникови газове от авиационна дейност в размер на 1,4 млн. лв., като по уточнен план са 1,8 млн. лв. или 80,1 % от планираните.

Към 30.06.2021 г. Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда е отчело **разходи** в размер на 3,0 млн. лв., които са разпределени както следва: за персонал - 1,2 млн. лв., 0,7 млн. лв. за текуща издръжка, за субсидии за организации с нестопанска цел - 0,4 млн. лв. и за капиталови трансфери 0,6 млн.

Разчетените разходи по придобиване на дълготрайни материални активи, след решения на Управителния съвет на ПУДООС, се предоставят като трансфер на други бюджетни организации. Към 30.06.2021 г. отчетените средства като трансфери от/за държавни предприятия и други лица, включени в консолидираната фискална програма (нето), са в размер на 8,6 млн. лв., в т.ч. получени трансфери в размер на 38,1 млн. лв. и 29,5 млн. лв. предоставени за финансиране на договори с общини и бюджетни структури за екологични

проекти и дейности. Част от тези средства са предоставени и в изпълнение на чл. 87 от ЗДБРБ за 2021 г.

6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“

Отчетените **приходи** на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ към 30.06.2021 г. са в размер на 1 257,8 млн. лв. Изпълнението им спрямо годишните разчети за 2021 г. (1 767,4 млн. лв.) е 71,2 %, а спрямо достигнатите по уточнен план 2 031,5 млн. лв. – 61,9 %.

Постъпленията от отделните приходи, са както следва:

- 0,08 млн. лв. от глоби, санкции и наказателни лихви, като изпълнението им спрямо годишните разчети (1,0 млн. лв.) е 7,9 %;
- 535,3 млн. лв. други неданъчни приходи, в т.ч. от 5 %-ни вноски и от цена „задължение към обществото“, като изпълнението им спрямо годишните разчети (986,4 млн. лв.) е 54,3 %, а спрямо достигнатите по уточнен план 999,0 млн. лв. – 53,6 %;
- 722,4 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, като изпълнението им спрямо годишните разчети (780,0 млн. лв.) е 92,6 %, а спрямо достигнатите по уточнен план 1 031,5 млн. лв. – 70,0 %.

Отчетените към 30.06.2021 г. **разходи** на фонда са в размер на 723,9 млн. лв., като изпълнението спрямо годишните разчети (1 767,4 млн. лв.) е 41,0 %, а спрямо достигнатите по уточнен план 2 031,5 млн. лв. – 35,6 %.

Изпълнението на отделните разходи е, както следва:

- 0,6 млн. лв. разходи за персонал, чието изпълнение спрямо годишните разчети (1,5 млн. лв.) е 40,0 %;
- 0,2 млн. лв. разходи за издръжка, чието изпълнение спрямо годишните разчети, които са в размер на 0,5 млн. лв. (в т.ч. издръжка, платени данъци, такси и административни санкции и разходи за чл. внос) е 40,0 %, а спрямо достигнатите по уточнен план 0,6 млн. лв.- 33,3 %;
- 723,1 млн. лв. разходи за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката /ЗЕ/ и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от ЗЕ и производител с обект с обща мощност 1MW и над 1MW до 02.02.2021 г. и с обща мощност след 02.02.2021 г. – 500 kW и над 500 kW, по Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), включително за минали регулаторни периоди. Изпълнението на тези разходи спрямо годишните разчети (1 764,7 млн. лв.) е 41,0 %, а спрямо достигнатите по уточнен план 2 028,7 млн. лв.- 35,6 %.

6.3 Държавно предприятие „Научно-производствен център“

Отчетените **приходи** за първото полугодие на 2021 г. от ДП „НПЦ“ са в размер на 0,4 млн. лв. и представляват основно приходи и доходи от собственост. Изпълнението на приходите е 16,6 % от годишния им разчет за 2021 г.

За отчетния период **разходите** на ДП „НПЦ“ са в размер на 1,3 млн. лв. или 49,4 % спрямо годишния разчет за 2021 г.

6.4 Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“

Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ няма планирани собствени приходи по бюджета си за 2021 г.

Към 30.06.2021 г. ДП УСЯ е отчетло **приходи** от наеми на имущество в размер на 0,02 млн. лева.

Към 30.06.2021 г. ДП „УСЯ“ е отчетло **разходи** в размер на 2,1 млн. лв. Отчетените разходи са основно за: персонал – 1,3 млн. лв.; издръжка – 0,8 млн. лв. и капиталови разходи в размер на 0,02 млн. лева.

6.5 Държавно предприятие „Държавна петролна компания“

Държавно предприятие ДПК няма планирани собствени приходи по бюджета си за 2021 г. За първото полугодие на 2021 г. ДП ДПК не е отчетело приходи, помощи и дарения.

За отчетния период **разходите** на ДП ДПК са в размер на 0,4 млн. лв. при уточнен план 34,1 млн. лв. Отчетените разходи са основно за: персонал – 0,3 млн. лв; издръжка – 0,07 млн. лв. и капиталови разходи в размер на 0,04 млн. лева.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на отчетените данни и анализа на изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2021 г. могат да се направят следните изводи:

✓ През първото полугодие на 2021 г. брутният вътрешен продукт на България възлезе на 58 140 млн. лв., което представлява увеличение с 8,1 % спрямо същия период на 2020 г. Основен принос за растежа имаше вътрешното търсене, докато нетният износ имаше отрицателен принос.

✓ Коефициентът на безработица възлезе на 6,1 %, средно за първите шест месеца на годината. Данните на Агенция по заетостта показват от края на февруари постоянна тенденция на намаление на броя на регистрираните безработни и към края на юни тяхното равнище вече много се доближава до равнището на показателя, наблюдаван през аналогичния месец на 2019 г., т.е. до неговото предкризисно ниво.

✓ Развитието на основните бюджетни параметри през първото полугодие бе доминирано от постепенно възстановяване и подобрене на показателите в частта на приходите, особено отчетливи през второто тримесечие, когато и поредният пик на пандемията утихна, както и от постоянен натиск в частта на разходите, свързан с прилаганите социално-икономически мерки за намаляване на негативните последици от пандемията върху бизнеса и най-уязвимите групи от обществото.

✓ Параметрите по изпълнението на годишната програма по приходите към полугодие на 2021 г. очертават допълнително подобрене при данъчните и осигурителните приходи в годишен план. Изпълнението на приходите, помощите и даренията по КФП за полугодие представлява 52,0 на сто от годишния разчет. Факторите за положителното развитие при данъчните и осигурителните приходи са, от една страна, подобреното при голяма част от макроикономическите индикатори спрямо прогнозите от есента на 2020 г., което се потвърждава и от актуализираната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите, и от друга - усилията на приходните администрации за повишаване на събираемостта на приходите и борба с данъчните престъпления, контрабандата, недекларираните доходи и други.

✓ Параметрите по разходите индикират за сериозен натиск, породен от необходимостта да се обезпечат допълнителни разходи над планираните с разчетите по ЗДБРБ за 2021 г., които са свързани основно с действащите към момента социално-икономически мерки за намаляване на негативните ефекти от кризата за бизнеса и най-уязвимите групи от населението, както и преките разходи на сектор „Здравеопазване“ за борба с поредната вълна на пандемията, които наложиха активирането на законово установения ограничител на разходите по чл. 106 на ЗДБРБ за 2021 г. още през първото полугодие на годината. Към месец август 2021 г. чрез реструктуриране и оптимизиране на разходите по държавния бюджет и за сметка на ограничаване на разходите по някои бюджети, както и за сметка на прилагането на разпоредбите на чл. 106 на ЗДБРБ за 2021 г. са обезпечени допълнителни разходи за финансиране на мерки за борба с пандемията в общ размер на близо 1,1 млрд. лв. Това изчерпва възможностите за реструктуриране и пренасочване на ресурс от други политики и сектори за обезпечаване на приоритетни разходи, свързани с мерките за борба с пандемията в рамките на одобрените разходни тавани в ЗДБРБ за 2021 г.

✓ Един от основните приоритети в приходните и разходните политики през първите шест месеца бяха мерките за борба с пандемията от COVID-19 и за намаляване на негативните последици за икономиката и уязвимите групи от обществото. Чрез промени в данъчните закони бяха предприети мерки с временен характер, включително и такива с действие през 2021 г. По оценка на приходните администрации общият ефект от посочените мерки за първите шест месеца на 2021 г. се оценява на около 140 млн. лв., като тези средства са останали на разположение на домакинствата и бизнеса. В частта на

разходните политики продължиха да се изпълняват мерките, насочени към ограничаване на разпространението на COVID-19, подкрепа на здравната система и заетите на първа линия в борбата с пандемията, както и социално-икономическите мерки за намаляване на негативните последици за най-засегнатите групи от населението и сектори на икономиката (вкл. чрез средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС)), които по данни от първостепенните разпоредители с бюджет за първите шест месеца на 2021 г. са в размер на близо 2,7 млрд. лева., в т. ч. мерки за подкрепа на бизнеса (0,6 млрд. лв.), мерки за подкрепа на домакинствата (1,3 млрд. лв.), мерки за здравеопазване (0,8 млрд. лв.).

✓ Рисковете по отношение на предварителното префинансиране по Механизма за възстановяване и устойчивост са свързани с потенциално забавяне при одобряването на плана за България и изместване на първите плащания за 2022 г.

✓ В контекста на все по-реалните рискове за нова вълна на пандемията, свързани с бързото разпространение на варианта „Делта“ на COVID-19 в някои страни в Европа, бавния темп на масова ваксинация в България, както и изчерпаните ресурси в бюджета за годината за продължаване на социално-икономическите мерки за подкрепа за бизнеса и уязвимите групи от населението бе идентифицирана неотложна необходимост от актуализация на бюджетната рамка за годината. В тази връзка служебното правителство изготви и внесе на 02.08.2021 г. за разглеждане в Народното събрание проект на ЗИД на ЗДБРБ за 2021 г. (сиг. 46-102-01-4/02.08.2021 г.).

✓ Отчетените просрочени задължения в някои бюджетни системи изискват предприемане на мерки за тяхното своевременно разплащане и подсилване на системите за финансово управление и контрол от съответните разпоредители с бюджет.

✓ Размерът на фискалния резерв към 30.06.2021 г. е 9,3 млрд. лв., в т.ч. 8,9 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

✓ Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото полугодие на 2021 г. е 2 903,6 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2021 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 106,7 млн. лв.